DENG

ISSN 1302-7964

AYLIK SİYASAL VE KÜLTÜREL DERGİ

'Partiler Niçin Vardır?'

Kemal Burkay

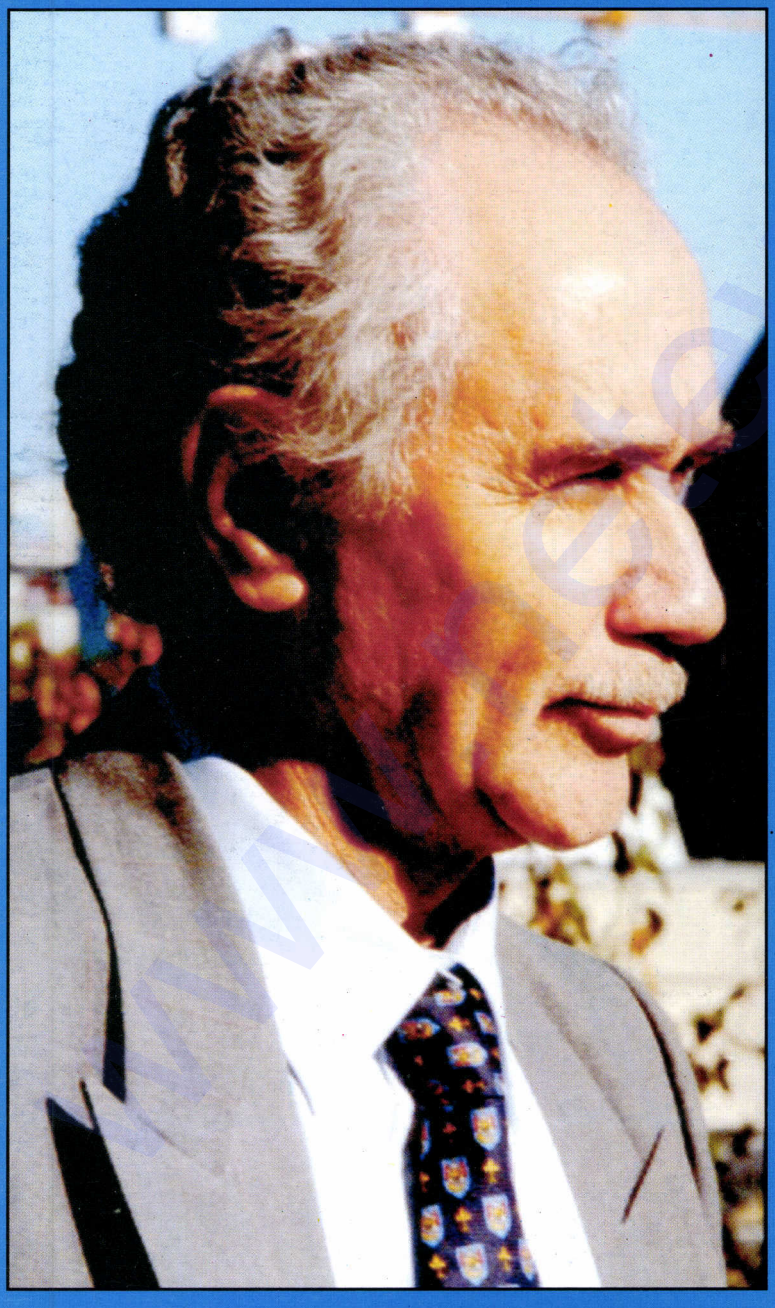

✔ Gerçekleri görmek için her zaman belge gerekmez

Cemil Baran

✔ Özgür Politika Gazetesi'ne açık mektup

Mahmut Kılınç

✔ Zorlukları aşmak için...

Mehmet Özkök

✔ Demokrasi tartışmaları

S. Çiftyürek

✔ Şerefname ve Çemişkezek Hükümdarlığı

Kalecıwan

Yıl: 10 Sayı: 57 Eylül-Ekim-Kasım-Aralık 2000 Fiyatı: 750.000.- TL (KDV Dahil)

Evin Turizm İnşaat ve Yayıncılık
Ticaret Limited Şirketi Adına
SAHİBİ
Veddat Mavlay

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
M. Salih Sevinç

HUKUK MÜŞAVİRİ
Av. Hamiyet İzol

YAZIŞMA ADRESİ
Tarlabaşı Cad. No: 232 Daire: 4
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0 (212) 235 38 62
Fax: 0 (212) 235 53 82
ISSN: 1302-7964

TEMSİLCİLİKLER

DİYARBAKIR
İnönü Caddesi Magül İş Hanı
Kat: 3 No: 98
Dağkapı/Diyarbakır
Tel: (0 412) 221 99 93
Fax: (0 412) 224 97 64

ALMANYA
Postfach: 131831, 42045
Wuppertal/ALMANYA
Tel: 0 (202) 370 25 05
Fax: 0 (202) 370 25 60

ABONE KOŞULLARI
Altı Aylık: 2. 250.000 TL Yıllık: 4.500.000 TL
Avrupa: 60 DM ABD: 40 $
Avusturalya: 45 Avusturalya Doları

İLAN TARİFESİ
Arka Kapak: 120.000.000.-TL
İç Kapak: 95.000.000.-TL
İç Sayfalar: 80.000.000.-TL
Yarım Sayfa: 40.000.000.-TL
1/4 Sayfa: 20.500.000.TL

BASKI
Yön Matbaası
Topkapı / İSTANBUL Tel: 0 (212) 544 66 34

İçindekiler

DENG'den Sunu.....1

OLAYLAR ve GÖRÜŞLER

Gerçekleri görmek için
her zaman belge gerekmez
Cemil Baran 2-7

Partiler Niçin vardır?
Kemal Burkay 8-16

Özgür Politika Gazetesi'ne açık mektup
Mahmut Kılınç.....17-20

Zorlukları aşmak için...
Mehmet Özkök 21-24

Demokrasi tartışmaları
S. Çiftyürek 25-31

Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK)
6. Kongre Sonuç Bildirisi.....32-37

Şerefname ve Çemişkezek Hükümdarlığı
Kalecıwan.....38-48

www.retewe.com

Deng'ten sunu

Merhaba!

Daha önce verdiğimiz söze rağmen bu sayımızı zamanında yayınlayamadık. Bunun bizden ve dışımızdaki koşullardan kaynaklanan birçok nedeni var.

Birincisi, bir önceki sayımızın yurtdışı baskısı için gönderdiğimiz filmler alıcı adresteki bir yanlışlık nedeniyle yerine ulaşamadan geri döndü. Yeniden göndermek durumunda kaldık; bu da zaman kaybına neden oldu. İkincisi, fiili engellemeler ve toplatma kararları yüzünden dergimizin dağıtımında karşılaştığımız güçlükler son zamanlarda daha çok arttı. Üçüncüsü, bize yazı yazan dost ve arkadaşların yazılarını zamanında elimizde olacak şekilde göndermemeleridir.

Elbet, bizim de işe çok sıkı sarıldığımız söylenemez. Kürt dergiciliğinde önüne çıkarılan engelleri yaratıcı bir pratikle aşan ilk dergi olmamıza ve bu anlamda yılların deney birikimine sahip olmamıza rağmen, hala maddi olanaklar ve kadro planında istenen düzeyi yakalayabilmiş değiliz. Buna okur kitlesinin azlığı ve arkadaşlarımızın yeterli destek ve dayanışmayı göstermemeleri de eklenince peryod aksamaları kaçınılmaz hale geliyor.

Öte yandan Kürt ulusal hareketinin binbir tuzakla yüzyüze bırakıldığı bu dönemde halkımızı uyarmak, çıkarlarını savunmak, barış söylemi altında Kürt hareketini Kürtler eliyle tasfiye girişimlerini deşifre etmek, bunun için her zamankinden daha çok kenetlenmek, sesimizi daha çok geniş kitlelere duyurmak gerekiyor. Bu yüzden Deng'e büyük ihtiyaç var. O'nu kapsam ve içerik olarak güçlendirmek, satışını yaygınlaştırmak en temel görevlerden birisi olarak önümüzde duruyor.

Bu sayımızda değişik konulara yer verdik.

***

Yazarımız **Cemil Baran** *"Gerçekleri görmek için her zaman belge gerekmez"* başlıklı yazısında; Derin devletin uygulamalarından örnekler vererek Genel Kurmay eski ikinci başkanı Çevik Bir'in oluruyla başlatılan ve bazı partilerle, gazeteci ve aydınları karalamayı öngören kampanyayı irdeliyor, ortaya serilen kirli ilişki ve oluşumların yeni olmadığını yaşanmış örneklerle anlatıyor.

PSK Genel Sekreteri **Kemal Burkay** *"Partiler niçin vardır?"* başlıklı yazısında Kürt siyasetinde suçlama, karalama, yalan ve demagoji ile politika yapanların yüzüne ayna tutuyur; PKK'nin Kürt ulusal mücadelesine zarar verici bir yörüngeye nasıl oturtulduğunu, bilerek ya da bilmeyerek buna alet olan, destek sunan sözde aydın ve yazarların durumunu değerlendiriyor.

Yazarımız **Mahmut Kılınç** *"Özgür Politika Gazetesi'ne açık mektup"* başlıklı yasında; PKK'nin kendinden olmayan yurtsever kişi ve çevrelere karşı temel politika haline getirdiği şiddet uygulama, jurnallama ve karalama politikalarına değinerek, kendisinin de içinde yer aldığı yurtsever kişi ve çevrelerin hedef gösterilmesini ve bunun Kürt ulusal hareketine getirdiği zararları açıklıyor.

DBP Genel Başkan yardımcısı **Mehmet Özkök**'ün yazısı ise, *"Zorlukları aşmak için..."* üst başlığı altında Türkiye'deki yasaklar rejimini, bunun yol açtığı sorunları ve çözüm yollarını konu alıyor.

Bu sayıda okuyacağınız *"Demokrasi tartışmaları"* başlıklı yazıyı sayın **S. Çiftyürek** dergimize yolladı. Yazı uzun süredir Kürt politik çevrelerinin gündeminde bulunan "ortak mücadele", "demokrasi" ve "özgürlük" kavramlarının farklı algılanışları üzerinde duruyor.

Ayrıca elimize ulaşan ***Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK)***'nin 6. Kongre Sonuç Bildirisi'ne, okurlarımızın bilgilenme sürecine katkıda bulunmak amacıyla sayfalarımızda yer veriyoruz.

Sayfalarımızda yer verdiğimiz *"Şerefname ve Çemişkezek Hükümdarlığı"* yazısını **Kaleciwan** kaleme aldı. Yazıda Kürtlerin Osmanlı dönemini de kapsayan geniş tarih diliminde kurduğu beylik ve mirlikler incelenerek, Şerefname'nin bu konudaki önemine işaret ediliyor.

İlgi ve beğeniyle okuyacağınızı umuyoruz.

Yeni yılda, yeni bir sayıda ve daha olumlu koşullarda buluşmak dileğiyle...

Gerçekleri görmek için her zaman belge gerekmez

Genel Kurmay açıklamasında, üstelik "hem suçlu hem güçlü" edasıyla, yine başkaları suçlanıyor, yine vatan kurtarma edebiyatı yapılıyor ve teröre destek veren, Şam'a gidip röportaj yapan insanlardan söz ediliyor.

Cemil Baran

Sevgili okurlar,

Bundan 2,5 yıl geriye gidelim. Hatırlayacaksınız, 1998 Nisan'ında, Şemdin Sakık'ın yakalanmasının hemen ardından, sözde onun ifadelerine dayanılarak bazı kişilere ve çevrelere karşı müthiş bir karalama kampanyası başlatılmıştı. Hedef alınanların ortak özelliği, Kürt sorunu konusunda izlenen devlet politikalarından şu veya bu ölçüde farklı düşünmeleri, eleştirici ve demokratik yaklaşımları idi. Diğer bir deyişle, "farklı ses" olmalarıydı. Bunların PKK ile ilişkide oldukları, bundan da öte para aldıkları ileri sürülüyor, bu insanlar vatana ihanetle suçlanıyordu. Suçlananlar arasında Mehmet Ali Birand, Cengiz Çandar, İHD Başkanı Akın Birdal, eski milletvekili Abdülmelik Fırat da vardılar.

Suçlananlardan Mehmet Ali Birand, Sabah gazetesindeki işinden ayrıldı. Akın Birdal, aradan 10 gün geçmeden, içinde JİTEM elemanlarının olduğu anlaşılan bir grubun saldırısına uğradı, ağır yaralandı ve ölümden döndü.

Bu olayın içyüzü bizce belliydi ve biz, bu alçakça kampanya başlar başlamaz, bununla kimlerin neyi tezgahladığını ortaya koyduk. Elbet elimizde MİT veya Genel Kurmay'ın gizli dosyaları yoktu. Ama görünen köy kılavuz istemezdi. Bazı

şeyleri görmek ve anlamak için belgelere ve sivri bir zekaya gerek yoktur. Birazcık politik deneyim yeterlidir. Dile getirmek içinse onura ve sorumluluk duygusuna gerek var.

Suçlamaların düzmece olduğu belliydi. Biz Şemdin Sakık'ın sorguda ya böyle şeyler söylemediği, ya da sözkonusu ifadelerin ona işkence altında zorla imzalatıldığı kanısında idik.

Sözkonusu iddiaların derin devletin, kirli savaş merkezinin uydurmaları olduğu ve basının maniple edildiği görüşünde idik. Basın zaten ötedenberi yönlendiriliyor, bu türden aşağılık bir propagandanın aracı oluyordu. Bunun yüzlerce örneği vardı.

Nitekim bu gerçek kısa sürede ortaya çıktı. Şemdin, duruşmaya çıkar çıkmaz, sorgu sırasında böyle şeyler söylemediğini dile getirdi ve zaten yazılı ifadesinde de yoktu!

Şimdi, aradan 2,5 yıl geçtikten sonra bu gerçek bizzat devletin kendi belgeleriyle açığa çıkmıştır. 21 Ekim tarihli Yeni Şafak gazetesinde buna ilişkin bir belge yayınlandı. Nazlı Ilıcak bu konuyu köşesinde işledi, isimler verdi, daha sonra ise bir soru önergesi halinde Meclis'e getirdi. Sözkonusu belge Genel-Kurmay İstihbarat Dairesi'ne ait, tarihli ve imzalı. Altında o zamanki Genel Kurmay İkinci Başkanı Orgenaral Çevik Bir'in oluru var.

Bu belge, Şemdin Sakık kaynak gösterilerek belli kişilerin ve çevrelerin hedef alınmasını, yıpratılmasını amaçlıyor. Sakık'ın ifadesine ek yapılarak, yani hukuk diliyle, resmi evrakta sahtekarlık yapılarak, basın maniple ediliyor. Basın ise zaten bu tür gayrimeşru ilişkilere alışık. Sabah ve Hürriyet gazeteleri suçlamaları manşetten verdiler. "Müthiş gazeteci" Uğur Dündar ise haberi Kanal D'nin haber bülteninden, "iddia" bile demeye gerek görmeden, ispatlı-kanıtlı birşeymiş gibi verdi. Türk basınındaki birçok şoven, yağcı, memetçik ve MİT'ten kadrolu köşe yazarı bu haberi kaynak yaparak kampanyaya destek verdiler.

Cadı avcıları harekete geçmişti...

Türkiye'de halk işte böyle aldatılıyor. Devlet kendi yurttaşlarına işte böyle komplo düzenliyor ve basın, kirli kampanyalara işte böyle araç oluyor.

Gerçeğin şimdi açığa çıkmasının ardından (bunu elbet, rejimin ve onun hizmetindeki basının aldattığı kesimler için diyoruz; bizce de, suçlanan insanlar için de daha o zaman herşey açıktı) Cengiz Çandar, Radikal gazetesinden Neşe Düzel ile yaptığı söyleşide basının o günkü tutumundan yakınarak şöyle diyor:

"Bu işi yapan bir cunta grubuydu. Bu tür psikolojik savaş yöntemleriyle hedeflerine ulaşmayı seçmişlerdi.

Türkiye'de düzene uşak olmayan aydınlar, onurlu sesler işte böyle harcanıyor. Son yüzyılda bu alanda fazla birşey değişmedi. Çandar, meslektaşları ile ilgili olarak da şöyle diyor:
"Biliyorum ki bu mesleğin içinde yer alan insanların önemli bir bölümü, en azından ismi olanlar, her türlü entrika ve kumpasa gönüllü olarak hizmet etmeye son derece teşne insanlar..." Bunlara bizim ekleyeceğimiz fazla birşey yok. Zaten yıllardır biz bu gerçekleri çok daha fazlasıyla, çok daha açık biçimde yazıp duruyoruz. Ama ne yazık ki yazdığımız haftalık gazete ya da aylık dergilerin onbinlerce, yüzbinlerce tirajı yok. Elimizde milyonların oturma odasına ulaşan televizyon vericileri de yok. Biz sesimizi geniş kitlelere duyurabilme şansına sahip değiliz. Yine de sözkonusu haftalık gazetelerin ve dergilerin onurlu bir iş yaptıklarına, gerçekleri cesaretle dile getirdiklerine kuşku yok. Bu nedenle düzen onlardan korkuyor. Onları yaşatmamak için baskı ve engellemenin her türlüsüne başvuruyor. Nerdeyse her sayıları toplanıyor. Hapis ve para cezaları, kapamalar birbirini izliyor. Biri kapanınca bir yenisi nöbeti devralıyor.

Ama hiçbir basın kuruluşu kımıldamadı. Hiçbir meslektaşımız bunu yazamadı. Büyük basın kuruluşlarında bu konuya ambargo kondu. Biz de yazamadık. Bize de kendimizi savundurtmadılar..."

Şunları ekliyor Cengiz Çandar: "Sokaktaki insan bu habere inanmadı, ama Türk eliti içinde bir sürü adam beni aramaz, bana selam vermez oldu... Birdenbire 50 yıllık ömür birikiminizin, kendi devlet sisteminiz içinde üreyen bir kahpelikle sıfırlanabileceğini görmek büyük bir kırgınlık yaratıyor insanda..."

Türkiye'de düzene uşak olmayan aydınlar, onurlu sesler işte böyle harcanıyor. Son yüzyılda bu alanda fazla birşey değişmedi. Çandar, meslektaşları ile ilgili olarak da şöyle diyor:

"Biliyorum ki bu mesleğin içinde yer alan insanların önemli bir bölümü, en azından ismi olanlar, her türlü entrika ve kumpasa gönüllü olarak hizmet etmeye son derece teşne insanlar..."

Bunlara bizim ekleyeceğimiz fazla birşey yok. Zaten yıllardır biz bu gerçekleri çok daha fazlasıyla, çok daha açık biçimde yazıp duruyoruz. Ama ne yazık ki yazdığımız haftalık gazete ya da aylık dergilerin onbinlerce, yüzbinlerce tirajı yok. Elimizde milyonların oturma odasına ulaşan televizyon vericileri de yok. Biz sesimizi geniş kitlelere duyurabilme şansına sahip değiliz. Yine de sözkonusu haftalık gazetelerin ve dergilerin onurlu bir iş yaptıklarına, gerçekleri cesaretle dile getirdiklerine kuşku yok. Bu nedenle düzen onlardan korkuyor. Onları yaşatmamak için baskı ve engellemenin her türlüsüne başvuruyor. Nerdeyse her sayıları toplanıyor. Hapis ve para cezaları, kapamalar birbirini izliyor. Biri kapanınca bir yenisi nöbeti devralıyor.

Bu belgeyi, daha doğrusu sözkonusu eylem planını ve komployu tezgahlayanların başında gelen Çevik Bir ve Erol Özkasnak adlı generaller şimdi emekliler. Çevik Bir'in adı başka nedenlerle de zaman zaman basına yansıyor. Geçmişte işkence seanslarında bulunduğu söylendi. Belli ki o bir kontrgerillacı. Bakalım bundan dolayı ondan ve komplonun öteki elemanlarından hesap sorulabilecek mi?

Bu soruma gülümsediğinizi hissediyorum. Susurluk skandalının kahramanları, kontrgerillacılar, JİTEM'ciler parlamentoda, ordunun, polisin, MİT'in saflarında işlerine devam etmiyorlar mı?. İktidar gücü onlarda, en azından onların yandaşlarında; kim onlardan hesap soracak?.

Yine de bu belgenin basına yansıması iyi olmuştur. Çevik Bir denen adam ezkaza cumhurbaşkanı da olabilirdi.. Şimdi hiç değilse bazı kirli çamaşırları ortaya seriliyor. En azından kamu vicdanı onlardan hesap soruyor. Demek ki komplocular ve güçlüler için de her zaman işler iyi gitmiyor.. Belki hesap verecekleri günler de o kadar uzak değildir. Umudumuzu yitirmeyelim ve elimizdeki olanaklar ne kadar dar olursa olsun gerçekleri söylemeye devam edelim.

Yeni Şafak gazetesinin bu haberi vermesinin ve sözkonusu belgeyi yayınlamasının ardından Genelkurmay 10 gün sessiz kaldıktan sonra, bir basın açıklaması yaptı. Açıklamada böyle bir belgenin varlığı kabul ediliyor, ama "bu bir tasarıydı, uygulamaya konmadı" deniyor.

Böyle bir tasarının olması bile yeterince vahim değil mi? Bir ülkenin ordusu nasıl o ülkenin yasal örgütlerine, aydınlarına, siyasi kişilere karşı böylesine komplolar ve tuzaklar planlayabilir? Üstelik, "tasarı" denen şey uygulamaya konmadıysa basında sözkonusu kişilere karşı açtırılan kampanya ve Akın Birdal'a sıkılan kurşunlar neyin nesiydi?.

Kaldı ki Genelkurmay açıklamasında, üstelik "hem suçlu hem güçlü" edasıyla, yine başkaları suçlanıyor, yine vatan kurtarma edebiyatı yapılıyor ve teröre destek veren, Şam'a gidip röportaj yapan insanlardan söz ediliyor. Teröre destek veren varsa, röportaj yapmakla bir suç işlenmişse mahkemeler de var. Genelkurmay'ın kendisini bir yasa koyucusu, bir savcı-yar-

gıç saymaya, bununla da yetinmeyip kendi uydurduğu ifadelerle kendi yurttaşlarını suçlamaya, bunun için basını baskı altına alıp kampanya açmaya hakkı var mı? Bunlar komplo ve açık cürüm değil mi? Genelkurmay'ın tankları var diye, cürüm işleme özgürlüğü de mi var?..

Böyle bir planın varolması büyük bir skandalsa, onu kamuoyunun gözünün içine baka baka savunmaya kalkışmak çok daha büyük bir skandaldır.

Bu ülke demokrat geçiniyor, herkes hukuk devletinden söz ediyor. Ama gerçekte eğer generallerin istediklerini söyleyip yaptıkları bir askeri diktatörlük değilse, eğer parlamento, hükümet ve yargı göstermelik hale gelmemişse, komutanlar nasıl bu kadar pervasız olabiliyorlar?

Evet, Cengiz Çandar, ordu bu işten sorumlu değil, bunu yapanlar ordu içinde bir cunta, bir çete, diyor. Ama görülüyor ki gerçekte ordu bugün de yapılana sahip çıkıyor. Bu işi yapan Orgeneral Çevik Bir sıradan biri değildi, Genelkurmay ikinci başkanıydı. General Erol Özkasnak Genelkurmay Genel Sekreteri idi. Yasadışı bir cinayet ve komplo örgütü olan JİTEM ordu eliyle örgütlenmişti ve başındaki kişi Jandarma Genel Komutanı Teoman Koman'dı. General Veli Küçük JİTEM'in bir başka üst düzey yöneticisidir. Bu örgüt herhalde devam ediyor.. Kontrgerilla'nın ana gövdesinin ordu ve polis içinde olduğu ise bir sır değil. Onun da hala varolmaya ve marifetlerine devam ettiğine kuşku yok.

Tüm bu nedenlerle, bu ülkede skandallardan söz etmek gülünç kaçıyor. Skandal bir kuraldışılıktır ve ancak kuralların doğal biçimde işlediği toplumlarda ve kurumlarda sözkonusu olur. Oysa bu ülkede hukukdışılık, komploculuk bir geleneğe dönüşmüş, devletin hücrelerine işlemiş. Devlet tüm ekonomik ve siyasi kurumlarıyla, ordusu ve polisiyle, yargısı ve üniversitesiyle suça batmış, çeteleşmiş.

Medya ise medya olmaktan çıkmış. Türk basınının nasıl yıllardır rejimin, MİT'in ve militarizmin kirli bir borazanına dönüştüğünü, sahte gündemler yaratmaya araç olduğunu okurlarımız iyi bilir. Bu basın kontrgerilla ve öteki devlet güdümlü suç örgütlerince öldürülen yazarlarına bile sahip çıkamıyacak kadar, kendi köşe yazarlarına yönelik komplolara karşı bile direnemiyecek ve onlara alet olacak kadar düzeysizdir. Sabah'ın durumu ortada. Kendi köşe yazarlarına yönelik yalan suçlamayı manşetten veriyor, ama onlara kendilerini savunma hakkı bile tanımıyor!..

Tam da şu günlerde, içi boşaltılan bankalar nedeniyle, iç içe geçmiş medya ve banka sermayesinin yol açtığı rezaletlerin iğrenç kokuları, patlamış bir kanalizasyon şebekesi gibi Türkiye'yi sardı. Sözkonusu medya-banka kartelleri, iktidarla da çıkar ortaklığı içinde. Böyle bir medya doğal olarak iktidarı ve rejimi kollayarak gerçekleri halktan gizliyor, rejimin çıkarlarına uygun olarak halkı yalanla besliyor. Bu medyanın daha çok para kazanmaktan başka bir kaygısı, derdi yok. Bunun için hiçbir değer, hiçbir etik kural tanımıyor. O, bir silah ve uyuşturucu kaçakçısı kadar topluma karşı sorumsuz.

Türkiye'nin bir komplo ve skandaller batakhanesi olmaktan çıkması için çok büyük değişiklikler gerekiyor. Bunun için köklü demokratik reformlara, devletin saydamlaşmasına, bu kirin ve pisliğin temizlenmesine gerek var. Hukuk devleti laftan çıkıp gerçeğe dönüşmeli ve herkes hukukun içine çekilmeli. Bunun için de halkın kıpırdaması, değişim ve demokrasi isteyen güçlere omuz vermesi gerikiyor. Oysa halk şu anda sinmiş, örgütsüz ve hareketsiz. Bu iş daha uzun yıllar alacak görünüyor..

Evet sevgili okurlar, bu vesileyle, 2,5 yıl önceki bu komployla ilgili olarak hafızaları tazelemek ve kimin ne tepki gösterdiğini hatırlatmak istedik. O dönemde çıkan haftalık Hêvi gazetesinin 75. sayısında manşetten verilen

PSK'nın 30 Nisan tarihli bildirisinin başlığı şöyleydi:

"Susma, senin de özgürlüğün tehlikede!"

Bildiri de şöyle deniyordu: "Sözde Şemdin'in 'itirafları' üzerine kamuoyu en çirkin, en kaba biçimde aldatılmak isteniyor. Rejim bu düzmecelerle ülkede barış ve demokrasiden yana tüm örgütleri, tüm onurlu sesleri karalamak, korkutmak, susturmak istiyor."

Aynı sayıda bu kirli kampanya ile ilgili haberde ise, bu düzmecelerin "Batı Çalışma Grubu"nun (bu Genelkurmay'da oluşturulan, başını Çevik Bir'in çektiği bir tür cunta idi) ürünü olduğu belirtilerek şöyle deniyordu:

"Şemdin Sakık'a atfedilen ifadelerle psikolojik savaşı yoğunlaştıran MGK, tellallığı medyaya yaptırıyor. Milli Siyaset Belgesi'nin 'iç düşman' tanımlamasına paralel ifadelerde, kirli savaşa karşı çıkan herkese yer var..."

Bugün ortaya çıkan belgeler o gün söylediklerimizi bire bir kanıtlıyor. Biz ve gerçeği zamanında görüp söyleyen başkaları, kâhin değiliz elbet. Gerçeği söylemek kiminin işine gelmez; kimisi olan biteni kavrayamaz; kimisi ise, kavrasa bile söyleyecek kadar dürüst ya da cesaretli değildir. Bu kez 2,5 yıl önde olduk. Bazı olaylarda, gerçeklerin böylesine belgeleriyle ortaya çıkması için daha da uzun zaman gerekir. Bazılarına ise bir ömür bile yetmez!

Sayın Cengiz Çandar, o günlerde büyük basın kuruluşlarına ambargo konduğunu ve bu nedenle hiçbir meslektaşının bu konuyu yazamadığını söylüyor. (Bugün de bazı istisnaların dışında yazamadığı gibi..) Ancak biz, Kürt basınının bir temsilcisi ve okuru sınırlı bir gazetenin yazarları da olsak, sayın Çandar'ın meslektaşı sayılırız ve her zaman olduğu gibi susmadık, bu kirli oyunla ilgili de açık açık yazdık. Bu nedenle, o günlerde açılan bu kirli kampanyayı ve bizim bu konuda dediklerimizi okuyucuya hatırlatmak istedim ve Hêvi'nin 2 Mayıs 1998 tarihli 75. Sayısında çıkan "Türkiye'ye Kötülük Yapanlar" başlıklı yazımı, olduğu gibi vermeyi uygun buldum.

✔ Türkiye'ye kötülük yapanlar

Düzenin gazete ve televizyonları, şu "eşi menendi bulunmaz" operasyon öyküsünün ardından, şimdi de Şemdin'in "itirafları" üzerine döktürüyorlar. Hepsi de bir kalemden çıkmış gibi.. "Müthiş itiraflar!" diyorlar.. "Şemdin bülbül gibi konuşuyor!" diyorlar..

Bu "itiraflara" göre PKK-Suriye ilişkileri açığa kuvuşmuşmuş.. Yalnız o da değil: Almanya, Rusya ve Yunanistan'ın PKK'ye yardımları Suriye üzerinden gerçekleşiyormuş.. Alman uçakları Suriye'ye PKK için malzeme taşıyormuş..

PKK'ye yardım eden gazetecilerin adları: Mehmet Ali Birand, Cengiz Çandar ve ötekiler...

PKK'nin paraca desteklediği gazeteler, dergiler: Evrensel, Emek, ve ötekiler...

PKK'ye destek veren politikacılar: Abdulmelik Fırat, Salim Ensarioğlu, Fetullah Erbaş, Mıhyettin Mutlu, Turgut Atalay ve ötekiler...

PKK'ye destek veren kuruluşlar İHD, HADEP, Mezopotamya Kültür Merkezi ve ötekiler...

Bir propaganda furyası ki deme gitsin!

Şemdin "bülbül gibi" konuştu mu, konuşmadı mı bilemeyiz. Şemdin'e günler boyu işkence yapıldı mı, yayılmadı mı, onu da bilemeyiz. Eğer "iyilikle" konuşmamış ve istenenlerin altına imzayı basmamışsa, besbelli işkence edilmiş, hem de o biçim edilmiştir! İşin içyüzünü zamanla öğreneceğiz.

Ama işkence edilse de edilmese de, bu aşamada sorgunun gizli olması gerekir değil mi? Bizzat İçişleri Bakanı da öyle dedi. Peki bu medya tayfası bukadar şeyi nerden biliyor? Yoksa uyduruyorlar mı?.

Besbelli bu düzmeceler onların kendi ürünü değil; biryerlerden kendilerine dağıtım yapılıyor.. Bir düğmeye

basılmış gibi aynı anda, aynı şeyleri söylüyorlar. Bu ise, kirli savaş merkezinin, "derin devletin" işidir.

Türkiye'de az bulunur demokrat gazetecilerden biri olan ve ne yazık ki erken yaşta ölen Örsan Öymen söylemişti: "Kürtlerle ilgili haberler basına MİT tarafından duyurulur. Basın kendisine iletilen bu haberleri verir.." Tabi bu haberlerin çarpıtıldığını, büyük çoğunluğunun düzmece olduğunu söylemeye gerek yok.

Şimdi ise Türk medyası -gazetesi ve televizyonuyla- kirli savaş mekanizmasının bir parçası olmuştur.

Şemdin Sakık'ın ele geçirilmesi ile sahnelenen son propaganda saldırısı ise şimdiye kadarki saldırıları çok geride bıraktı.

Görünen o ki, kirli savaş merkezi tüm ölçüleri bir yana bırakmış, kamuoyunu müthiş bir yalan bombardımanına tabi tutuyor.

Bundan amaç ise belli: Kürt sorununun siyasal çözümünden, diyalogdan, barıştan, demokrasiden yana olan, kirli savaşa karşı çıkan her sesi karalamak, korkutmak ve susturmak.

Hak hukuk isteyen her Kürt vatan hainidir!

Kürtlerden yana çıkanlar da öyledir!

Baskıya, işkenceye karşı çıkanlar vatan hainidir!

Barış ve demokrasi isteyen herkes vatan hainidir!

Köy koruculuğuna karşı çıkanlar vatan hainidir!

Esir askerleri almak için PKK ile görüşenler bile vatan hainidir!

PKK'ye terörist demeyen de vatan hainidir!

Kürt sorununda Türkiye'ye arka çıkmayan, onun dediğini yapmayan ülkeler bile düşmandır!

Bu yüzdendir ki, düne kadar PKK'ye terörist deyip onu yasaklamış olan ve nerdeyse, üzerine Türkiye'den daha sert giden Almanya bile, şimdi tutumunu biraz yumuşattı diye, düşmanlar listesine dahil olmuştur! Buna Rusya eklenmiştir...

Bu gidişle Türkiye bütün dünyayı kendisine düşman gibi görürse hiç şaşmamak gerek.

Bu her yerde düşmanlar gören, kendisi gibi düşünüp davranmayan herkesi düşman sanan bir mantıktır, paranoyadır.

Bu korkunç bir makkartizmdir.

Türkiye kirli savaş güçlerinin esiri olmuş, sürüklenmektedir. Şimdiye kadar kafa ve kulak kesip poz vermeye, mezardan ceset çıkarıp parçalamaya varan bu çılgınlık daha nerelere varır bilemeyiz.

Ama bu toplumun iyi yolda olmadığı açık. Zincirlerinden boşanmış gibi tırmandırılan bu şovenizm, kin ve saldırganlığın ülkeye ve toplumа yarar getirmesi beklenemez.

İnsan, bu çılgınca gidişe dur diyecek sağduyulu sesler arıyor. Ama sanki herkes kör, herkes zincirlerle bağlı. Ne aklı başında, sorumluluk duygusu yüksek, cesaretli bir burjuva lider var, ne de medyada -şu anda topun hedefinde olan üç-beş demokrat yazarın dışında- onurlu bir ses..

Toplum sanki şiddete, kine, nefrete, şovenizme, militarizme teslim olmuş..

Böyle bir toplum ve böyle bir ülke tehlikeli derecede hastadır.

Türkiye'ye kötülük yapmak isteyen de tam bunu yapmak isterdi! Kimse Türkiye'nin düşmanlarını orda burda, uçan kuşta aramasın. Bu kötülüğü yapanlar, dünden bugüne Türkiye'yi yönetip, ısrarla ve inatla Kürt halkının haklarına, barışa ve demokrasiye karşı çıkanlardır. Onlar ülkeye kin, nefret ve şiddet ektiler, şimdi biçiyorlar.

Türkiye'de az bulunur demokrat gazetecilerden biri olan ve ne yazık ki erken yaşta ölen Örsan Öymen söylemişti: "Kürtlerle ilgili haberler basına MİT tarafından duyurulur. Basın kendisine iletilen bu haberleri verir.." Tabi bu haberlerin çarpıtıldığını, büyük çoğunluğunun düzmece olduğunu söylemeye gerek yok. Şimdi ise Türk medyası -gazetesi ve televizyonuyla- kirli savaş mekanizmasının bir parçası olmuştur.

"Partiler Niçin Vardır?"

Kemal Burkay *

Kürdistan Sosyalist partisi'nin 6. Kongresi'nin kararları ve sonuç bildirisi bazı kesimleri rahatsız etmiş. Bunlardan birisi elbet Türkiye'deki Kürt halkına ve demokrasiye düşman çevrelerdir. Sonuç Bildirisi'nin kamuoyuna yayınlanmasının hemen ertesinde MİT kaynaklı ve PSK'nın imajını bozmaya çalışan fabrikasyon bildiriler Türk basınında yeniden sahneye çıktı.

Rahatsız olanların diğer kesimi ise PKK çevresi. Özgür Politika'nın "Ufuktan" başlığı altındaki başyazısı, sözkonusu sonuç bildirisi nedeniyle kin ve öfkeyle Kürdistan Sosyalist Partisi'ne saldırıyor. PKK'yı suçlamaktan başka iş yapmadığımızı ileri sürüyor, Partimizin gücünü küçümsüyor, kitlenin kendi arkalarında olduğunu söylüyor. Yazının başlığı da şöyle:

"Partiler niçin vardır?"

Çok güzel! Bu çevre, PKK dışındaki partilerin bir varlığı olmadığı, onların bir iş yapmadıkları anlamında bu sözü sık sık kullanıyor. O zaman tartışalım ve konuyu biraz açalım. Aslında kamuoyu ve aklı başında, gerçeği inkar etmeyecek kadar namuslu her insan, kimin ne olduğunu, kimin yaptığının ne işe yaradığını çok iyi biliyor. Biz de bu konularda az konuşmadık ve yazmadık. Yine de zararı yok, bir kez daha

erinmeyip konuya eğilelim. Haklı olan, kendine güvenen tartışmadan kaçmaz.

Öncelikle, Kürdistan'da başka partileri suçlamayı, hatta onlara karşı savaşı, düşmanlığı meslek haline getiren kimdir? Biz mi, başka partiler mi, yoksa PKK mı?

Herkes de bilir ki PKK daha baştan, devlet eliyle, en başta Kürt sol ve yurtsever partileriyle savaşmak için, Kürt ulusal hareketini yanlışa, maceraya itmek için kuruldu. PKK'nın ortaya çıkar çıkmaz söylediklerine ve yaptıklarına bakarak biz bunu zaten anlamıştık ve daha o yıllarda dile getirdik.. Ama elbet, bunu gösteren birçok kanıt olsa da, elimizde MİT'in belgeleri yoktu. Bu işi Uğur Mumcu gibi bilenler de, kendi devletlerini suçüstü yapmamak için bir türlü açıklamadılar. Neyse ki Öcalan zamanla, belki de ilk kez bir konuda açık sözlü davranarak, bu gerçeği kendisi dile getirdi. Partisini "MİT'e dayanarak kurduğunu", ekmeklerinin ve silahlarının üç yıl süreyle Türk devleti tarafından sağlandığını, hatta devlet tarafından korunduklarını, kendilerinden istenen şeyin ise öteki Kürt partilerine karşı savaşmak olduğunu kaç kez televizyon ekranları önünde, bizzat Med-TV'de söyledi ve Özgür Politika'da yazdı. Bu açık sözlülüğü, cesareti nedeniyle kendisine müteşekkiriz! (Kaynak merak edenler 29 Ocak 1998 tarihli Özgür Politika gazetesindeki "Aydın Zafer" imzalı yazıya baksınlar. Apo Özgür Politika'da uzun zaman bu isimle yazdı. Ayrıca, bizzat Apo'nun "Devrimin Dili ve Eylemi" adlı kitabında bu türden onlarca örnek var.)

PKK, neden 1984'te sözde gerilla savaşı başlattıktan sonra çocuk, kadın, öğretmen demeden sivil, savunmasız insanları acımasızca kıydı? Neden yurt dışında Kürt ve Türk demeden, rejime karşı mücadele eden sol ve yurtsever örgütlere saldırdı, devrimcileri katletti, dernekleri yaktı, siyasal toplantıları ve nevroz festlerini dağıttı? Neden Avrupa'da terör estirdi? Bir ulusu ve bir ülkeyi kurtarmaya çalışan devrimci bir örgüt bunu mu yapar, yoksa bir geniş cephe politikası mı güder? Oysa PKK bunu yaparak, içerde ve dışarda rejimin ekmeğine yağ sürdü.

Öcalan bunu neden kendi eliyle yaptı? Görünüşte övünmek, ne denli kurnaz, becerikli biri olduğunu, düşmanının sırtından böylesine bir parti kurduğunu kanıtlamak için.. Ama asıl, bu konuda Kürt kamuoyunca, bizzat eski arkadaşlarınca çok şey bilindiği için, bunu mazur göstermeye, kılıf uydurmaya çalıştı. Daha çok da Uğur Mumcu gibi işin içyüzünü bilen, bu konuda belge ve bilgi toplayan gezetecilerin, hatta doğrudan Türk devletinin, herşeyi birgün ortaya dökebileceğinden ürktüğü için yaptı. (Mumcu ne yazık ki bilgilerini kamuoyuna yansıtmadı, niyetlendiği zaman da, belki de bu nedenle, karanlık güçlerce yokedildi.) Ama sonunda, neden ne olursa olsun, Öcalan kendi ağzıyla gerçeği itiraf etti.

Zaten PKK kurulduktan sonra da kendisinden isteneni yerine getirdi; kendisinden önce varolan ve Kürt halkını uyarmak, bilinçlendirmek, Kürt ulusal mücadelesini örgütlemek için mücadele eden Kuzey Kürdistanlı sol ve yurtsever örgütlere, Partimize, KUK'a ve ötekilere, hatta Türk soluna karşı savaştı. Tam bir terör estirdi. Ayrıca Siverek'te, Viranşehir'de olduğu gibi aşiret kavgaları çıkardı. Öcalan bunu, "üç yıl boyunca bizden ne istedilerse yaptık" diyerek açık açık belirtiyor. Arkasında devlet desteği olunca bütün bunları yapması, ortalığı karıştırması ve manşetlere çıkması zor olmadı.

12 Eylül darbesinin baş bahanelerinden biri de o dönemdeki PKK terörü idi. Yani rejim PKK eliyle istediğini elde etti.

Demek ki PKK'nın ve liderinin politik yaşamı böyle başlıyor.. Bunu bilmeden, göz önüne almadan, PKK'nın yirmi küsur yıllık macerasını, yaptığı onca "yanlışı", Kürt

ulusal hareketine verdiği büyük zararı ve geldiği noktayı açıklamak mümkün değildir.

Evet, ne ilginçtir ki -aslında egemenlerin oyunlarını, tuzaklarını bilenler için hiç de şaşırtıcı değil- terörden bunca yakınır görünen Türk rejimi, PKK'yı kendi eliyle kurdu, sahneye sürdü. PKK da, zorunlu ve kaçınılmaz olarak, politikasını daha baştan itibaren diğer Kürt örgütlerine karşı düşmanlık üzerine kurdu. PKK kendi dışındaki herkesi, hatta kendi içinde zaman zaman farklı düşünenleri bile, düşmandan saydı; diğer Kürt örgütlerini, hatta toptan Kürt halkını.. Öcalan, o dönemde yayınladığı "Kürdistan Devriminin Yolu" adlı broşüründe, boşuna Kürt halkını aşağılamadı, boşuna herkesi ve herşeyi suçlayıp tarihi kendisiyle başlatmadı. Görevi buydu. Bugün de yaptığı gibi...

12 Eylül'den sonra nasıl devam etti? Yine aynı minval üzere.. PKK, neden 1984'te sözde gerilla savaşı başlattıktan sonra çocuk, kadın, öğretmen demeden sivil, savunmasız insanları acımasızca kıydı? Neden yurt dışında Kürt ve Türk demeden, rejime karşı mücadele eden sol ve yurtsever örgütlere saldırdı, devrimcileri katletti, dernekleri yaktı, siyasal toplantıları ve nevroz festlerini dağıttı? Neden Avrupa'da terör estirdi? Bir ulusu ve bir ülkeyi kurtarmaya çalışan devrimci bir örgüt bunu mu yapar, yoksa bir geniş cephe politikası mı güder?

Oysa PKK bunu yaparak, içerde ve dışarda rejimin ekmeğine yağ sürdü. İçerde, yaptığı bu türden eylemlerle, kıyımlarla koca koca aşiretleri rejimin kanatları altına itti. Kürt örgütleri arasına kan davası soktu, ulusal bir cepheyi engelledi. Yaptığı yanlış eylemlerle Türk kamuoyunu Kürtlere düşman hale getirdi ve Türk demokratlarının Kürt halkının haklı istemlerine olan sempatisinin de yok olmasına yol açtı. Batı Avrupa'da estirdiği terörle Kürt halkının dostlarını büyük ölçüde yitirmesine neden oldu, Kürt hareketini antipatik hale getirdi.

PKK bunları hep şaşkınlığın, çılgınlığın ürünü olarak mı yaptı? Yoksa, Suriye Kürtlerinin deyişiyle, "ona yol gösteren eski ve yeni muallimleri" bütün bunları programlayıp eylem planı olarak önüne koyduğu için mi?. Kuşku olmasın ki ikincisi..

Evet, PKK Kürdistan'da 15 yıl süren bir savaşa yol açtı. Ama bu gerçekten Kürdistan'ı kurtarmaya yönelik bir savaş mıydı, yoksa Kürdistan'ı boşaltmaya yönelik bir danışıklı dövüş mü? Bize göre, niyet ne olursa olsun, yapılan ikincisidir. PKK savaş açtı, ama kazanmamak için ne lazımsa yaptı! Yanlış (aslında bile bile yanlış) eylemlerle Kürt kamuoyunu karşısına aldı, ulusal cepheyi engelledi, dış kamuoyundaki desteklerin kaybolmasına yol açtı. Diğer bir deyişle, bu savaşın başarı şansı olsa bile, salt bu yanlış politikalar yüzünden de olsa kazanılamazdı. Sonuçta Kürdistan büyük ölçüde boşaldı, dört bin köy, onlarca kasaba yerle bir oldu, 4 milyon insanımız ana baba yurdunu terkedip perişan oldu, halkımız tarif edilemez acılar çekti; bütün bunlara karşılık bir karış toprak özgürleştirilemedi ve en ufak bir hak elde edilemedi; elde olanların da çoğu yitirildi. Türkiye'de genel olarak demokrasi güçleri geriledi, her alanda militarizmin ve şovenizmin borusu öter oldu.

Kısacası, bilanço Kürt halkı açısından tam bir felaket. Aslında Türkiyenin emek ve demokrasi güçleri bakımından da öyle. Kazanan yalnızca gericiler, şovenler, demokrasi ve halk düşmanları, çeteler, soyguncular oldu.

Şimdi baştaki soruya, Özgür Politika'nın başlığına gelelim: "Partiler niçin vardır?"

PKK bunun için mi vardı? Kürt örgütleriyle savaşmak için, provokasyon için, 12 Eylül cuntasına darbe gerekçesi hazırlamak için, Kürdistanı boşaltmak, Kürt gençliğini bir çıkmaz sokakta, Papaz Gapon yöntemleriyle telef etmek, Kürt devrimci potansiyelini heder etmek, bir başka deyişle, devrime düşük yaptırmak için mi?..

Evet, tam da öyle oldu. Herşey ortada.

Peki baylar-bayanlar, bu

durumdan memnun musunuz? Ve bütün bunları yaparken, size aldananların, sizi izleyenlerin birhayli olması övünç duyulacak birşey mi? Yanlışı izleyenler çoksa bizim de dönüp o yanlış kervanına katılmamız, ya da sayıca az olduğumuz için, bunca provokasyon ve ihanet karşısında susmamız mı gerekir? Konuşma hakkımız yok mu?.

Ama PKK'nın yaptıkları yalnızca bunlar mı?

Apo Şam'da iken Öcalan Suriye Kürtleri için ne diyordu: "Burada Kürdistan'ın bir parçası yok. Bu Kürtler kuzeyden gelmişler, biz yine onları kuzeye geri çevireceğiz!"

Bu sözler kimin içindi ve kime karşı?. Gerçekte Kürtler Cezire ve Afrin'in, Kobani'nin binlerce yıllık yerlileri; Şam'da, Mısır'da, Yemen'de bile Selahaddin zamanından beri varlar. Ama varsayalım ki bu Kürtler kuzeyden, Kürt köy ve kasabalarını bölen mayın tarlası kuşağının, demiryolu hattının öbür yanından geldiler; ama en azından onyıllar, yüzyıllar önce. Onları evlerinden, tarlalarından, yüzyıllardır yaşadıkları topraklardan çıkarıp tekrar kuzeye dönderme projesi kimindir, Suriye'deki şoven güçlerin değil mi? Bunu, sözde Kürdistan'ı ve Kürt ulusunu esaretten kurtarma adına ortaya çıkmış biri nasıl söyleyebilir?.

Ama PKK bunları söylemekle kalmadı, Suriye'de kendisini eleştiren Kürt yurtseverlerine karşı terör estirdi.

Ya PKK'nın Güney Kürdistan'a yönelik politikası?

Körfez Savaşı sonrası ortaya çıkan olumlu koşullarda, 1991 yılında Güney Kürdistan'ın büyük bir parçası özgürleşip burada bir Kürt parlamentosu ve hükümeti oluştu. Parlamento, 1992 yılında Irak'la Federal bir statü istediğini açıkladı ve bunu tek yanlı ilan etti. Bu olay Irak'ın yanısıra, Kürdistan'ı bölüşmüş öteki devletleri, Türkiye, İran ve Suriye'yi de doğal olarak çok rahatsız etti ve bunlar biraraya gelerek bu gelişmeyi önlemeye çalıştılar. Türkiye'de Kürt düşmanlığını meslek haline getirmiş şoven kemalist ve bazı şaşkın sol kesimler de, "anti emperyalizm" yaftası altında bu Kürt oluşumuna karşı çıktılar, onu ikinci İsrail diye nitelediler. Tam da aynı dönemde PKK ne yapsa iyidir? PKK da Apo'nun işaretiyle sözkonusu federasyon girişimini gerici bir olay diye niteledi ve saldırıya geçti. KDP ve YNK güçleriyle savaştı ve ağır bir yenilgiye uğradı. Yaptığı anlaşmada Güney'deki Kürt yönetimine saygılı olacağına söz verdi. Ama daha sonra sözünde durmadı ve çatışmayı sürdürdü.

PKK'nın güneyde bir Kürt federal oluşumuna karşı çıkması kimin çıkarına idi? Kürt halkının mı, ilericilerin mi? Buna ancak gözü bağlı müritler, ahmaklar inanabilir. PKK'nın tavrı güdümlüydü. O Kürdistan'ı bölüşmüş devletlerin yönlendirmesi ile bu işe

Daha sonra da PKK, KYB'nin de yanlış tutumundan, onun PKK'yı rakibi KDP'ye karşı bir koz olarak kullanma hevesinden yararlanıp yıllarca KDP ile savaşıp durdu. 1995'te Türk devletine karşı tek yanlı ateşkes ilan ederken KDP'ye karşı "yıldırım savaşı" başlattı. Buna "Güneş Ülkesi Hareketi" filan gibi şairane isimler taktı. Hergün ne kadar peşmerge öldürdüğü ile övünür oldu.. Bunun ilericilikle, Kürt halkının çıkarlarıyla hiçbir ilgisi yoktu. Bu, Kürt halkının düşmanlarının, Güney Kürdistan'daki Kürt ulusal yönetimini boğmak isteyenlerin PKK'ya yaptırdığı bir savaştı. Biz PSK olarak, ilişkilerimizin bir dereceye kadar yumuşak olduğu o dönemde, PKK'yı böylesine olumsuz tutumlardan uzak durması için etkilemeye çalıştık. Ne var ki başkaları hep ağır bastılar ve Apo, Kürdistan'da kardeş kavgası tezgahlayanların dediklerini yaptı. Böylesi durumlarda ise biz her zaman, hem yanlış yapanı eleştirdik, hem de çatışmaların durması için çaba gösterdik. Ben o günlerde PKK'nın saldırısını bizzat Med-TV'de katıldığım canlı yayında mahkum ettim.

adeta "eli mahkum" biçimde atıldı. Bunu yaparken de söyledikleri, yaptıklarına kılıf biçme çabasıydı.

Öcalan o dönemde, Arap basınına verdiği demeçlerde aynen şunu diyordu: "Güney Kürdistan'daki Kürt oluşumu gericidir, Arapların sırtında bir kama gibidir. Ben bunu önleyeceğim!"

Buyrun, bir Kürt lideri, hatta sıradan bir Kürt yurtseveri, Kürdistan'ın bir parçası, yüzyıllar süren esaretten, durmak bilmez bir mücadeleden, nice ağır bedellerden ve acılardan sonra özgürleşmişse, orada bir ulusal yönetim kurulmuşsa, Kürt halkı biraz soluk almışsa, bunun için bayram etmez mi? Ama Öcalan ve partisi aynen Kürt halkının düşmanları gibi davrandı. Çünkü Apo kendi kişisel çıkarından, ikbalinden başka birşey düşünmedi. Onun yönetimindeki PKK hiçbir zaman Kürt halkının partisi olmadı, ipleri hep başkalarının elinde idi. Böyle bir partinin güçlü ya da zayıf olması neyi değiştirir? Hatta güçlü olması, arkasındaki kitle desteğinin fazla olması, Kürt halkı bakımından daha büyük bir talihsizlik değil mi?.

Daha sonra da PKK, KYB'nin de yanlış tutumundan, onun PKK'yı rakibi KDP'ye karşı bir koz olarak kullanma hevesinden yararlanıp yıllarca KDP ile savaşıp durdu. 1995'te Türk devletine karşı tek yanlı ateşkes ilan ederken KDP'ye karşı "yıldırım savaşı" başlattı. Buna "Güneş Ülkesi Hareketi" filan gibi şairane isimler taktı. Hergün ne kadar peşmerge öldürdüğü ile övünür oldu.. Bunun ilericilikle, Kürt halkının çıkarlarıyla hiçbir ilgisi yoktu. Bu, Kürt halkının düşmanlarının, Güney Kürdistan'daki Kürt ulusal yönetimini boğmak isteyenlerin PKK'ya yaptırdığı bir savaştı.

Biz PSK olarak, ilişkilerimizin bir dereceye kadar yumuşak olduğu o dönemde, PKK'yı böylesine olumsuz tutumlardan uzak durması için etkilemeye çalıştık. Ne var ki başkaları hep ağır bastılar ve Apo, Kürdistan'da kardeş kavgası tezgahlayanların dediklerini yaptı. Böylesi durumlarda ise biz her zaman, hem yanlış yapanı eleştirdik, hem de çatışmaların durması için çaba gösterdik. Ben o günlerde PKK'nın saldırısını bizzat Med-TV'de katıldığım canlı yayında mahkum ettim.

PKK böylece bu parçanın istikrarının bozulmasına, Türkiye'nin müdahalelerine yol açtı ve halkın yaralarını sarmasını engelleyici bir rol oynadı. Şimdi aynı şeyi bu kez KYB'ye karşı yapıyor.

Şu anda PKK'nın güneyde yaptıkları nedir?

PKK birkaç aydan beri bir komplo hikayesi tutturmuş gidiyor. Sözde kendisine karşı başını ABD'nin çektiği, içinde KDP ve KYB'nin hatta PSK'nın olduğu bir komplo var. Sözde PKK barış istiyor, ama bu güçler de PKK'yı yok etmek için bir plan yapmışlar! KDP ve KYB saldırıya geçmek için hazırlanıyorlar!..

PKK'nın Medya TV, Özgür Politika gazetesi ve öteki araçlarla yaptığı bu gürültü patırtının gerçeklerle hiç bir ilgisi yoktu. PKK yalan söylüyordu ve aslında kendisi bir komplo aracı olarak bazı şeyler tezgahlıyordu. İşin içyüzü ise şu:

Öcalan yakalandıktan sonra yeniden rejimin hizmetine girdi ve PKK da onu izledi. TC'ye karşı silahlı eylemi tek yanlı durdurdu; geçmişte, sözde de olsa dile getirdiği, Kürt halkının tüm temel istemlerinden vazgeçti; rejimin ideolojisini, politikasını, üniter devleti ve kemalizmi benimsedi. Öcalan şimdi, aynen Ecevit ve ötekiler gibi, Kürtleri Türk ulusunun bir parçası sayıyor. Geçmişteki Kürt mücadelesinin tümünü gericilikle suçluyor. Bütün bunları da "barış ve demokratik cumhuriyet projesi" adı altında bir masalla perdelemeye, Kürt kamuoyunun gözünü bu kez de bununla boyamaya çalışıyor.

Öcalan PKK'nın silahlı güçlerinin Türkiye sınırları dışına çıkmasını istedi ve PKK bunu yaptı. Bir genel af olmadıkça bu güçleri tümden teslim etmesi zordu. Öcalan bunu istese, maskesi tümden düşer, silahlı güçlere kabul ettiremiyebilirdi. Çünkü adamlar bile bile gelip kündenin altına girmezler. Nitekim,

"barış heyeti" diye teslim olmaları için dağdakilere ve Avrupa'dakilere yapılan çağrıya pek az kişi uydu. Silahlı gücün bu aşamada tümüyle terhisi ve örgütün tümden dağıtılması Öcalan'ın da işine gelmezdi. Apo dağdakileri ve bir bütün olarak örgütü, bu aşamada kendi canını kurtarmak için güvence sayıyor ve pazarlık unsuru yapıyor. Yarın da belki salt kendisinin serbest bırakılması için yürütecekleri "mücadele" nedeniyle onlara gerek duyacaktır.

Türk devleti de elbet durumu görüyor ve Apo'nun gücünün herşeye yetmediğinin farkında. Ayrıca, onu çok zorlayıp itibarını sıfıra indirmek de istemiyor. O zaman elindeki bu değerli şeyhi kullanması güçleşecektir. Oysa rejimin de hala Apo'ya ihtiyacı var. Rejim açısından, PKK'nın silahlı güçlerinin sınır dışına çıkması içerde olmasından daha iyidir. Hele onları Güney Kürtlerine karşı kullanabilirse, bir taşla iki kuş vurmuş olacak, Kürdü Kürde kırdıracak. Böylece hem burdaki Kürt oluşumunu daha da yıpratıp zayıflatacak, hem de PKK'nın silahlı gücünden kurtulmuş olacak. Kürtler arasındaki kan davalarını derinleştirecek..

İşte Güney'e yönelik proje bu hesaba dayalı olarak yürüyor. Rejim PKK'yı güneydekilerle çatıştırmak istiyor. Öcalan bunu benimsiyor. Üstelik, her zamanki gibi hayalleri de geniş veya kulağına fısıldananlarla gözleri parlıyor.. Güneye hakim olabilirim, diyor; kuzeyde gerçekleştiremediği krallığı güneyde oluşturabileceğini hayal ediyor. Zaten kendi çıkarı ve canı dışında hiçbir şey umurunda değil!

PKK böylece, Genelkurmay'ın hazırladığı ve İmralı'daki Apo kanalıyla eline tutuşturulan senaryoya uygun hareket ediyor. 7. Kongrede bu plan karara dönüştü. Bu, Güney Kürdistan'ın içişlerine karışma, daha açıkçası, güneyli güçlere karşı savaş kararı idi. PKK, 7. Kongresinin ardından bilinen "komplo" öyküsünü piyasaya sürdü. Kamuoyunu aldatmak için Medya TV ve Özgür politika bir borazan gibi kullanıldı, Kürt halk kitleleri bir yalan bombardımanına tabi tutuldu. Yapılan işe inandırıcılık kazandırmak için, "Kürtler arası barış projesi" diye yalancı bir kampanya ile de desteklendi. Yani sözde PKK barış istiyor, ama "komplocular" PKK'yı ortadan kaldırmaya kararlı, ne yapılsa boşuna, PKK savaşa "isteği dışında" sürüklenmiş oluyor...

İşte PKK bu görüntüyü vermeye çalışıyor. Doğrusu ustaca düzenlenmiş bir senaryo. Belli ki hem PKK bu işte uzmanlaşmış, hem de öğretmenleri zaten uzman kişiler. Genelkurmay bu alanda bir dizi askeri ve sivil uzman çalıştırıyor..

Ama Kürt örgütlerinin, Kürt aydınlarının da eli armut toplamıyor. Öcalan'ın günü gününe avukatları vasıtasıyla İmralı'dan gönderdiği direktifler ortada. Güneydeki Kürt örgütlerini açıkça ve haksızca suçluyor, PKK'yı güneydeki Kürt yönetimine karşı kışkırtıyor. Yaptığının Türk devletinin, hatta Bağdat'ın çıkarına olduğunu gizlemiyor. Bütün bunların ne anlama geldiğini bilmemek için aptal olmak gerekir. Bundan ötesi, bizzat PKK'nın 7. Kongresine katılıp da, orada alınan savaş kararına tanıklık eden, yürekleri bu ihanet planına razı olmayan, karşı çıkan insanların yaptıkları açıklamalar..

Son gelen bilgiler de önce KYB'nin değil, PKK'nın saldırdığını ortaya koyuyor. PKK 7. Kongre'de aldığı karara uygun olarak, kamuoyunu aldatmak ve kendi yanına çekmek için yoğun bir propaganda yaptıktan sonra şimdi de harekete geçmiştir.

Bütün bunlar PKK'nın şu anda yine Türkiye'nin ve ülkemizi bölüşmüş öteki sömürgeci güçlerin hizmetinde ve Kürt ulusal hareketine karşı kullanıldığını açıkça gösteriyor. Bu PKK'nın yeni bir ihanetidir. 1970'li yıllarda başlayan ihanet zincirinin son halkasıdır.

PKK işte böyle bir örgüttür ve bunun için vardır! PKK bununla nereye gidebilirdi? Işte bugün geldiği yere..

Bütün bunlar Kürt ulusal hareketi için elbette acı, ama gerçek. Kürt halkı büyük bir

oyuna geldi. PKK eliyle yanlış bir kanala saptırıldı ve sonucu şu andaki kötü manzaradır. Bu gerçeği kabul etmek, PKK'ya kanmış, ona umut bağlamış ve bu nedenle yıllarca ardından koşturmuş, bu uğurda önemli bedeller ödemiş insanlar için zor olabilir. Ama onların, olan bitenin adını koyduğumuz, gerçeği gözler önüne serdiğimiz için bize kızmaları gerekmiyor. Gerçekten korkmanın ve kaçmanın bir yararı yok..

Biz olanı ve olacağı başından beri gördük ve söyledik. Bunları söylemek yurtsever bir örgüt ve yurtsever insanlar olarak görevimiz değil miydi? Ve şimdi yaptıklarını söylemek de bir görev değil midir?

Özgür Politika'nın başyazarı bizi suçlayacağına bütün bunları neden göremiyor veya görüyorsa neden dile getirmiyor? Başyazarlık ne içindir? Eğer kendisi bir aydınsa aydınlık ne içindir?.. Ya Özgür Politika gazatesi? Kürtleri aydınlatmak için mi, yoksa uyutmak, yalan dolanla kandırmak için mi çıkıyor?..

Geçmişi bir yana bırakalım, varsayalım ki Apo doğru söylemiyor, PKK'yı Türk devleti kurmadı! Varsayalım ki PKK Kürdistan'ı kurtarmak için yola çıktı, yaptıklarının tümü de buna yönelikti ve belki istemeyerek bazı yanlışlar yaptı ve bu da tecrübesizliğin ürünü idi.. Bir an için öyle diyelim.. Ya da, PKK devlet tarafından kuruldu, ama sonradan, Apo'nun eşi bulunmaz aklı, müthiş taktikleri sayesinde TC'nin kontrolünden çıktı ve ona karşı döndü. Bir an için de böyle düşünelim.. Peki şimdi geldiği yer? Apo'nun daha yakalandığı gün ve İmralı'da duruşmalar başladıktan sonra televizyon kameraları önünde söyledikleri?. Örneğin şu sözü bile tek başına, acı ve çıplak gerçeği görmek isteyenler için yeterli değil mi:

"Ben, bir nefer gibi Türk devletinin hizmetindeyim ve bundan onur duyuyorum!.."

Ya avukatları vasıtasıyla gönderdiği mesajlar ve bunu biri iki etmeden tekrarlayan, Apo'nun her dediğini yapan PKK Başkanlık Konseyi'nin tutumu?.. Bütün bunlar açık, utanç verici bir teslimiyet değil mi? Eğer inandıkları bir dava var idiyse, ona ihanet değil mi?.

Ama ne yazık ki kitleler olan biteni kavrayamadılar. Bizim elimizde ise kitlelere ulaşacak güçlü aydınlatma araçları yoktu. Üstelik, bizim dışımızdaki diğer siyasi çevreler bu konuda gereği gibi uyanık ve sorumlu davranmadılar. Siyaset sahnesine büyük iddialarla çıkmış çokları bile olup biteni görüp kavrayamadılar, uyarılarımıza aldırış etmediler. Bazıları oportünistçe davrandı, doğrunun ve haklının değil, güçlünün yanında yer aldı. Özgür politikanın baş köşesinde bu yazıyı yazan da işte bu türdendir. Gerçeği gördüğüne kuşku yok, öylesine aptal birine benzemiyor; ama gerçeği söyleyecek kadar dürüst değil. Ve ne yazık ki bu işte o yalnız da değil. Sahnede o kadar çok oportünist, o kadar çok kariyerist, ekran hastası, köşe kapmacı, o kadar çok incir yaprağı var ki... Son otuz kırk yılın, işkence çarklarının, gurbetin, geçim kavgasının yıldırdığı, bir posaya çevirdiği, köşesine ittiği, ilgisiz ve umutsuz bir seyirciye dönüştürdüğü kesimleri ise saymıyorum..

Özgür Politika'nın başyazarı bir aydın, bir yurtsever olarak doğruları söyleyenlerin yanında yer alacağına –besbelli o zaman başyazar olamazdı!- yıllardır dönen bu dolapları sergilediğimiz için bizi suçluyor. "PKK'yı eleştireceğinize işinize bakın" diyor. Bir işimiz de Kürt halkını aydınlatmak değil mi? İşimiz aynı zamanda rejimin oyun ve planlarını ve yanlış politikaları sergilemek, halka doğru yolu göstermek değil mi?.

Aslında birazcık iyi niyetli olsa, PSK'nın 26 yıldır izlediği politikaları, verdiği mücadeleyi görebilir ve rejimle PKK'nın iki cepheden saldırısına, yıllarca iki ateş arasında kalmasına rağmen nasıl bugüne kadar ayakta kalabildiğini anlardı. Geçmiş bir yana -biz bunun muhasebesini verdik ve veririz- ama eğer sözkonusu gölgedeki "başyazar" iyi niyetli olsaydı, PSK'nın son kongresinde de ortaya koydu-

ğu politik yaratıcılığı, uzak görüşlülüğü ve Kürt hareketine gösterdiği gerçekçi hedefleri görebilirdi.

Politikada doğru bir durum değerlendirmesi herşeyin başıdır, izlenecek sağlıklı politikaların saptanması ise bir bakıma başarının yarısıdır. PSK, 6. kongre öncesi, son iki yıl boyunca gelişmeleri doğru değerlendirdiği ve bunu kongre kararları ve sonuç bildirisiyle de vurgulayıp pekiştirdiği inancındadır. PSK Öcalan'ın ve onu izleyen PKK'nın teslimiyetini, yuvarlak sözlere, bulanık söylemlere sapmadan açık seçik ortaya koydu. PSK rejimin oyun ve planlarını gördü ve bunu boşa çıkarmak, yeni dönemde Kürt yurtsever kamuoyunun düşkırıklığına düşmesini önlemek, Kürt hareketini toparlayıp yönlendirmek için gerçekçi politikalar belirledi. Bunlar anlaşılamıyacak kadar muğlak öneriler değil. Açık ve sade öneriler:

Birincisi, koşullar değişmiştir, durumda olağanüstü bir değişiklik olmadıkça, ne PKK'nın ne de bir başkasının yeniden silaha sarılma şansı yoktur. Olsa da bu kez hiç başarı sansı yoktur. Olan bitenden düş kırıklığına uğramak içinse bir sebep yoktur. Hatta PKK gibi bir örgütün bu sonuca ulaşması şaşırtıcı değil, doğaldır. Mücadele sürdürülebilir ve bize düşen görev budur. Bunun için yeni döneme uygun örgüt ve mücadele biçimlerine gerek var.

Yurt içinde, en başta bir kitlesel legal parti gerekir. Rejimin oyunlarını gören, PKK'nın teslimiyet politikasını benimsemeyen Kürt yurtsever kesimleri, sosyalist, liberal ya da islami değerleri ağır bassın, böyle bir örgütte biraraya gelmeli, güçlerini birleştirmeliler. O zaman kitlelere güven verebilir, bir çekim merkezi olabilir ve Kürt politikasına yolu açabilirler. Elbet yasal zorluklar var; ama koşullara uygun mutedil bir programla yola çıkmak ve baskıları göğüslemek gerekir. Bu alanda örnekler ve birhayli deneyim var.

Yurt dışında ise önemli bir Kürt potansiyeli var. Bu potansiyel, PKK'nın bugün Kürt hareketini çekmeye çalıştığı teslimiyet çizgisinde değil, Kürt halkının haklı istemleri doğrultusunda, yani yurtsever bir çizgi üzerinde biraraya gelmeli. Mevcut politik ve demokratik örgütler, aydınlar eğer bu konuda sorumluluk duyup çaba gösterirlerse yurt dışındaki bu güçlü potonsiyel de harekete geçirilebilir ve özellikle Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinde, dış kamuoyunda Kürt halkının sesini duyurarak adil bir çözüm için etkili olabilir.

PSK bunları söylemekle kalmıyor. Yurt içinde ve dışında aynı görüşü paylaşan kesimlerle birlikte bunun için çaba gösteriyor. Son bir yıl içinde yurt dışında yapılan toplantılar bunun somut örneği.

Demek ki görmesini bilenler için PSK'nın, PKK'yı eleştirmek dışında da yaptığı çok şey var.

Özgür politikanın yazarı Kürdistan Sosyalist Partisi'nin gücünü alaya alıyor, ancak bin kişi olduğumuzu söylüyor. Varsayalım ki öyle; ama rejimin bunca oyunu, PKK'nın bunca gürültü patırtısı karşısında ve güçlüden yana olmanın moda olduğu bir ortamda, buna rağmen birliğini koruyan, doğru bildiği yolda bunca yıl yürüyen aydın, bilinçli, namuslu, ne yaptığını bilen bin kişi isek ne mutlu bize; başaracağız demektir! Çünkü bazan pusulayı şaşırmış bir böylesi bir toz-duman ortamında, adam gibi on kişi bulmak bile zordur..

İşte PSK da bunun için vardır. Birilerinin gerçeği görmesi ve yüksek sesle söylemesi gerekiyor. Birilerinin rejimin oyunlarını, PKK'nın durumunu, olan bitenin içyüzünü ortaya sermesi gerekiyor. Birilerinin Kürt halkına çıkaryolu göstermesi, öne düşmesi gerekiyor. Biz elimizden geldiğince bunları yapmaya çalıştık. PSK bunun için 26 yıldır ayakta kalmıştır.

Kitle desteğine gelince. Doğru ile yanlışın tek ya da başlıca ölçüsü kitle desteği değildir. Bu destek belli koşullarda doğru çizgiye de yanlışa da yönelebilir. Eğer kitle desteği ölçü olsaydı Humeyni'yi en doğruyu, İran için en iyisini savunan lider saymamız gerekirdi. Oysa biliyoruz ki, acımasız bir baskı rejimine karşı tepkinin, ama yanlış kanallara yönelmiş bir tepkinin, öne çıkardığı bir ortaçağ adamıydı ve arkasında ne kadar büyük bir kitle desteği olursa olsun, onun görüşleriyle İran'ın çağdaş bir ülke, özgür ve mutlu insanların ülkesi olması mümkün değil.

Saddam'ın arkasında da kitle desteği var. Ama bu da onun yaptıklarına haklılık kazandırmıyor. Afganistan'da kitlelerin büyük bölümü bugün Talibanların arkasından gidiyor. Uzağa gitmeyelim, Türkiye'de kitlelerin desteği şu anda en çok, ırkçı ve faşist hareketin partisi MHP ile ondan farkı kalmayan DSP'yedir. Bizzat Kürdistan'da öyle tarikatler var ki –örneğin nurcular- bizden de PKK'dan çok daha geniş üye ve sempatizan ağına sahipler.

Eğer kitleler doğru yolu kolayca bulsalardı, eğer çoğu kez güçlüler, düzenbazlar tarafından aldatılıp enerjileri yanlış kanallarda tüketilmeseydi, Ortadoğu'nun ve dünyanın hali böyle mi olurdu?.

Kaldı ki, PKK da Kürdistan'ın geri koşullarına uyum sağlamış bir tür siyasi tarikat, daha doğrusu "tarikat, siyaset, mafya" üçlüsünün bir bileşenidir. O liderini kutsal bir şeyhe, bir puta dönüştürmüş. Gücünü taraftarlarının bilinçli desteğinden almıyor, gözü kapalı mürit bağlılığından alıyor. Gerek örgüt içi ilişkileri, gerekse kendi dışındaki yurtsever örgütlerle ilişkileri demokrasiye değil, şiddete ve zora dayalı. Siyaset, yani ulusal söylemler ise bu yapının garnitürü; taraftar kitleye coşku verme işlevini yapıyor. Bu yapının çağdaş, modern, övünülecek hiçbir yanı yok.

Kaldı ki gün geçtikçe azalan, düşen bu kitle desteğinin ne kadar gönülden olduğu da tartışılır. Bugün hala, şu ya da bu nedenle eylemlere katılan insanların pekçoğu bile kendi başlarına kalınca, sırtlarını birbirlerine dönünce neler söylüyorlar? Herkesi herkesin muhbiri yapmış olan PKK'nın şefleri, sözcüleri mutlaka, kendileri için pek de iç açıcı olmayan bu durumdan da haberdardırlar..

Özgür politikanın yazarı Kürdistan Sosyalist Partisi'nin gücünü alaya alıyor, ancak bin kişi olduğumuzu söylüyor. Varsayalım ki öyle; ama rejimin bunca oyunu, PKK'nın bunca gürültü patırtısı karşısında ve güçlüden yana olmanın moda olduğu bir ortamda, buna rağmen birliğini koruyan, doğru bildiği yolda bunca yıl yürüyen aydın, bilinçli, namuslu, ne yaptığını bilen bin kişi isek ne mutlu bize; başaracağız demektir! Çünkü bazan pusulayı şaşırmış bir ülkede, böylesi bir toz-duman ortamında, adam gibi on kişi bulmak bile zordur.. Öte yandan başaramasak, bu kötü gidişi değiştirmeye gücümüz yetmese, zorbalığa, cehalete, binyılların kötü mirasına yenik düşsek bile, en azından namusumuzla yaşadık, onurumuzla mücadele ettik, hiçbir güçlünün ve zorbanın önünde dize gelmedik; halka ve tarihe karşı alnımız aktır.

Yaşadığımız günlerde aydın ve siyasetçi geçinen pekçok kişi güce, niceliğe tapınıyor, güçlünün yanında yer alıyor; ama bu güç ve nicelik neye, kime hizmet ediyor, buna baktıkları yok. Böylece bu kişiler, isteyerek ya da istemeyerek, Kürt halkının kurtuluş davasına zarar veriyorlar. Bunların hesabı yanlıştır, böyle bir gücün geleceği yoktur. Bunu anladıkları zaman ise, yaptıklarından pişmanlık ve utanç duysalar bile, verdikleri zararı telafi etmeleri için artık çok geç olacak.

**** PSK Genel Sekreteri***

Özgür Politika Gazetesi'ne açık mektup

Mahmut Kılınç

Gazeteniz Özgür Politika'nın 17 Ekim 2000 tarihli sayısında, önce PKK'den kopan ve daha sonra tekrar PKK'ye katıldığını iddia ettiğiniz dört kişi adına yapıldığı ileri sürülen ve benim "PKK'den ayrılan kimselere yardımcı" olduğumu ve "yol" gösterdiğimi iddia eden bir "haber"e yer verdiniz. Daha sonra, yine gazetenizin 20 Ekim 2000 tarihli sayısında PKK Başkanlık Konseyi Üyesi A. Haydar Kaytan adında birisinin, bana hakaret içeren "kışkırtıcılar" adında bir yazısını yayınladınız. Bu şahıs, söz konusu yazısında, basın ahlak ilkelerini de yok sayarak, sadece duyumlarla aynı iddiayı ileri sürmekte, beni "PKK'den ayrılanlara destek vermek" ve PKK'yi zayıflatmak istediğimi ileri sürmektedir.

Bu yayınlardan sonra, 26 Ekim 2000 tarihli Özgür Politika'da daha da ileri gidilerek; yayınlanan bir "yapma haber"le suç işlenmiş, basın ilkeleri ve etik değerleri bu defa gazetenin bizzat kendisi hiçe sayarak tamamen keyfi ve düşmanca haber yapmakta bir sakınca görmemiştir. "Kösül çetesi" adıyla manşete çıkardığınız haberin alt başlığında, pek çok zamanlar yaptınız gibi yine hayal dünyanızda yaratığınız çetenin de, PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'a karşı, sayısına her gün bir yenisini eklediğiniz devletlerle birlikte, bir komplonun içinde yer aldığını ileri sürmekteniz.

Hemen altında da, "Kösül kimlerden oluşuyor?" başlığı altında da, "Çetenin

ayağı Köln'de. PKK'nin 1982'-de silahlı mücadele başlatma kararı üzerine kaçan Selahattin Çelik, serhıldanlar döneminde kaçan Selim Çürükkaya, Mahmut Kılınç, Necdet Buldan ve Hatice Yaşar bu oluşumun elemanları." demektesiniz. Bu tür yayınlarla, bir kere daha gerçek olmayan haber yapma geleneğinize sadık kaldınız. Maalesef bu yayın geleneğiniz, sadece sizin değil, aynı zamanda Kürtlerin de imajını bozmaktadır. Bir kere ben, hiç bir dönemde PKK'nin bir üyesi olmadım ki, kaçayım. İkincisi, üstelik ben, PKK'nin hiç bir katkısı olmadan uzun yıllar sürdürdüğüm kararlı ve inançlı mücadelem sonucu halkımın ak oylarıyla milletvekili seçilmiş, savaşın en sıcak ve onlarca Kürt gencinin kurşunlandığı günlerde hiç bir olay ve güç karşısında geri adım atmadan, halkımın bana tevdi ettiği görevi en iyi bir şekilde yerine getirmeye çalıştım. Doğal olarak her insan gibi benim de bazı eksik ve kusurlarım olabilir, ancak bunlar insani sınırlar içerisinde ele alındıklarında bir eleştiri olarak kabul edilebilir. Oysa sizin yaptığınız, hakaret etmektir, suç işlemektir. Bilinmeli ki, insanların özel yaşamlarını hedef alan saldırılar, hiç bir ortamda makul karşılanmadığı gibi, bir samimi duyguya da dayanmaz ve yurtsever bir tavır da değildir.

Güney'deki çatışmaların, MHP'nin Kürdistan'da örgütlenmeye hız verdiği ve bunda HADEP çevrelerinin katkısı ile HADEP'li belediyelerin genel tavırlarının Kürt toplumunda tartışılmaya başlandığı bir dönemde, bu yayınların gündemi değiştirmeye yönelik yanını da hatırlatarak, iddialarınıza cevap vermek gerekiyor.

"Mücadeleden kaçma" iddianızla başlarsak; bildiğim kadarıyla Selahattin Çelik, 15 Ağustos hareketine katılmış ve daha sonra bizzat PKK tarafından Avrupa'ya gönderilmiştir. Hatice Yaşar'ın, hiç bir dönemde PKK'ye yakın bile durmadığı biliniyor. Necdet Buldan ise, Kürdistan da şehir ve köylerin bombalandığı, yakılıp-yıkıldığı bir dönemde, bu hayasızca yalanları tekzip edercesine Yüksekova'da belediye başkanlığı görevini sürdürmekteydi.

Bu nedenlerle, beni ve bu kimseleri, PKK'den kaçanlar gibi gösterilmesi tamamen bir yalandır, çünkü hiç bir zaman PKK'li olmadım ve olmak istemedim. Ayrıca, Necdet Buldan ve Hatice Yaşar için de aynı durumun geçerli olduğunu kamuoyu çok yakından bilmektedir.

Çete meselesine gelince.

Çete, Balkan kökenli bir kelimedir ve oradan Türkçe'ye girmiştir. Osmanlılar, kendilerine karşı özgürlük savaşı veren Balkan halklarının savaşçılarını bu adla anıyorlardı. Ama günümüzde, Türk siyasi çevreleri, bu tanımla silahlı bir suç örgütünü tanımlamaktalar. Yaklaşımınız, sizin de bu tanımlamayı benimsediğinizi göstermektedir. Yadırgamıyorum. Çünkü, yer yüzünde pek az örneği vardır; sizin TC'ye yaltaklanmanıza benzerlik gösteren.

Biz yine çeteye dönelim. Demek ki, önce resmi disipline tabi olmayan bir grup olacaktır. İkinci unsur, silahlı ve illegal olmalıdır. Peki şimdi, bu tanıma baktığınızda biz, Türk devleti ve yandaşlarının zulmü dolayısıyla Avrupa'da yaşamak zorunda bırakılan kimseler nasıl oluyor da çete oluyoruz? Eğer bir çete aranacaksa, bu tanıma, bizi bu anlamda suçlayanların kendileri daha uygun değiller mi?

Bizlerin, sözde ulusal önder Abdullah Öcalan'na karşı yapılan komploda yer almamıza gelince... İki yıldır komplo söylemini dilinize doladınız. Bu komploda yer alan devletlere her gün bir yenisini ekliyorsunuz. Nasrettin Hoca'nın "buna değmiş, buna değmemiş" hikayesinde olduğu gibi, bu gidişle bütün devletleri bu işin içine sokacaksınız. Böylece, Kürt Halkının ulusal özgürlük mücadelesine sempati besleyen devlet ve güçleri buna karşı soğutmak, imajını bozarak Kürtleri güvensiz bir halk konumuna düşürmek gibi bir gayretinizin olduğu açık. Ancak olayın en komik tarafı da, bizi kendi kafanızda bir çete gibi göstermek ve daha sonra bu çetenin de sözde komplo içinde yer aldığını ileri sürmektir. Buna aklı başında hiç kimse inanmaz. Ancak siz, direktiflerle yayın yaptığınız için emirlere uymak zorundasınız ve bu gayri ciddi yaklaşı-

mınız, sizin Öcalan olayını gerçek mecrasından saptırmak istediğinizin tipik bir örneğidir. Doğrusu, bunu TC'ye bir hizmet olsun diye yapıyorsanız, ne demeli! Öbür türlü de kendi imajınızı kendiniz dinamitlemektesiniz. Bu yolda da, oldukça başarılısınız!

"Barış süreci'ne karşı Avrupa'da kampanya yürüten bu kişiler" diyerek, sanki bir barış ve diyalog süreci başlamış, ancak benim de içinde gösterildiğim hayal dünyanızda var ettiğiniz kösül çetesi de bu işi bozmaktadır! Ne keskin bir zeka! Bizlerin bir şeyi bozması için o şeyin olması gerekmez mi? Hale bakın, ileri sürülen iddianın dayandığı iki unsur olan, "çete" ve "barış süreci," her ikisi de hayal. Bütün yaşananlardan sonra bir barış sürecinin olduğunu ileri sürmek için, ya gerçekleri göremeyecek kadar saf veya TC'ye örtülü bir hizmetin içinde olmak gerekir. Dünyada, yalnızca Kürtler savaşmadılar ve yine yalnızca Kürtler yenilmediler. Pek çok halk savaştı, bunlardan yenilenler ve başaranlar oldu. Ama bütün bu süreçlerin ortak bir yanı vardır, barış ve diyalogun karşılıklı olduğu ve bunu ilk adımının da tarafların birbirlerini kabullenmesinden geçtiğidir. Oysa bugün, bu tür bir süreç yaşanmamakta, söylenenin aksine süreç; "Eline silah alan silahı bırakıyor. Olay bundan ibarettir." söylemine uygun bir şekilde gelişmekte ve nitekim TC'de bir barış süreci değil olayı "suç işleyenlerin, bunu terketmesi" olarak görmektedir. Birileri; "biz yorulduk, artık direnmek istemiyoruz" veya "başka odak veya güçlerin hizmetine girmek istiyoruz" diyebilirler, isterlerse bunu da yapabilirler; ancak bunu yaparken hem Kürt Halkının yakasından ellerini çekmeliler ve hem de buna kılıf uydururken bizlerin kişilik haklarına saldırmaları kabul edilemez.

Hayal ürününüz olan, "kösül çetesinde yer alanların PKK, YNK çatışmasını kışkırttıkları" iddiasına gelince. Ben hiç bir dönemde Kürtlerarası çatışmaların içinde yer almadım, taraf olmadım. Her defasında uzlaşmanın gerektiği konusunda tavır aldım ve imkan buldukça bu konudaki düşüncelerimi yazdım ve yayınladım. Gazetenizde de yayınlanan pek çok yazımda, bu konudaki görüşlerimi bulmak olanaklıdır. Halbuki, gazetenizin yayınları dikkatle incelendiğinde, yayınlanan haber ve yazılarla bu çatışmaların her dönemde kışkırtıldığına tanık olmak zor değildir. Ayrıca bu yayınlarda toplumsal kin ve nefret de ekilmektedir. Diğer Kürt gruplarından öldürülen Kürtlerin sayısını hem kabarık ve hem de yalan haberlerle süsleyerek vermek, bu anlamda gerçek niyetinizi ortaya koymaktadır. Nitekim, son olarak "kösül çetesi" yazınızda 500 YNK pêşmergesini öldürmekle neredeyse iftihar edeceksiniz! Bu arada, bu çatışmalara, ölüme gönderilen gerillaların sayısını her nedense vermek işinize gelmiyor.

Sizin taraflı yayınlarınız, kamuoyunun gerçekleri görmesine de engel olmaktadır. Bu son çatışmanın kimlerce başlatıldığı açık olmasına karşın, bir propaganda ve ajitasyon kampanyası başlatarak gerçeği saptırmakta bir sakınca görmediniz. Öcalan'nın, Güney Kürdistan'la ilgili düşünce ve söylediklerinin izleyen birisi olarak ve sizler de bu direktifler içerisinde hareket ettiğinize göre, bu taraflı kampanyanın amacını görmek zor değildir. Öcalan, açıkça Güney Kürdistan'da olacak bir çözümün, Türk devletinin çıkarına hizmet etmesi gerektiğini söylemektedir. Oysa biz biliyoruz ki, Türk devleti, Kürdistan'ın hiç bir parçasında Kürt halkının ulusal demokratik haklarını serbestçe kullanacakları ve kendi yönetimlerini sağlayacakları hiç bir modele izin vermeyeceğini defalarca söylemiştir. Bugün de, bu anlamda değiştiğini hangi aklı evvel ileri sürebilir? Buralarda bir çözüm olacaksa, bu, Türk devletinin istekleri doğrultusunda değil, bilakis Kürt halkının kararlı bir ulusal direnişi sonucu olacaktır. Güney'de olan da budur. Ancak, Türk devletinin, burada istikrarsızlık yaratarak, halen süren uluslararası desteği sabote etmek istediği bir sır değildir. Acı olan, kendisini Kürt olarak tanımlayanların buna alet olmalarıdır. Benim bu konudaki duyarlılığım, sizi en çok tedirgin eden bir neden olarak ortaya çıktığını biliyorum. Ben sadece bir yurtseverin

göstereceği duyarlılığı gösterdim ve buna devam edeceğimden kuşkunuz olmasın. Doğal olarak ben, TC'nin ve diğer işgalci devletlerin amaçlarına hizmet eden hiç bir gücün, orada bir istikrarsızlık yaratmasını kabul edemem. Bütün yurtseverlerin de böyle düşündüğüne inanıyorum.

Oysa, PKK, YNK çatışmalarındaki gerçek sizin göstermek istediğinizin tam tersinedir. Hiç yorum yapmadan, sözü PKK Başkanlık Konseyinin 9 Ekim 2000 tarihli parti talimatına bırakalım:

"Yine Eylül sonunda Güney Kürdistan'da YNK ile gelişen siyasi gerginliğin yol açtığı savaş ve bu savaşta gerilla güçlerimizin ortaya koyduğu büyük başarılar vardır. Bu savaş hem siyasal mücadele ve kitle mücadelesinin önünü açmış, hem de onunla birlikte partimizin temel mücadele çizgisinin geliştirilmesinde silahlı şiddetin çok yerinde, etkili ve sonuç alıcı bir uygulamasını ortaya çıkarmıştır. Genelde gelişen kitle eylemliliği ve bununla birlikte ortaya çıkan Güney'deki savaş her türlü siyasal kitle mücadelesinin önündeki engelleri aşma, siyasal ve örgütsel çalışmaların önünü açma düzeyiyle Parti Meclisimizin karar düzeyinde ortaya koyduğu yeni pratik hamle ilanının bizzat uygulamada başlatılması ve geliştirilmesi olmuştur. Kitle eylemliliğimize ve Güney'deki savaşa bakarak tereddütsüz diyebiliriz ki, 7. Kongre çizgimiz temelinde yeni bir pratik hamle süreci başlamıştır.

Yeni stratejik sürecimiz bu temelde gelişiyor. Partimiz böylece yeni bir stratejik süreç başlatmış oluyor. Her türlü engellemeyi, baskıyı ve imha girişimini boşa çıkaracak, kendisini bir stratejik hamle başlatacak düzeye ulaştırmış bulunuyor. Bu oldukça önemli bir durumdur; parti tarihimizin en temel stratejik çıkışlarından birisidir ve bütün engellemelere rağmen başarıyla başlatılmıştır. Bu çıkış da tıpkı 1970'lerin ikinci yarısında gerçekleşen Hilvan-Siverek çıkışı gibi, yine 80'lerin ilk yarısındaki 15 Ağustos çıkışı gibi partimizin üçüncü büyük stratejik çıkışı olmaktadır."

Evet, maalesef bu ibareler, PKK Başkanlık Konseyinin 9 sayfalık talimatının ilk başında yer almaktadır. Hala çatışmaların kimler tarafından ve hangi kararların bir sonucu olarak başlatıldığını, amacının neler olduğunu ve bunun, kimlerin çıkarına hizmet ettiğini tartışmaya gerek var mı? Yine bu talimatnamenin bir yerinde de söylendiği gibi, "PKK'ye katılımların sıfırlandığı" ve hatta ayrılanların giderek çoğaldığı bir dönemde, katılmayı yeniden sağlamak ve bu olmayacaksa bile kopanların sayısını frenlemek için neden bir çatışmaya gerek duyulsun? Başka bir yol bulunamaz mı? Ayrıca, çatışmaların ve bize olan saldırıların her yıl olduğu gibi yine PKK'nin "kampanya" olarak adlandırdığı para toplama dönemine rastlaması, birer tesadüf olmasa gerek!

Benim sözde "kösül çetesi"nin en aktif elamanı olduğum iddiası ise, tamamen yalan ve ihbar amacı taşıyan bu iddiaya cevap vermeye bile değmez.

Eğer benim bu tür işlerle uğraştığım yazılarak böylece jurnallenmem isteniyorsa, bu boş bir hayaldir ve amacına ulaşamayacaktır.

Benim PKK ile gerilla ve şehit ailelerinin arasını açmaya yönelik bir çaba içinde olmam iddiasına gelince: Benim böyle bir çabam yoktur. Kaldı ki, bunun için çaba göstermeye bile gerek yoktur.

Zamanla halk gerçeği mutlaka öğrenecektir. PKK'nin saflarına kattığı ve doğru dürüst bir askeri ve siyasi eğitim vermeden cepheye gönderdiği binlerce gencin, bugün nerede ve nasıl öldürüldüklerine dair hiç bir bilginin olmadığı acı ve hüzün dolu bir tabloyla karşı karşıyayız. Bunların açıklanması, bu konuda sorumlu olan PKK'nin halkı aydınlatıcı, eksik ve kusurlarından dolayı özeleştiri yapması ve hatta halktan özür dilemesi gerekmiyor mu?

Yayınınızda bana atfen ve şıklar halinde sıraladığınız sözde amaçlarım olarak sıraladığınız şeylerin benimle bir ilgisi olamaz, bunlar tamamen PKK Başkanlık Konseyinin özel yorumlarıdır, hepsi hayal ürünüdür. Kaldı ki, kime nerede ve nasıl yardımcı olacağıma veya kiminle nasıl bir ilişki kuracağıma yalnız ben karar veririm.

ZORLUKLARI AŞMAK İÇİN...

Mehmet Özkök *

Türkiye sancılı bir dönemi yaşıyor. Osmanlının son yıllarından başlayarak günümüze kadar o, hep kendisine Batıyı örnek aldığını söyledi. Ancak bunca yıl sonra Türkiye Batı demokrasisine henüz ulaşmış değil.

Cumhuriyet, demokratik temeller üzerine kurulmadı. İşgalci kuvvetleri Anadolu'dan atan insanların istemleri yönetime yansımadı. Kuruluş aşamasında Kürtlere verilen sözler tutulmadı. Cumhuriyet'i kuranlar 1923 İzmir İktisat Kongresi ile kapitalist kalkınma yolunu seçerek ülkenin tekrar emperyalizmin güdümüne girmesine kapıyı araladılar. 1950'lere gelindiğinde Marshall planı ile ülke emperyalizmin arka bahçesi olma yolunda ilerledi.

1960'larda başlayan görece demokratik ortam, demokratikleşmenin sağlanmasına yetmedi. Ülkedeki demokratikleşme hareketi 12 Mart ile kesintiye uğradı ve 12 Eylül ile birlikte demokratikleşmenin önü tıkandı. Türkiye bugün yaşanan bu sancılı sürecin zorluklarını yaşıyor.

Bu süreçte Kemalizm resmi ideoloji haline getirildi. Kürtlerin varlığı ret ve inkar edildi. Toplum tek dil, tek din, tek ulus, tek ideoloji olarak bir cendereye sokuldu. Tüm komşuları ile kavgalı olan Türkiye, kendi vatandaşlarına karşı görülmemiş bir şiddet uygulayan ender ülkelerden biri haline geldi. Kürtlere yönelik saldırılar had safhaya vardı. Bu dönemde 3 bin yerleşim birimi yakıldı, 4 bin Kürt köylüsü göç ettirildi, bunların yanısıra Türkiye'nin karnesinde 40 bin ölü, 8 DGM'de toplam 18.383 faili meçhul dosya bulunuyor. Son yılda 1000 kişi gözaltında öldürülmüş, 800 kişi kayıp, 160 bin kişi gözaltına alınmış. 13 bin insan tutuklanmış, 800 civarında siyasi parti, dernek, yayın kuruluşu, kültür kurumu ve kitle örgütü kapatılmıştır. 700 kişi düşüncelerinden dolayı cezaevlerine konularak bunlara toplam 1900 yıl ceza verilmiştir.

www.nolive.com

Türkiye'de kronik hale gelen enflasyon ve hayat pahalılığı kitleleri bunaltıyor. Bölüşümündeki adaletsizliği zengin ile yoksul arasındaki uçurum daha da derinleştiriyor. Türkiye nüfusunun % 22'si gelirden % 58,3 pay alırken, kalan % 78'in payı ise ancak % 41,7. Dört kişilik bir ailenin asgari yaşam ücreti 586 milyon TL olarak hesaplanırken, milyonlarca kişi net 86 milyon TL olan asgari ücretle geçinmek zorunda. Ocak 2000'de 145 dolar olan asgari ücret, Ekim ayında 129 dolara düştü. Ekonomik zorluklar toplumda ahlaki çöküntüyü körükledi. İzlenen yanlış politikalar toplumun büyük oranda yozlaşmasına, sistemin de çürümesine neden oldu. İdari yapıda çetelerin etkinliği arttı. Adalet mekanizması zedelendi, devlete ve yargıya olan güven azaldı. Devletin asli görevlerinden olan herkesin sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanmasını sağlama görevi terkedildi. Sosyal adaleti sağlama ve ekonomik sorunları çözme anlayışı unutuldu. Eğetim paralı hale getirilerek fırsat eşitliği ortadan kaldırıldı. YÖK aracılığıyla üniversiteler kışlaya dönüştürüldü. İnsanların sağlığı metaya dönüştürülerek, parası olmayanlara hastanelerden rehin kalma, "özgürlüğü!" tanındı.

Dış borçları 100 milyar doları aşan Türkiye'de son 15 yılda 100 milyar dolar silahlanmaya harcanmıştır. İçi boşaltılan 10 banka devlete 11.5 milyar dolara mal olmuş, bütçenin % 16'sı batık bankalara gitmiştir.

Bu bozuk ve baskıcı sisteme karşı çıkanlar cezaevlerine atılıyor. Devletin izlediği yanlış politika cezaevlerinde de aynen sürüyor. Adam öldüren, silah ve uyuşturucu kaçakçısı, mafyanın tetikçisi "adli suçlular" ayaklanınca, "yufka yürekli" kesilen devlet, cezaevi müdürüyle, savcıyla, polisiyle masaya oturuyor. Ulucanlar'da, Burdur'da, Buca'da ayaklanan "siyasi tutuklular" olunca, dozerle, kepçeyle, panzerle, cezaevleri basılıyor, kaç ölü çıkacağına bakılmadan ayaklanmalar en kanlı biçimde bastırılıyor. F Tipi hücrelere kapatılmak istenenler de bu ikinci kategoriye girenler.

Küreselleşen dünyada bölgesel sorunlar veya bir ülkede görülen hak ihlalleri, ülkelerin içişleri olmaktan çıkmıştır. Tüm devletler doğuştan kazanılan insan haklarına uymakla yükümlüdürler. En temel insan hakları olan yaşama, çalışma, kendi dilini konuşma hakkı tartışmasız herkese sağlanmalıdır.

Ne yazık ki, ülke yönetiminde söz sahibi olan siyasi partiler devleti ve toplumun demokratikleştirmekten uzaktır. Adı geçen siyasi partiler kendi içlerinde demokratik değildir. Partilerde lider egemenliği esastır. Partilerin gelir kaynakları şeffaf değildir. Liderlerin seçtiği kişilerin milletvekili olduğu bir partide lider sultasına son vermek güçtür. Kendi içinde demokratik olmayan partiler toplumu demokratikleştiremezler.

Türkiye'de toplumsal barış ve demokratikleşmenin önündeki en büyük engel hiç kuşkusuz '82 Anayasası'dır. Bu Anayasa artık onun "kefil"leri tarafından bile savunulmuyor. Yüksek yargı organları, başkanları, birçok demokratik kitle ve sivil toplum örgütü temsilcileri, kısacası toplumun ezici çoğunluğu bu Anayasa'nın meşru olmadığı konusunda hemfikir. Anayasa toplumun tek ideolojisi, tek dil, tek din, tek ulus çemberine sokuyor ve bu durumu resmileştiriyor. Çeşitli dil, din, ırk, ulus, cinsiyet, siyasi inanç, sosyal sınıf ve tabakalardan oluşan toplumu dar bir çembere hapsetmek barış ve demokrasinin, çok sesliliği önündeki en büyük engeldir. Ülkede barış ve demokrasiyi yerleştirmek için bu Anayasa'nın demokratik bir Anayasa ile değiştirilmesi zorunludur. Düşünce özgürlüğü sağlanmadan, tüm çalışanlara grevli, toplum sözleşmeli sendika hakkı tanınmadan, iş barışını sağlamak olanaksızdır. Grevleri ertelemekle, KHK'ler aracılığıyla "hükümet memuru" yaratmaya çalışmakla iş barışı sağlanamaz.

Siyasi Partiler Yasası(SPY) da en az Anayasa kadar antidemokratiktir. Siyasi partilerin sosyal bir sınıfın haklarını savunmalarını, devletin federatif bir yapıya kavuşmasını istemeleri, Kürt halkı üzerindeki ulusal baskıdan sözetmeleri yasaktır. Yasaklar zinciri ile sınırları çizilmiş bir demokrasi de "Siyasi partiler de demokratik düzenin vazgeçilmez unsurlarıdır" demek gülünçtür. Bir bütün olarak Türk hukuk sistemi uluslararası sözleşmelere uygun hale getirilmeden, toplumun tüm kesimlerinin hakları yasal güvence altına alınmadan, ülkede demokratikleşmenin önündeki yasal engeller ortadan kalkmaz.

Her ne kadar SPY'nın 4. maddesinde; **"Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır"** deniyor ve 5. madde ile de; **"Önceden izin almaksızın serbestçe kurulacakları"** söyleniyorsa da, hemen ardından; **"Atatürk**

ilke ve inkılaplarına bağlı olarak çalışırlar" denilerek siyasi partilere bir **"özgürlük!"** çerçevesi çiziliyor.

Yasaklar halkasından oluşan SPY'na göre onlar; **"Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin dayandığı devletin tekliği ilkesini değiştirmek amacını güdemezler ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar"**(Madde 80). Seçim barajının % 10 olduğu ülkede siyasi partiler; **"Seçimlerde başka bir partiyi destekleme kararı alamazlar"**(Madda 90). Onlar; **"Dernekler, sendikalar, vakıflar, kooperatifler, meslek kuruluşları ile siyasi ilişki ve işbirliği içinde bulunamazlar, bunlara destek olamazlar"**(Madde 92). Ve en önemlisi; **"Siyasi Partiler 12 Eylül 1980 harekatına ve MGK'nın karar, bildiri ve icraatına karşı herhangi bir tutum, beyan ve davranış içinde bulunamazlar"**(Madde 97).

Özel olarak Kürtler için düşünülmüş yasaklar SPY'da çok net olarak ifade ediliyor. Buna göre siyasi partiler; **"TC ülkesi üzerinde milli ve dini kültür ve mezhep veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremezler. Türk dilinden veya kültüründen başka dili ve kültürleri korumak amacını güdemezler bu yolda faaliyette bulunamazlar. Tüzük ve programlarının yazımı ve yayınlanmasında, kongrelerinde, açık veya kapalı salon toplantılarında, mitinglerinde, propagandalarında, Türkçeden başka dil konuşamazlar"**(Madde 81).

Yasaklarla boğuşan siyasi partilere üye bulmak da oldukça zor. Anayasa'ya göre hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, silahlı kuvvetler mensupları siyasi partilere üye olamazlar. Yüksek öğretim elemanlarının ve yüksek öğretim öğrencilerinin siyasi partilere üye olmaları ancak kanunla düzenlenir. Bu durumda emekten yana olan siyasi partilere üye olabilecekler yalnız işsizler, ev kadınları, esnaf ve zanaatkarlardır. Kısacası toplum siyasetin dışında tutuluyor.

Türkiye'de toplumsal barış ve demokrasiyi yerleştirmek için Türk hukuk sistemindeki antidemokratik hükümler tümden kaldırılmalıdır. Yetmez, Türk devleti imza attığı, uluslararası antlaşmalara uymalıdır. Bu da yetmez, Türk devleti kendi hukuk sistemini uluslararası antlaşmalara uygun hale getirmelidir.

Demokratikleşmeyi sağlamak için seçim yasası değiştirilmeli, baraj sistemi kaldırılmalı tüm sosyal sınıf ve katmanların iradeleri parlamentoya yansıtılmalıdır. Valiler, kaymakamlar, emniyet müdürleri ve belediye başkanları halkın oyları ile göreve gelmeli, görevden alınmaları ise bağlımsız yargı kararları ile olmalıdır. Atanmışların seçilmişler üzerindeki egemenliğine son verilmelidir.

Uluslararası antlaşmalara uymamayı alışkanlık haline getiren Türkiye hükümeti, Kürt yurttaşlarının yargıçlar önünde kendi dillerini sözlü olarak kullanmalarına izin vermiyor, herkesin kendi dilini özgürce kullanma hakkını yasal güvenceye kavuşturan Lozan Antlaşması'nın 38. ve 39. Maddelerine uymuyor. Devletin taraf olduğu 06.12.1966 tarihli Uluslararası İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 27. maddesi 13. fıkrası; **"Farklı etnik ve dini gruplar ile değişik dillere mensup azınlıklardan oluşan devletlerde, bu azınlıkların kendi kültürlerini geliştirme, dini ibadetlerini yerine getirme ve dillerini kullanma hakları vardır. Bu hak ellerinden alınamaz"** diyor. Yine devletin imzaladığı 1959 tarihli Çocuk Hakları Mukavelesi'nin 7. Maddesi; **"İlk eğitim yeri aile olduğuna göre, ailede konuşulan ve çocuğa en yakın teması olan annenin kullandığı dil "Anadil"dir. Anadilin geliştirilmesi için çalışılmalıdır"** diyor. Buna karşın Türk devleti ne yapıyor? O, anadili yasa ile belirleyen ilk ve tek devlet oluyor. Dahası var. Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) Kopenhag'da yaptığı toplantıda alınan kararların 32. maddesi; **"Uluslararası azınlıklara mensup olanlar kendi iradelerine aykırı olarak, herhangi bir asimile girişimine muhatap olmadan, kendi etnik, kültürel, dilsel ve dinsel kimliklerini özgürce ifade etmek, korumak ve geliştirmek hakkına sahiptirler. Onlar ...anadillerini özel ve kamu yaşamında kullanma hakkına sahiptirler"** diyor. Ancak Türkiye buna da uymuyor.

Türkiye'nin, 1954 yılında imzaladığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi düşünce özgürlüğünü düzenliyor. Ancak, Türkiye imzaladığı anlaşmalara uymamayı bir alışkanlık haline getirdiğinden,

yüzlerce kişi düşüncelerinden dolayı cezaevlerine atılıyor. Ünlü 141 ve 142. Maddelerin yerine getirilen TMY'nın 8'nci ve TCY'nın 312'nci maddeleri, düşüncelerini açıklamak isteyenlerin üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanıyor. Aynı maddelerden partimizin eski Genel Başkanı Refik Karakoç'a, Genel Başkanımız Yılmaz Çamlıbel'e ve partimiz Genel Başkan Yardımcılarından Edip Samancı'ya hapis cezaları veriliyor. Dahası, çıkarılması düşünülen af yasasından çeteler yararlandırılırken, bunların yararlanması önleniyor. Türkiye'de toplumsal gerginliği ortadan kaldırmak, toplumsal barışı sağlamak için genel af gereklidir. Türkiye'nin çok sık af çıkaran bir ülke olması bu gerekliliği ortadan kaldırmıyor. Vatandaşlara karşı işlenen suçların affedilip, devlete karşı işlenen suçların kapsam dışı bırakılması, iç barışın sağlanmasına hizmet etmez.

Türkiye'nin sorunları, hırsızıyla, çete üyesiyle ve adam öldüreniyle, uyuşturucu kaçakçısıyla barış içinde olmakla çözülmez. Toplumsal barış, devletten farklı düşünen, devlet ile çatışan kesimlerle yapılacak bir barışla kalıcı olabilir.

Bunun için yapılması gereken idam cezasının şantaj aracı olarak kullanılmadan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. No'lu Protokolü'nün imzalanması, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması, OHAL, Köy Koruculuğu, Özel Tim'in kaldırılarak, Kürt sorununun ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel boyutları ile ele alınarak demokratik ve barışçıl yöntemlerle eşitlik temelinde çözüm yoluna sokulması ve devletin demokratikleştirilmesi için gerekli adımların atılmasıdır.

Başta Anayasa ve SPY olmak üzere Türk hukuk sisteminin demokratikleştirilmesi, herkese grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkının tanınması, YÖK'ün kaldırılarak üniversitelerin özerk hale getirilmesi, RTÜK'ün kaldırılarak yazılı ve görsel medyanın özgürlüğünün sağlanması, toplumsal alanın her alanında kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, dil ve kültür üzerindeki baskılara son verilerek yasakların kaldırılması, düşüncenin suç olmaktan çıkarılarak, her görüş ve düşüncenin serbestçe örgütlenmesine olanak tanınması, Türkiye'nin AB sürecinde atması gereken adımların başında gelir.

Biz Demokrasi ve Barış Partisi olarak, Türkiye'nin bu köklü değişimleri yapmadan AB'ne kabul edilmesinin doğru olmadığını, bunun sorunların Avrupa'ya taşınması anlamına geldiğini söyledik. Ancak biz ve bizim gibi düşünenlere rağmen Türkiye AB'ne aday üye olarak kabul edildi. Bundan sonra Türkiye'nin AB normlarına; **"Katılım Ortaklığı Belgesi"**(KOB) koşullarına uyup uymadığının kontrol edilmesinde, görüşlerimizin dikkate alınmasını umuyoruz.

AB'nin açıklanan; **"Katılım Ortaklığı Belgesi"** Türkiye'deki sorunların adını koymaktan uzaktır. Avrupalılar da Kürt kelimesini kullanmaktan korkuyorlar. Avrupa devletleri, kamuoylarının duyarlılıklarının aksine, kendi uyum kriterlerinin dayatılması konusunda fazla ısrarlı görünmüyorlar. Yürütülen gizli pazarlıklar sonucu açıklanan belge, Türkiye'yi incitmeyecek oranda yumuşak ve ılımlıdır. Görünen odur ki, Avrupa inkarcılığa cesaret vermekte ve çıkarları gereği sorunun ismini koymaktan çekinmektedir. Siyasi ve ekonomik çıkarlar onlara göre her şeyin üstündedir. Helsinki toplantısının üzerinden bir yıl geçmesine ve Türkiye'nin bir arpa boyu yol almamasına rağmen, AB mekanizmalarının ciddi bir baskı unsuru olamayışı, izlenen yanlış politikanın somut göstergesidir.

AB için Türkiye'nin birliğe üyeliği fazla önem arzetmiyor. Onlar Gümrük Barliği Anlaşması ile Türkiye pazarını kullanma hakkını zaten elde ettiler. Ortadoğu'da ve Türki Cumhuriyetlerle ilişkilerinde Türkiye'yi sıçrama tahtası olarak kullanmak isteyen Avrupalıların, Türkiye'yi AB kapısında bekleme odasına alacakları, "Ev ödevleri" ile onları oyalayacakları; AB'nin kendi normlarına uyması halinde, Türkiye'nin öngörülen sürede AB'ne üye olamayacağı açıktır. Türkiye'nin AB'ne üye olması ile Kürt sorunu çözülemez.

Kopenhag Kriterleri bu sorunu çözmeye yetmez. Bize göre Kürt sorunu, demokrasinin yokluğu ve ekonomik sorun, Türkiye'nin çözmek zorunda olduğu üç temel sorundur. Bu üç sorun da birbiri ile ilintilidir, biri diğerini etkiler. Türkiye'nin sorunlarının çözümü, Kürt sorununun demokratik, barışçıl yöntemlerle çözülmesine bağlıdır. Bunun için yapılması gereken, savurulmaya, teslimiyete ve ihanete karşı olanların birlikteliğini sağlayarak mücadeleyi yükseltmektedir. Sorunun asıl muhatabı bu coğrafyada yaşayan insanlardır ve çözümü de onları mücadelesi ile olacaktır.

**** Demokrasi ve Barış Partisi Genel Başkan Yardımcısı***

Demokrasi tartışmaları

S. Çiftyürek

Demokrasi ve özgürlük arayışını merkezine alan tartışmalar, aydın ve siyaset çevrelerinde yeniden belli bir yoğunluk kazandı. Bu zorlama değil, yaşamın dayattığı bir tartışma ve arayıştır.

Bireyler ve toplumlar doğallıkla en çok yoksun bırakıldıkları şeylerin arayışında olurlar. Halkımız ve aydınlarımız da dün olduğu gibi bugünde egemen güçlerce yoksun bırakıldıkları demokrasi, özgürlük, ekmek arayışında oldular. Bu kavga ve arayış günümüzde de sürüyor.

Demokrasi ve özgürlük tartışması elbette önemlidir ama asıl önemli olan tartışmanın içeriği ve hedefleridir. Yoksa, bağnaz burjuva siyasal partiden Marksist siyasi akımlara varana kadar çok geniş bir siyasal yelpazede savunulan demokrasi, özgürlük kavramlarını somut bir içerikten yoksun savunmak hiçbir şeyi savunmamaktır. Bu tartışma Fırat'ta Yaşam'da da doğrudan ya da dolaylı olarak başından beri sürüyor. Sedat Yurttaş, F.Yaşam'ın 55. ve 58. sayılarında ki yazılarıyla, bu tartışmaya hem açık davetiye çıkardı, hem de dile getirdiği eleştirileriyle tartışmayı kendisi de sürdürmek istiyor.

Sayın Yurttaş, F. Yaşam'ın 55. sayısında ki "Doğrudan Sorular" başlıklı yazısını bitirirken, birlikte tutumun örülmesine hizmet edecek tartışma ve arayışların yeterince olgunlaşmadığını "ve bugünden yarına hemen bütün soruların doyurucu yanıtlar bulmayacağının farkındayız. Tam da bu nedenle, çok daha geniş kesimlerin, daha uzun zaman ayırarak yanıt aramaları gerekir kanatindeyim" diyor.

Gündemdeki soruların yanıtlarının bir yanıyla tartışma

www.firatwe.com

sürecinde verileceği doğrudur, ama bir boyutuyla da soruların yanıtları pratik yaşamın kendisinden gelecektir. En başta bu nedenle girilen yeni süreçte zamana ihtiyaç vardır. Sonunda sıkıntıya düşmemek için başlangıçta dikkatli ve uzun soluklu davranmakta yarar vardır.

Yaşamda olduğu gibi siyasette de erken olgunlaştırmanın ürünü olan olguların yıkılışı da erken olmuştur hep. Doğal olgunlaşmayan, ya da siyasal iradenin olması gerekenden daha fazla iradi müdahalenin ürünü olarak şekillenen olgunlaşmaya dayalı başarılarda, yine kolaylıkla elden uçup gitmeye, dağılmaya hep mahkum olmuşlardır. Kısacası yaşamda ve siyasette, aceleyle başarılan tersinden de kolaylıkla elden çıkarılmıştır.

Tartışmaya, yaşamda ki pratik yönelişlerle bağlantılı bir tartışmaya her dönem olduğu gibi, bugün de ihtiyaç vardır. Sorumlu, uygar ve özgür bir tartışma zenginliğine, başta işçi-emekçi halkın olmak üzere hepimizin ihtiyacı vardır

"Kullandığımız dil" dahası demokrasi ve özgürlüğe bakışımız farklı olabilir. Tam da bu farklılıklar nedeniyledir ki; yurtseverlerden, sosyalistlere kadar uzanan geniş yelpazedeki devrimci güçler, uygar ve olabildiğince de özgür bir tartışmayı üretebilmelidirler.

Devrimci, sosyalist güçler yelpazedeki güçlerin demokrasi ve özgürlük kavramına ilişkin, farklı görüşleri, farklı duruşları bütün netliği ile açığa çıkarılmadan ve öncelikle farklılıklar kavranıp sindirilmeden, hareketin genel çıkarları üzerinde uzlaşma da sağlanamaz

Elbette hepimizin doğruları vardır. Ve herkes kendi doğruları için başkasını ikna etme mücadelesini sürdürecektir. Bu doğaldır, fakat ikna etmek ile farklılıkları kabul etmek sınırdaştır. İknanın ya da görüş birliğine varmanın olumlu sonuç vermediği yerde, muhatabı farklılıklarıyla birlikte kabul edip, bunun üzerine ortak paydaların aranması gerekiyor.

Şöyle denilebilir: "hareketin genel çıkarları ve ortak ilkeleri az çok bellidir, bunlar üzerinde uzlaşılarak yol alınabilir." Hayır, sorun sanıldığı kadar basit değil. Hele, hele farklı siyasi akımların, her birinin temsiliyet iddiasını taşıdıkları sınıf veya katmanlara dayalı kitleselleşemedikleri (biri hariç) bugünkü süreçte, genel ulusal çıkarlar üzerinde uzlaşmak daha da zordur.

Çünkü; her siyaset, hatta her devrimci aydın, temsil ettiği sınıfın, katmanın çıkarlarından hareketle genel ulusal çıkarlara ulaşılır. Başka bir ifadeyle; her siyaset, temsil iddiasıyla yola çıktığı, sınıfın veya katmanın çıkarlarını ulus ya da halk adına genelleştirirler ya da esnetirler. Her sınıf ya da katman temsil edildiği siyaset aracılığıyla kendini toplum adına genelleştirme mücadelesi verir. Kısacası, her sınıf, her katman ve bunların siyasal temsilcileri, dünyaya kendi penceresinden bakarlar, ama dünyanın bir kesitini değil tamamını görmeyi hedeflerler.

Demokrasinin sınıflar üstü olmayışının altında da esas bu genelleştirme yatar. Her sınıf, özellikle iktidara gelen her sınıfsal güç, kendi demokrasisini, toplumun tümü adına genelleştirir. Anayasa ve diğer temel yasalar bu genelleşmeyi ifade eder.

Herkes, ama herkesin demokrasi ve özgürlük istediği halde, bu kavramlar üzerinde bunca tartışma ve kavganın yaşanmasının temelinde de, yine sözünü ettiğimiz genelleştirme amacı bulunur.

Sermaye ve onun siyasal partileri son yıllarda daha çok demokrasi ve özgürlük propagandasını yapmaktalar. Çünkü sermayenin uluslararası sermaye ile bütünleşme yönelişi bunu gerektiriyor. Sermaye herkes için değil, kendisi için daha fazla demokrasi ve özgürlük istiyor. Demirel'in bugün burjuva siyasetin en azından bir kesimince "en büyük demokrat" hatta "demokrasi mücadelesinin kahramanı" ilan edilmesinin temelinde de demokrasinin sınıfsal içeriği bulunur.

Demek ki, demokrasi, özgürlük ve hatta sosyalizm kavramlarına belirli bir somut içerik kazandırılarak savunmak durumundayız. Somutluk sağlanmadan yola çıkılırsa, ya da bu kavramlara sınıflar üstü bir anlam yüklenerek savunmaya kalkılırsa, savunanlar kendilerini S. Demirel'in demokrasi savunusu veya Fransız Sosyalist Partisi'nin "sosyalizm" savunusu çizgisinde bulabilirler. Sayın Yurttaş ne der bilmem, fakat ben demokrasinin sınıflar üstü bir içeriğe sahip olmadığı görüşündeyim. Bu, benim demokrasi ve özgürlüğe ilişkin yaklaşımlarımı bütünüyle belirler, içerik kazandırır. Kısacası ben, demokrasiye, özgürlüğe emeğin penceresinden bakıyor ve bunun tüm ezilen halk adına genelleştirilmesini savunuyorum.

Geçerken bir şeyi daha belirteyim; ortak payda olarak üretilecek program ve bunun aracı olarak parti ya da cephenin aynı süreçte bir iç mücadele (ideolojik mücadele) alanı olduğu gerçeği başından kabul edilmezse, birlik ne kadar sağlam yaratılırsa yaratılsın ayrışmalar kaçınılmaz olur. Uzlaşma ve ortak dav-

ranışa ihtiyaç vardır, fakat bu farklılıkların reddi üzerinde değil, kabulü üzerinde olursa sağlıklı ve ilerletici olabilir.

Benim R.Teze'nin 14.04.2000 tarihli sayısında yayınlanan "Yasal Parti Tartışmaları Üzerine" başlıklı yazıda belirttiğim kimi görüş ve değerlendirmelere sayın Yurttaş, eleştirel yaklaşıyor ve yanıtlamamı istediği kimi soruları yazısında dile getiriyor. Özellikle HADEP, DBP ve başka odaklarca da sürdürülen yeni parti arayışına ilişkin; "adı yeni ama politikaları eski olacak olan bir parti arayışı neden?" şeklindeki soruma, sayın Yurttaş, "Hayır arkadaşlar eski olan, değişmeyen 'Demokrasi Hareketi' değil. Değişmeyen bu anlamda eski olan sizin yargılarınızdır" diyor.

Hem eleştirel yaklaşımların üzerinde durabilmek hem de yanıtlamasını istediği sorulara yanıt verebilmek için, öncelikle üç temel noktada kısa bir değerlendirmeye ihtiyaç vardır.

1- Siyasetin hem nesnesini hem de öznesini oluşturan işçi, emekçi halk yığınlarının başka bir ifadeyle, devrimci kavganın hem nesnel hem de öznel dinamiklerinin yeni süretçeki durumları nedir? Dinamikler gerçekten dinamik mi yoksa geçmiş süreçte harcanan enerji ile güç kaybına uğrayan halk yığınları yorgun mu düştüler?

2- Sermaye ve rejim ne yapmak istiyor? Yeni yönelişler belirlenmeden, sermaye ve rejimin konumu ve yönelişlerine ilişkin netliğe ihtiyaç vardır.

3- Değişimin siyasal öznesi iddiasını taşıyan, genel olarak devrimci muhalefetin, özel olarakta siyasal yapıların durumu, tutum ve yönelişleri üzerinde bir kavrayışa ihtiyaç vardır.

Kısacası genel olarak halkın (emeğin), sermayenin ve siyasetin olabildiğince kısa ama nesnel bir değerlendirmesini yapabilirsek, o zaman geleceğe dönük daha somut ve gerçeğe en yakın yönelişler belirleyebiliriz.

✔ Emekçi sınıfların durumu...

Kitleler, toplumsal değişmenin ve tarihsel ilerlemenin hem nesnesi hem de öznesidirler. Bazı dönemler siyasetin nesnesi, bazı dönemler ise öznesi olma konumları belirgindir.

Uzun evrim yıllarında, kitlelerin siyasetin nesnesi konumları belirgindir. Buna karşın devrim yıllarında kitleler ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel değişimin aktif öznesi işlevini üstlenirler. Tarih bunun sayısız örnekleriyle yüklü.

Şöyle de denilebilir: Evrim yılları kitlelerin değişme hazırlandığı (değişime uğratıldığı) yıllarken; devrim yılları kitlelerin değişimi gerçekleştirdiği yıllar. Birinde belirgin olarak değişimin nesnesi, diğerinde belirgin olarak değişimin öznesi.

Bu genellemenin ışığında ülkemizdeki emekçi sınıfların özgürlük ve demokrasi kavgasındaki konumu bugün değişimin öznesinden çok, değişime uğratılması gereken nesnesi durumundadırlar.

Halk yıllarca süren savaşın tüm ağır yükünü omuzladı. Mücadelede bir taraf olmanın ötesinde 1990'lı yılların başındaki serhıldanlarla dinamik bir özne olarak da mücadelede yerini aldı.

Geliştirilen mücadeleye ve ödenen bedellere rağmen kurtuluş mücadelesinde tünelin ucunun gözükmemesi yorgun düşen yığınların yeniden enerji birikiminin engeli durumunda. Buna rejimin halka dönük çok yönlü ve ağır saldırılarıyla 3 milyonu bulan kitlenin göçe zorlanmasının sonuçlarını eklemek gerekir. Ve üstünü üstlük yurtsever hareketin geliştirdiği Demokratik Cumhuriyet Projesi'(DCP)nin kitleler üzerindeki olumsuz etkisi dikkate alınmalı.

Kavga içerisindeki aktif kitle damarı, süreç içerisinde deşarj oldular, yoruldular ve DCP'nin yüreklerde, beyinlerde yolaçtığı yıkımın ağır baskısı altındalar. Kitlenin yeniden güç toplayacağı zamana ihtiyaç vardır. Kitleler açısından kavgada yorulmak, dinlenip güç toplamak da, dinamik olmak kadar bilimsel bir olgudur.

Halk, sırf cesarete ya da bilek gücüne dayalı kavganın bedelini ağır ödedi. Ve zaferin yolunun sadece etkin silahlarla açılmadığını yaşayarak gördü. Geleceğe dönük arayış ve önerilere temkinli bakıyor.

Girilen süreçte, işçi, emekçi yığınlar geliştirilen mücadelede, ödenen ağır bedellere karşılık rejimin küçük de olsa belli adımlar atmasını bekliyor. Ulusal istemler yönünde atılacak küçük bir adım bile halkın; "süreç bu kazınımla noktalandı, artık yeniye bakalım" türünden yeni arayışlara yönelmesinin zeminini hazırlar. Psikolojinin farkında olan rejim ise değişimin moment noktasını sürekli geriye çekiyor.

İnsan psikolojisinin, öngördüğü çıkarlar peşinden koştuğu; özellikle kitlelerin yorgun üştüğü ya da yenilgi yıllarında bunun daha belirgin yaşandığını

bilmemiz gerekir. Ve ek olarak, halkın görünürde tanrı ya da peygambere inandığına bakmayın, halkın gerçek tapınağında yiyecek bulunur. Rejim bunun farkında ve "halka aş-iş kapısı açıyoruz" demelerinin altında bu yatar. Demek ki rejimin, mevcut ulusal potansiyeli sistem içerisine çekme ve dağıtma tehlikesi ciddidir.

İşçi, emekçi halk, kent merkezli halk, ekonomik, sosyal yaşamdan kültürel değerlerine varana kadar, her yönüyle bir değişim sürecindedir. Yığınlar açısından girilen yeni süreç, yeniden enerji biriktirme, güçsüzlüğün yeniden güce, dinamizme dönüştürüleceği sürecidir. Elbette, siyaset işlevini üstlenebilirse.

Kent ve kapitalizm merkezli olarak, ulusal ve sosyal yeni çelişki ve çatışma zeminleri güçleniyor. Bu zeminler üzerinde yüzbinlerin giderek yeni arayışlara yöneleceğini öngörüyoruz. Devrimci siyasetin ve aydınların öncelikli görevi; işçi, emekçi yığınların kent ve kapitalizm merkezli konumlarını, arayışlarını kavramak, ilkeli ve uzun soluklu olduğu kadar canlı bir elin esnekliğine sahip politikalarla sürece müdahale etmektir.

Yine siyasetin önünde, girilen yeni süreçte, halkın geçmiş, bugün ve geleceğe ilişkin ayrıntılı aydınlatılması, bilinçlendirilmesi görevi duruyor. Yaşanan son sürecin öncelikle neden, sonuç ilişkisi içerisinde ayrıntılı bir izahı ile birlikte geleceğe ilişkin, perspektiflerinin anlaşılır bir üslub ile halka taşınması gerekiyor.

Kısacası, girilen süreçte siyasetin nesnesini oluşturan halka dönük devrimci siyasetin, daha da önemlisi devrimci kültür-sanatın bilinçlendirme, aydınlatma görevi bulunuyor. Siyasetin sanatı olduğu gibi, sanat, kültürün de siyaseti olduğu, olması gerektiği gerçeği burada anlam kazanır.

✔ Rejimden "Demokratikleşme" beklenmemeli

Türkiye geneline dönük demokratikleşme adımlarının ya da ulusal sorunda kimi adımların atılacağı beklentisi gerçekçi değildir. Rejim oyalıyor, zaman kazanıyor.

Rejimin ulusal potansiyele dönük politikaları deli tayı(huysuz atı) yakalamak isteyen adamın davranışına benziyor. Adam içi arpa dolu kalburu ata uzatır, arpanın kokusunu alan at, yanaşır. At yanaştıkça adam kalburu geri çeker ve atı yakalar. Atı yakalayıp bağladıktan sonra, arpa verip, vermemesi pekde önemli değildir!

Rejim bir süreden beri, Kürtlere kimi hakları verdi, verecek gibi davranıyor, fakat somutta hiçbir adım atmıyor. Ama adım atacağını hep söylüyor, halkın umudunu hep diri tutuyor, ama aynı zamanda hep geriye çekerek umudu diri tutuyor. Rejim dün "silahlar sussun adım atılır" diyordu, bugün ise "rejimi tehtit eden herkes kayıtsız-şartsız gelsin, teslim olsun, o zaman demokratikleşme olur, haklar da gelişir" diyor. Bunları başarabilirse yarın da, "zaten Kürtler birşey istemiyor, adım atmaya gerek de kalmadı" diyecektir.

Çünkü, hedef ulusal potansiyelin özünün boşaltılması, heyecanının alınmasıdır. Rejimin hedefinde hiç bir kazanıma yol açmadan devrimci siyaseti yormak ve özellikle halkı yaptıklarına pişman etmektir. Bu perspektifle hareket eden rejim; dün, silahlar konuşulduğu dönemde zamana yayarak kazanmak istedi, bugün ise tek taraflı "barış"ın hedeflendiği süreçte yine zamana oynayarak kazanmak istiyor.

Rejim, yorduğu ve yaptıklarına pişman etmeyi hedeflediği potansiyeli, "aş-iş-ekmek" vaatleriyle sistem içerisine çekmenin hesapları içerisindedir. GAP'a bu açıdan önemli görevler yüklenmiştir.

Rejim, 1978'e dönmek istiyor. Ama yorgun düşmüş bir halkla ve ulusal istemler bakımından ileri hiçbir sonuca yol açmadan dönmek istiyor. Rejim, halka "köy korucularının ve özel timin uygulamalarından rahatsız mısınız? Yeni süreçte ben de rahatsızım, o halde siyasetin sivri uçlarından kopun, rahat durun bu uygulamalara son verir normal yaşama döneriz" diyor.

Rejim, Hizbullah operasyonu ile halkımıza "beterin beteri var" mesajını verdi. "Bakın PKK'den kurtuldunuz, sakın ha HAMAS türü İslami-Kürdi bir başka muhalif akıma yönelmeyin. O beterin beteridir. Sizi domuz bağı ile boğar" diyor.

Kısacası rejim hızlandırdığı sermaye ve meta hareketi etrafında yeni modern burjuva toplum yapısı çerçevesiyle halkı ekonomik-sosyal olduğu kadar, kültürel olarak da yeniden şekillendirmek istiyor. Aynı süreçte muhalif siyasetin sivri uçlarını törpüleyerek-temizleyerek siyaseti merkeze çekmeyi hedefliyor.

Dolayısıyla Sayın Yurttaş'ın "devletten gelebilecek demokratikleşme mümkün mü?" sorusuna yanıtım dün de, bugün de hayır!

✔ Siyaset kitle ilişkisi yeniden kurulmak zorunda...

Ayrım yapmadan belirteyim; legal, illegal parti ve örgütlerin toplamı olarak yurtsever, devrimci siyasetin durumu iç açıcı değildir. Bugün halen ülkede en kitlesel siyaset olan "Yurseverler" hedeften dönüp kendini vuran bumerang silahına dönüşen bir sürece girdi. Doğuşundan beri dışındaki devrimci, ilerici siyasetin tasfiyesini strateji haline getiren bu hareket, bugün dönüşüm adı altında kendi kendini tasfiyeye yönelmiş durumda.

Savaşta, uzlaştırıcı bir siyaset geliştirenlerin dinlenmek, güç toplamak istekleri anlaşılır bir şeydir. Silahlı mücadelenin bir türüyle, ya da kendisiyle bir yere varılamıyorsa, mücadelenin aracını değiştirmek de az-çok anlaşılır bir yöneliş olur. Ama "Yurtseverler"in yeni yönelişlerinin temelinde rejimle köklü olarak barışmak-uzmaşmak ve sistem-içi bir siyaset haline gelmek bulunuyor. Ki bu kabul edilemez.

Ülke siyasetinin diğer bir özelliği; adında ülke adı bulunan 10-12 parti ve örgütten 3-4 tanesi hariç diğerlerinin ülke ve halk gerçeği ile hiç bir bağı kalmamıştır. Bunların birçoğu birer yurtdışı olgusu haline geldiler. Diyarbakır merkezli olarak ülkenin bugün daha çok örgütsüz olduğuna inanıyorum. Diyarbakır'da yerinden gözlemlere sahip sayın Yurttaş bu konuda ne diyor?

Ülke'deki etkileri halihazırda zayıf olan sosyalist yapının dışındaki yurtsever, devrimci, demokrat hareket hızla sistem içi birer olgu haline gelmektedir. Bir çok parti ve örgütün sistem dışıymış gibi görünmelerinin temelinde sadece ulusal sistemler bulunuyor.

Ulusal sorun hariç tutulursa ülke siyasetinin ve aydınlarının ezici çoğunluğu modern burjuva toplumlu sınıf perspektife sahiptirler.

Bugünkü siyaset ve aydınlarımızın büyük çoğunluğunun kent ve kapitalizm merkezli olarak gelişen yeni sürecin toplumun derinliklerinde yol açtığı değişimden habersiz olduğuna inanıyorum. Tıpkı hergün buğday tarlasına gittiği halde buğdayın büyüdüğünü ancak belli aralıklarla fark eden tarla sahibi gibi. Bizim siyaset ve aydınlarımızın çoğu da yeni sürecin işçi-emekçi halkta ne gibi değişimlere yol açtığının farkında değiller.

Siyasetimiz; örtük ya da filiz halindeki gelişmeleri anında görebilme becerisinden yoksun, kör-topal yol almaya çalışıyor.

Siyasetlerimizin çoğunluğu, rejim ulusal sorunda ufak-tefek adımları atarsa, kapitalizmin yol açacağı modern burjuva toplumu çoktan razı. Aydınlarımızın büyük çoğunluğu bundan farklı mı sayın Yurttaş? Ve bir soru daha: modern burjuva toplum ufkuyla sınırlı görüşe sahip olan siyaset ve aydınlarımız toplumumuzu aydınlanmaya götürecek perspektifler üretebilirler mi? Benim yanıtım hayır!

"Neden asgari düzeyde ortak politika oluşturulamıyor ve ulusal birlik espirisi içinde neden birlik oluşturulamıyor?" diye sorusorsunuz sayın Yurttaş.

a- Bugün halen etkin kitle bağlarına sahip olan yurtsever hareketin derin devlet ile ittifak içerisinde soruna çözüm arayışı, ulusal birlik espirisi içinde ortak politika ve hareket birliği oluşturamamanın birinci nedenidir. Ama elbette bu herşey değil.

b- Ulusal sorunun çözümünde rejim dışı arayış ve mücadele içerisinde olan parti ve örgütlerin büyük çoğunluğunun kitlelerden kopuk yapısı, ikinci nedendir. Sosyalistler de dahil, örgütler temsil iddiasındaki sınıf ve katmanların kitle ağırlığını üzerlerinde hissetmiyorlar. Birlik temelinde ortak politika ve platform, taraflar arasında gerçekleşir. Taraflar gerçekte belli bir ağırlık oluşturamuyorsa, bunların yaratacağı birlikler etkili olamadığı kalıcı da olamıyor. Boş olduktan sonra bardağın bir'i de on'u da boştur.

Kısacası, temsil ettiği sınıf veya katmanın çıkarlarını genelleştirme çabası içerisinde de olsa, hareketin biri, toplarlayıcı bir çekim merkezi oluşturamıyor. Sorunun ikinci nedeni budur!

c- Birlik ve ortak politikaların hedefinde kitlelerin çıkarları ve nihai hedef olarak da kurtuluşları yer alır. Kitleler ise, girilen süreçte, yaşamsal ekonomik sosyal ve siyasal talepleri uğruna mücadelede dinamik değillerdir. Bugün ne işçi sınıfının ne de öğrenci-aydın kitlesinin, ne de emekçi köylülüğün (az sayıdaki grev eyleminin dışında) yaşamsal talepleri uğruna kendiliğinden mücadelesinden sözedilemez.

d- Toplumu değişime hazırlayan, devrimci kültür-sanat damarı ve bunun taşıyıcısı olan aydın kuşağının son derece zayıf oluşu. Bunun anlamı, işçi-emekçi sınıfların harekete geçirilmesine kendi alanında çekim merkezi olabilecek bir aydın hareketi yok demektir. Siyasetlerden bağımsız kimi aydın ve politikacıların birlik çabaları ise sonuçsuz kalıyor.

e- HEP ve DEP'te sağlanan geniş birlikteliğin etkin olan si-

yasetin toparlayıcı davranmak yerine ben merkezci dıştalayıcı yönelişi nedeniyle dağılmasının devam eden olumsuz etkileri.

Bütün bunlar dikkate alındığında hareketin genel çıkarlarını başa alan kalıcı birliklerin oluşturulmasının önünde ciddi engeller bulunuyor. Bu nedenle birlik arayışında olan siyasetin uzun soluklu olarak yola koyulması gerekiyor.

✔ Aydınlanma, ama nasıl ve kime karşı...

Toplumumuzda hümanizmin derin etkilerini taşıyacak bir Rönesans'a ve bundan da beslenecek bir aydınlanmaya ihtiyaç var elbette. Ama bunu belirlimek siyaseten bir şeyi ifade etmiyor. Çünkü, Rönesans ve aydınlanma hem haydi denilince bir toplumda başarılacak bir atılım değil, hem ayrıca bu esas olarak siyasetin hele, hele tek başına siyasetin altından kalkacağı bir görev de değildir.

Rönesans, aydınlanma denilince bir toplumda öncelikle ilk akla gelen hümanistik akımlar, toplumun derinden değişimini hedefleyen devrimci sanat-kültür ve bilimdir. Sözkonusu toplumda bunların taşıyıcısı olacak olan insan kaynaklarıdır. Dolayısıyla siyasetin aydınlanmadaki rölü kültür-sanat ve bilime oranla ikincildir.

Çünkü bilim ve devrimci kültür-sanat aydınlanma sürecinde, toplumu değişime hazırlar, siyaset ise değişimi gerçekleştirir. Toplumumuzda aydınlanmayı, hele, hele Rönesanas'ı tartışırken, bilim, devrimci sanat ve kültür kaynaklarımızın son derece zayıf olduğunu ve bunun siyasetin misyonunu yerine getirmede olumsuz etkisi olduğunu da belirtelim

Kültür-sanat ve bilimdeki büyük gelişmenin, burjuva devrimlerinin hazırlanışı döneminde kitleleri kucaklaması tesadüfi değildir. Çünkü, bilim, sanat-kültür ile siyaset karşılıklı birbirini besleyerek, birbirine alan açarak gelişiyordu. Avrupa'daki aydınlanmanın ön adımları esas Rönesans'la atıldı. 15. yy'dan itibaren klasik ilk çağ kültür ve sanatına dayanarak Avrupa'da gelişen Rönesans akımı ile; doğaya, sanata, bilime dönüş başlatıldı. Doğanın ve evrenin skolastik yorumunun reddi bilime maddeci bilime ve felsefeye dayalı evrenin kavranabilirliğinin kabulü; hurafeler ve dinsel gericiliğinin reddi Rönesans'ın özünü oluştururlar.

Sayın Yurtdaş, "Demokrasi Hareketi"nin Mersin'deki toplantısında; "Kürtlerin bir aydınlanma dönemine gereksinimleri var! Bir Rönesans'a ihtiyaç var. Aslında sadece Kürtlerin değil, bir bütün olarak Türkiye toplumunun buna ihtiyacı var" diyor. Tek başına bir saptama olarak bile bunları belirlemek olumludur. Sorun toplumumuzun Rönesans'ı, aydınlanmayı nasıl yaşayacağı ve bunun taşıyıcı dinamiklerinin kimler olacağıdır?

Toplumumuzun ve esas olarak da kültür-sanat ve bilim alanındaki insan kaynaklarımızın yakın bir dönemde aydınlanmayı başarıp-başaramayacağı ayrı bir sorun; fakat aydınlanmanın içeriği ve hedefleri üzerinde durmakta yarar var.

a- Aydınlanmanın felsefi dayanağı ne olacak sayın Yurtdaş? İdealizme mi yoksa materyalist felsefeye mi dayanacak? Rönesans'tan 500 yıl sonra, dine bakışı ne olacak? Siyasetçilerimizin ve aydınlarımızın belirli bir kesiminde hatta büyük çoğunluğunda somutlaşan; "dine saygılıyız" ya da büyük siyaset yapıyorum adına; "dinin, İslamın devrimci yorumunu" geliştiren, siyasetten bırakalım Rönesans'ı, aydınlanmanın (A)'sı bile çıkar mı? Din ve Rönesans, din ve aydınlanma yan yana olur mu?

b- Özel mülkiyeti kutsayan ve emperyalist haydutlar düzenine eleştirel yaklaşmayan, tersine ondan medet uman siyaset ve aydınlar toplumda aydınlanmanın öncüsü olabilirler mi?

Bundan 300 yıl önceki aydınlanmanın hedefinde feodalizmi ekonomik ve siyasal yapısıyla tasfiye etmek bulunuyordu. Günümüzdeki aydınlanma toplumun en temel sorunu olan mülkiyet eşitsizliğini gidermeyi esas alacak ise, kapitalist özel mülkiyeti hedeflemeden bunu başaramaz. Hele hele burjuva modern toplum perspektifiyle sınırlı ufka sahip bir siyaset, platform ya da aydın kuşağı günümüzde aydınlanmanın yaratıcısı hiç ama hiç olmaz.

c- Aydınlanmanın, 18. yy. burjuva aydınlanmasının felsefesi, ideolojisi vardı. Bu felsefe ve ideoloji kendi içerisinde elbette çatışmalıydı. Rönesans'ın sağ ucunda F. Bacon ve Machiavelli, sol ucunda ise sosyalist ütopyanın yaratıcıları Moore ve Caponella bulunsa da; yine aydınlanmanın sağ ucunda Voltaire ve Goethe, sol ucunda J. J. Rousseau bulunsa da Rönesans'ın aydınlanmanın genel çizgileriyle bir felsefesi, bir ideolojisi vardır.

Rousseau, bundan 250 yıl önce; "eşitsizliğin kaynağı özel mülkiyettir" diyordu. Sayın Yurtdaş kendisini yenilediğini iddia ettiğiniz "Demokrasi Hareketi";

Bugün toplumdaki eşitsizliğin temelinde özel mülkiyet bulunuyor, belirlemesini yapıp tutum alabiliyor mu? Rönesans'tan 500 yıl sonra maddeci felsefeye ve buna dayanarak evrenin yorumunu geliştiren bir akımın

arkasında durabiliyor mu? Yoksa "ne yapalım toplumumuz İslam. Dine saygılı olmak zorundayız" mı diyor. Ve her şey bir yana aydınlanmadan 300 yıl sonra toplumda yeni bir aydınlanmayı savunan siz ve içerisinde yer aldığımız; "Demokrasi Hareketi"nin ideolojisi var mı, yoksa ideolojisi olmayan (ki yeryüzünde bir tek örneği yok) partiyi mi savunuyorsunuz?

Bırakalım Rönesans'ın sosyalist damarı Moore ve Camponella'yı; bırakalım aydınlanmanın son damarı J. Rousseau'yu; aydınlanmanın sağ damarı Voltaire ve Goethe'den bile (ve üstelik 2000 yılında) geri duracak bir siyaset ya da "Demokrasi Hareketi" aydınlanmada misyon üstlenemez.

d- Rönesans'ın, reform hareketinin, hümanizmin ve nihayet 18. yy. aydınlanmasında, evet bunların tümünde, ya bir yanıyla, ya belli çizgileriyle veya belirli bir iç muhalefetiyle ta o zaman eşitsizliğin temelinde özel mülkiyetin bulunduğu görülmüş ve buna karşı mücadele geliştirilmişti. Ama bugün gerek siyaset çevrelerinde, gerekse sanat-kültür çevrelerinde artan bir eğilim olarak; kapitalist serbest piyasa düzeni ve onun özel mülkiyet hukukunun, kutsandığını görmekteyiz. Buradan aydınlanma değil, olsa olsa gericilik türer.

✔ Sonuç yerine

Özellikle olguları, süreçleri irdeleyen, sorgulayan, eleştiren bir toplum dokusunu hedeflememiz gerekiyor. Başta aydınlarımız ve siyasetlerimiz; herkesi biraz kuşkuculuğa, sorgulamaya davet etmeli. Kusurlarının esiri olarak sürgit yaşayanlar 2000 yılına girerken mistisizmi çağrıştıran arayışlarla yeni peygamberler, yeni krallar, yeni "güneşler" yaratıp tapanların dönüp kendilerini sorgulaması gerekiyor. Sorgulamayan bir kültür-sanat ile, sorgulamayan siyaset ve siyasetin kadrolarıyla toplumu sorgulamaya, açık eleştiriye davet etmeyen aydınlarla, aydınlanmaya yönelemeyiz.

"Haması nutuklar"ın bir şeye yaramadığı doğrudur sayın Yurtdaş. Yorgun bağlılıklar, eskimiş kahramanlıklar ve bıkılmış tutkular ile bir yere varılamaz. Bunların bugün aradığı bir barınaktır. Yorgun insan nasıl dinlenmeye ihtiyaç duyuyorsa, tamamlanmış olaylar, olgular da güvenceye, barınağa ihtiyaç duyarlar. Beterin beteri, bu barınağın adresinin burjuva sistemin kendisi olmasıdır.

Dolayısıyla, ülkedeki devrimci parti ve akımlar, siyaset kitle ilişkisini yeniden kurmak zorundadırlar. Bunun anlamı, işçi-emekçi sınıflar içerisindeki çalışmada yola sıfırdan ve yeniden koyulmaktır. Yorgun düşürülen mevcut potansiyel üzerinde kimse hesap yapmasın, onun kendisi gibi yorgun sahipleri vardır. Ayrıca yorgunluğun da, dinamik olmak gibi bilimsel olduğunu bir kez daha belirteyim.

Toplumda Rönesans ya da aydınlanma savunulurken bu gerçeğin göz önünde bulundurulması lazım. Bilimin ilk tohumlarının atıldığı; tarihte ilk üniversitenin kurulduğu bu topraklarda yeni bir aydınlanmaya giden yolda; bilimin, devrimci kültür-sanatın ve devrimci siyasetin karşılıklı birbirlerini besleyerek yol almaları gerekiyor.

Bu uzun yolda, bilim ufuk açısı işlev üstlenebilir ve önemlisi, devrimci kültür-sanatın özgürleştirme, bilinçlendirme toplumsallaştırmadaki gücünü aydınlanma yolunda taşıyacak aydın emekçilere büyük görevler düşüyor.

Toplumda aydınlanmanın gerçekleştirilmesinde, ağır yük hep kültür-sanatın, dolayısıyla aydınların, sanatçıların (eğlendiricilerin değil) omuzundadır.

Çünkü toplumda değişimi hazırlayan ve kalıcılaştıran devrimci sanat ve kültürün kendisidir. Bundandır ki, devrimci sanat-kültür, toplumu derin ve yaygın sarıp sarmalamadan, devrimci siyaset kitlesellik kazanamıyor, kazansa bile, bu kitlesellik, devrimci gizgide uzun soluklu ve kararlı davranamıyor.

Demek ki, toplumumuzda öncelikle kültür-sanat alanında ciddi bir aydınlanmaya ihtiyaç var. Kapitalizm ve kent merkezli toplum yapısı bunu dayatıyor, biz yapmazsak, burjuvazi kendi bakış açısıyla bu boşluğu dolduracak, doldurmaya yönelmiş durumda.

Acil istemler etrafında birlikte hareket alanı ve araçlarını yaratmak için çaba harcayalım.

Ulusal sorunun çözümünü bu çabanın merkezine koyalım. Ve bu amaçla gerek "Demokrasi Hareketi"nin, gerekse diğer platformların çaba ve arayışları (politikalarına katılmasam da) anlamlıdır. Ama burada iki sorun var:

Ulusal sorun gibi kapsayıcı bir olgu bile, kapitalizmin yol açtığı sınıfsal ayrışmada, aynı ulusun karşıt sınıflarını birleştiremiyor.

Dolayısıyla birlik arayışlarının sınırlarının belirlenmesi gerekiyor. İkincisi; yazıda kısa da olsa yer yer değinmeye çalıştığım, ülke siyasetimizin mevcut tablosundan dinamik birlik çıkar mı? Bugün çıkmaz. Dolayısıyla yeni zeminlerde, siyaset-kitle ilişkisinde yol almamız gerekiyor.

Düşmanı bazen kovalayarak yorarsın ama bazen de kaçarak düşmanı yorarsın. Ne dersiniz sayın Yurtdaş, ülke siyasetimiz ne yapıyor ya da ne yapmalı?

Kürdistan Sosyalist partisi'nin 6. Kongresi Eylül ayının son haftasında toplandı. Bu, parti tarihindeki en geniş katılımlı kongre idi. 6. Kongre son iki yıldaki parti çalışmalarını ve gündemindeki öteki konuları görüştü, kararlar aldı, yeni merkez komitesini seçti ve kamuoyuna yönelik bir bildiri yayınladı. Biz de bildirinin tamamını siz okurlarımıza sunuyoruz.. ***DENG***

Türkiye bir yol ayrımında:

Ya demokrasi ya militarist diktatörlük

✔ Barışın koşulu teslimiyet olamaz

Son iki yılda Kürt ulusal hareketi bakımından önemli gelişmeler oldu. Öcalan'ın Suriye'den çıkarılması ve Türk devletinin eline geçmesinin ardından, onun tutumuna ve durumuna endeksli olarak PKK politikaları temelden değişti. PKK Türk rejimine karşı silahlı eylemlere son vermekle kalmadı, ideolojik ve politik hattında sömürgeci rejimin dümen suyuna girdi. Tek ulusçu, üniter devletçi Kemalist ideolojiyi savunur oldu. Ayrı devlet, federasyon, hatta otonomi dahil, Kürt halkı için tüm temel istemlerden vazgeçti. Kürt sorununu "anayasal vatandaşlık" kapsamında bazı kültürel haklara indirgedi.

Bu, sözde ulusal kurtuluş mücadelesi adına ortaya çıkmış bir örgüt açısından son derece utanç verici, Kürt ulusal hareketi bakımından ise acı bir durumdur.

Şimdi PKK, içi boş ve çarpıtılmış bir "barış ve demokratik cumhuriyet projesi" adı altında, bu tutumu Kürt ulusal hareketinin tümüne mal etmeye, Kürt halkına benimsetmeye çalışıyor. Oysa bu ne bir barış projesidir ne de bu anlayışla demokratik bir cumhuriyet oluşabilir. Bu, PKK açısından tam bir teslimiyettir, Kürt halkına yönelik olarak da tam bir aldatmacadır.

Partimiz, barışa da demokratik cumhuriyete de karşı değildir. Ve bunu, gerçek özü ve biçimiyle, PKK'dan çok daha önce savunmaktadır. Öyle ki, bizim barışa ve demokrasiye ilişkin kararlı mücadelemiz, yıllar yılı bizzat PKK şeflerinin alay ve saldırılarına yol açtı.

Biz başından itibaren, yurt ve dünya durumunu göz önüne alarak, ulusal kurtuluş mücadelemizin barışçı siyasal yöntemlerle yürütülmesini savunduk ve silahlı eyleme karşı çıktık. PKK silahlı eylem yolunu açtıktan sonra ise, savaşın yolaçtığı büyük kayıp ve acılara işaret ederek, silahların bir an önce ve karşılıklı olarak susturulmasını istedik; sorunun ancak diyalog yoluyla, barışçı yöntemlerle çözülebileceğinin altını çizdik ve bunun için ısrarla, gerçeği kabul etmekten ve diyalogdan kaçınan Türk devletine çağrıda bulunduk.

Ancak barışçı çözüm istemek, hiçbir şey istememek değildir. Biz barışçı, ama adil ve eşitlik temelinde bir çözüm istedik. Bu da Kürtler bakımından ya ayrı devlet, ya da federasyondur.

Partimiz yurt ve dünya koşullarını göz önüne alarak ve sosyalist bakış açısıyla, Türk halkıyla federal bir birliğe daha başından açık oldu ve bunu tercih etti, vurguladı. Bugün de istediğimiz budur. Çok uluslu, çok etnik gruplu bir ülkede demokratik cumhuriyet ancak böylesine federal bir cumhuriyet olabilir. Onun ötesi eşitsizliğin, ulusal baskının,

sürtüşme ve kavganın sürmesi, sorunun çözümsüz kalması demektir.

PKK ise bir uçtan bir uca savruldu. Yıllarboyu, ayrı devleti ve silahlı mücadeleyi mutlaklaştıran, bir fetiş haline getiren, farklı önerileri ihanet sayan PKK, şimdi, Öcalan'ın ele geçmesinden sonra, salt onun hayatını kurtarma pahasına, Kürt ulusal tezlerini bir yana bırakmakta ve tüm temel istemlerden vazgeçmektedir.

Kürt sorunu böyle çözülmez. Bunun adı teslimiyettir!

Barışın koşulu Kürt halkının tüm haklı istemlerinden vazgeçmesi, zorba rejimin önünde dize gelmesi olamaz.

PKK eğer silahlı mücadeleyi artık bir çıkmaz yol olarak görüp bundan dönmeyi uygun bulmuşsa, biz buna karşı değiliz. Ama Kürt halkının haklı istemleri uğrundaki mücadeleyi, pekala siyasal yöntemlerle sürdürebilirdi. Doğru ve onurlu tutum budur.

✔ Rejimin planları ve Kürt hareketine düşen görevler

Türk devleti ise şimdi, PKK'nın bir puta dönüştürülmüş başını ele geçirmiş olmanın verdiği rahatlıkla, Kürt ulusal hareketini bir bütün olarak istemlerinden vazgeçirmeye, teslim almaya çalışıyor; asimilasyona, Kürt kimliğini yok etmeye yönelik çabalarına hız veriyor. Son dönemde deşifre olan "Gizli Eylem Planı", Kürdistan'ın kalkındırılması veya Kürt halkının sorunlarının çözümüyle hiçbir ilgisi olmayıp tümüyle buna yönelik, "Şark Islahat Planı" türünden sömürgeci bir plandır.

Öte yandan Türk hükümeti, bu durumdan yararlanarak Avrupa Birliği adaylık sürecinde artık bir Kürt sorunu olmadığını, varolan ve PKK'dan kaynaklanan "terör sorununa" ise son verdiğini ileri sürüyor; böylece Kürt halkına kültürel haklar bile tanımadan, AB kapısından geçmeye çalışıyor..

Kürdistan Sosyalist Partisi 6. Kongresi, PKK'ya ve Öcalan'a hala inananlar ve onu gözü kapalı biçimde izleyenler dahil, bir bütün olarak Kürt kamuoyunu, bu olumsuz ve tehlikeli durum konusunda uyarır.

Kongremiz, Parti yönetimimizin bu süreçte, iç ve dış kamuoyunu olup bitenler konusunda aydınlatmak, PKK'nın yanlış politikalarına ve rejimin planlarına dikkati çekmek, bu planları boşa çıkarmak için izlediği kararlı ve ilkeli politikayı onaylar.

Partimizin ve bu olumsuz gidişi fark eden, yanlışlara karşı çıkan, rejimin oyun ve planlarını boşa çıkarmak isteyen öteki yurtsever güçlerin ve aydınların son bir yılda, Kürt ulusal hareketini uyarmak, doğru, onurlu ve mücadeleci bir hatta birleştirmek için gösterdikleri çabaları destekler.

Bu kapsamda, Partimizin Genel Sekreteri Burkay Yoldaş'ın çağrısıyla gerçekleşen 11 Mart 2000 tarihli Stokholm, 18 Haziran 2000 tarihli Köln ve yine, Partimizin de içinde bulunduğu Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun girişimiyle düzenlenen 9-10 Eylül 2000 tarihli Köln toplantılarını olumlu ve değerli çabalar olarak görür, bu toplantıların ürünü olan bildirilerde dile getirilen görüş ve istemleri destekler, bu doğrultuda çaba harcanmasını ister.

Kürdistan Sosyalist Partisi 6. Kongresi, son iki yılda Kuzey Kürdistan bakımından köklü biçimde değişen durumu değerlendirerek olayların geldiği noktanın, partimizin yıllar yılı kararlılıkla izlediği politikaları doğruladığını vurgular. Gelinen nokta, yurt ve dünya durumunu iyi değerlendirmeden, silahlı mücadeleyi başlıca çıkar yol sananların hesaplarını boşa çıkardı. Koşullarda olağanüstü ve beklenmedik değişiklikler olmadıkça, halkımızın Kuzey parçasındaki ulusal kurtuluş mücadelesi bundan böyle barışçı siyasal yöntemlerle sürecektir. Bunun için döneme uygun yeni örgüt ve mücadele biçimlerini yaratmak gerekir.

Bu mücadelenin sürmesi ve başarısı rejimin bu aşamadaki oyun ve planlarını iyi biçimde görmeye, bunun yanısıra, yurtsever güçleri biraraya getirmeye, Kürt ulusal potansiyelini yurt içinde ve dışında seferber et-

meye ve sağlıklı bir doğrultuda yürümeye bağlıdır.

Kongremiz bu amaçla yurt içinde, Kürt halkının mümkün olduğunca en geniş kesimlerini biraraya getirecek, onlara güven verecek ve çekim merkezi olacak bir legal kitle partisinin oluşturulmasını hayati derecede önemli görür; tüm yurtsever kesimleri, kişisel hesapları ve dar grup çıkarlarını aşarak bunun gerçekleştirilmesi için çaba göstermeye çağırır.

Kongremiz yurt dışında varolan önemli Kürt potansiyelini harekete geçirmek, Kürt halkının sesini ve istemlerini uluslararası kamuoyuna duyurmak ve mücadeleye yurt dışından gerekli desteği örgütleyip yükseltmek için de, yurt dışındaki Kürt kitlesinin, siyasal ve demokratik plandaki örgütlerinin, aydınların biraraya gelerek çabalarını yurtsever bir doğrultuda birleştirmelerinin gereğine ve önemine değinir; son dönemde Stokholm ve Köln toplantılarıyla belirlenen hedefleri destekler.

Bu kapsamda, hedeflenen aydın insiyatiflerinin bir an önce oluşturulmasını, siyasal ve demokratik örgütlerle, aydın insiyatifi temsilcilerinin biraraya gelerek yurt dışındaki çalışmaları ortak hedefler doğrultusunda koordine etmelerini diler, bu yöndeki çabaları destekler.

Kongremiz, Kürt yurtsever hareketinin sesini duyurmak, zorba rejimin ve işbirlikçilerinin propagandasını boşa çıkarmak için günlük gazete, televizyon gibi kurumların oluşturulmasının önemine değinir ve tüm yurtsever insanlarımızı, olanakları ölçüsünde bu yöndeki çabalara destek vermeye çağırır.

✔ İrtica ile mücadele demagojisi

Son iki-üç yılda ülkenin politik yaşamını etkileyen önemli gelişmelerden biri de, sözde laiklik, Atatürkçülük, "cumhuriyetin temel ilkelerini koruma ve kollama" ve irticayla mücadele adına yaratılan baskı ve terör ortamıdır.

28 Şubat süreci bir tür askeri müdahale; hükümete, parlamentoya ve tüm toplumu bir dayatma olarak başladı. Genç kızların başörtüleri gereksiz yere bir sorun haline getirildi, ileri ve gerinin ölçüsü yapıldı. Bunu memur kıyımına yönelik, Cumhurbaşkanı Sezer'in Anayasa'ya aykırı bularak geri çevirdiği kanun hükmündeki kararname girişimi izledi. Geçmişte sola ve Kürt yurtseverlerine yönelik olarak işletilen ve islami kesimin de gönüllü ve aktif olarak içinde rol aldığı makkartizm, şimdi Kürtlerle birlikte, aynı zamanda is-

Kürdistan Sosyalist Partisi gerçek laikliği, çağdaşlığı, ileriyi ve değişimi savunan bir partidir. Türkiye gerçekte hiçbir dönemde laik bir ülke olmadı. Laik bir toplum, devletin yurttaşların inançlarına saygı göstermesi, inançlar karşısında eşit mesafede olması, taraf tutmaması, baskı yapmaması demektir.
Bugün savunulan laiklik bu türden değil. Devlet, din alanında da topluma istediği şekli vermeye çalışıyor; müdahale ediyor, belli inanç biçimlerini, giyim-kuşam tarzı dahil, zorla empoze ediyor; bazılarını ise yasaklıyor, baskı yapıyor, suçluyor ve terör estiriyor. Bu çağdışı, despotik bir uygulamadır.
Bugünkü baskı rejimi zaten yeterince tutucu ve gericidir. Tüm enerjileriyle bu rejimi ayakta tutmaya çabalıyanların, insan hakları ve özgürlüklerine karşı, değişime karşı dikilenlerin gericilikle savaştıkları iddiasının inanılır hiçbir tarafı yoktur. Hala vatan millet adına düşünceyi cezalandıranların kendileri tipik gericilerdir.

lami kesime yönelmiş bulunuyor. Her taşın altında bir mürteci aranıyor! Refah Partisi'nin ardından Fazilet Partisi de kapatılmak isteniyor. Bu anlayış ve tutum, laiklik ve çağdaşlık, ileri ve geri kavramlarının bir kez daha çarpıtılmasıdır. Bu uygulama gerçek laikliğe, çağdaşlığa, ileriye yönelik değildir; tipik, bunaltıcı bir baskı uygulamasıdır.

Laikliğe en büyük darbeyi 12 Eylül faşizmi vurdu ve radikal islami eğilimler en çok bu dönemde beslendi, kışkırtıldı. 12 Eylül ise tüm kurumlarıyla bugün de ayaktadır. Sözde laiklik ve çağdaşlık için mücadele edenler, bu çarkın tek dişlisine bile dokunulmasını istemiyorlar.

Kürdistan Sosyalist Partisi gerçek laikliği, çağdaşlığı, ileriyi ve değişimi savunan bir partidir. Türkiye gerçekte hiçbir dönemde laik bir ülke olmadı. Laik bir toplum, devletin yurttaşların inançlarına saygı göstermesi, inançlar karşısında eşit mesafede olması, taraf tutmaması, baskı yapmaması demektir.

Bugün savunulan laiklik bu türden değil. Devlet, din alanında da topluma istediği şekli vermeye çalışıyor; müdahale ediyor, belli inanç biçimlerini, giyim-kuşam tarzı dahil, zorla empoze ediyor; bazılarını ise yasaklıyor, baskı yapıyor, suçluyor ve terör estiriyor. Bu çağdışı, despotik bir uygulamadır.

Bugünkü baskı rejimi zaten yeterince tutucu ve gericidir. Tüm enerjileriyle bu rejimi ayakta tutmaya çabalıyanların, insan hakları ve özgürlüklerine karşı, değişime karşı dikilenlerin gericilikle savaştıkları iddiasının inanılır hiçbir tarafı yoktur. Hala vatan millet adına düşünceyi cezalandıranların kendileri tipik gericilerdir.

Kürdistan Sosyalist Partisi, irtica ile mücadelenin en doğru ve sağlıklı yolunun da özgür ve demokratik bir toplumu gerçekleştirmek olduğu görüşündedir. Toplumu ileriye taşıyacak olan özgür düşüncedir, özgür örgütlenmedir, demokratik ilişkilerdir. Bugün sözde irtica ile mücadele adına toplumun iki ayağını bir ayakkabıya sıkıştırmaya çalışanlar, gölge etmesinler başka ihsan istemez!

✔ Türkiye AB'ye verdiği sözleri tutmalı
✔ Reformlar biran önce gerçekleşsin
✔ Kürt sorununa adil ve barışçı çözüm

Aralık 1999'da yapılan Helsinki Doruğu'nda Türkiye, Kürt sorununun çözümü ve insan haklarının iyileştirilmesi yönünde hiçbir olumlu adım atmadığı halde, vaatleri göz önüne alınarak ve sözde etkilemek için, Avrupa Birliği aday üyeliğine kabul edildi ve önüne Kopenhag Kriterleri kondu. Ne var ki Türk hükümeti o günden bu yana verdiği sözleri yerine getirmek, Kopenhag Kriterleri'ni hayata geçirmek için olumlu hiçbir adım atmamıştır ve atmaya da niyetli görünmüyor.

Aradan geçen on aylık süreye rağmen insan hakları alanında kayda değer hiçbir iyileştirme olmadı. Bugün de düşünce Türk yasalarında suç olmaya ve mahkemelerde cezalandırılmaya devam ediyor. Bugün de basın, özellikle Kürt basını ağır baskılar altında. Üstelik son on aylık sürede baskılar daha da ağırlaştı. Kürt sorununa değinen veya Kürt diliyle çıkan yayınlar olağanüstü hal bölgesine sokulmuyor.

Bunlara yönelik ağır hapis ve para cezaları, süreli veya süresiz yasaklamalar ise devam ediyor. Böylece Kürt basını yasal ve fiili engel ve baskılarla boğuluyor.

PKK silahları susturduğu, güçlerini sınır dışına çektiği ve artık savaşmak istemediğini ısrarla belirttiği, hatta bazı grupları gönderip teslim ettiği halde, rejim olağanüstü hale son vermiyor, köye dönüşlere olanak tanımıyor, bir genel af çıkarıp ortamı yumuşatmıyor; aksine gerilimi tırmandırmak isteyen bir tutumla operasyonları sürdürüyor.

Rejim barış istemiyor. Türk hükümeti, hala Kürt gerçeğini kabul etmemekte, akılcı bir çözümden kaçınmakta ısrar ediyor.

Kopenhag Kriterleri'ni bile dejenere etmek, bu konudaki yükümlülüğünden kaçmak için gülünç gerekçeler buluyor; örneğin, ko-

nuşma ve yazı dili olarak Türkçeden çok daha eski, ve zengin olan Kürtçenin bir dil olmadığını ileri sürüyor!

Ortadoğu'nun büyük uluslarından biri olan ve salt Türkiye sınırları içinde nüfusu 20 milyonu aşan Kürt ulusunu, azınlık bile saymıyor, halkımıza azınlık haklarını bile çok görüyor!..

Türk devleti bu kez de AB'yi ve uluslararası kamuoyunu oyalamaya, aldatmaya, olup bittiye getirmeye çabalıyor.

Kürdistan Sosyalist Partisi, Kürt sorununu adil ve eşitlikçi bir temelde çözmek, demokratikleşmek ve komşularıyla sorunlarını diyalog yoluyla ve uluslararası hukuk ilkelerine göre çözmek koşuluyla, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesinden yanadır. Türk hükümeti AB'ye verdiği sözleri dejenere etmeden, gerekli reformları bir an önce hayata geçirmeli ve ülkeyi AB tam üyeliğine hazırlamalıdır.

* İşkenceye, yargısız infazlara ve benzeri uygulamalara son verilmeli; Türkiye insan haklarıyla ilgili olarak imzaladığı uluslararası sözleşmelere uymalıdır.

* En başta, saygın hukuk adamlarının bile "bir polis tüzüğü" diye niteledikleri 12 Eylül Cuntası'nın "anayasası"nın yerine demokratik bir anayasa yapılmalıdır.

* Türk hukukundan anti demokratik yasa ve hükümler ayıklanarak düşünce, söz, basın, örgütlenme, toplanma ve protesto özgürlükleri tam olarak tanınmalıdır.

* Bir genel af çıkarılarak politik ortam yumuşatılmalı, böylece siyasi tutuklular da özgürlüklerine kavuşmalı ve yurt dışındakiler serbestçe dönebilmelidir.

* Parlamento, hükümet ve bir bütün olarak sivil yönetim üstünde demoklesin kılıcı gibi duran ve ülkenin tüm temel sorunlarına ilişkin politikaları belirlemeye kalkışan MGK ile 12 Eylül faşizminin öteki baskı kurumları; YÖK, RTÜK ve DGM'ler kaldırılmalıdır.

* Kontrgerilla ve JİTEM gibi soğuk savaş döneminden kalma ve Kürdistan'daki kirli savaşın ürünü olan devlet güdümlü terör örgütleri, çeteler ve "özel timler" dağıtılmalıdır.

* Yeni Anayasa'da Kürt kimliği belirlenmeli, Kürt ulusal hakları güvence altına alınmalıdır.

Kürt sorununun barışçı ve adil çözümü önündeki yol açılmalı. Bu kapsamda öncelikle şu acil adımlar atılmalıdır:

* Olağanüstü hale bir an önce son verilmeli, Bölge Valiliği ve köy koruculuğu kaldırılmalıdır.

* Kirli savaş döneminde köy ve kasabaları yıkılarak göçe ve sürgüne tabi tutulan, Kürdistan'daki ve batıdaki büyük kentlerin varoşlarında evsiz, işsiz, perişan bir hayata mahkum edilen milyonlarca insanımızın köy ve kasabalarına dönmelerine izin verilmeli, yaraları sarılmalı, zararları tazmin edilmelidir.

* İçinde partimiz de olmak üzere, Kürt sorununun barışçı yöntemlerle çözümünden yana olan tüm Kürt siyasi partilerinin kendi adları ve programlarıyla serbestçe faaliyetine olanak tanınmalıdır. Biz Kürdistan Sosyalist Partisi olarak yasal çalışma hakkı istiyoruz. Rejim artık duvarları kaldırmalı, kapıları açmalı.

* Kürt basını ve kültür kurumları üzerindeki baskı ve teröre son verilmeli; Kürtçe radyo ve televizyon yayını başlatılmalı ve serbest bırakılmalıdır.

* Kürdistan'da ve Kürtlerin yaşadığı her yerde Kürtçe eğitim başlatılmalıdır.

✔ Türkiye bir yol ayrımındadır

Türkiye bugün bir yol ayrımındadır. Ya Avrupa Birliği adaylık sürecinin yarattığı bu olumlu ve tarihi fırsatı kullanıp kendisini çağa uyduracak, ülkede barışı ve demokrasiyi gerçekleştirecek, ya da Avrupa'dan kopup daha da geri, despot, militarist bir Ortadoğu ülkesi olmayı seçecektir. Bir başka deyişle, ya demokrasi ya militarist diktatörlük..

Türkiye'deki tutucu, şoven, militarist çevreler şimdi demokratikleşme ve barış çabalarına direniyor, Avrupa Birliği'ne hiç değişmeden, bugünkü işkenceci, baskıcı, ilkel yapı ile girmeyi istiyorlar.

Demokratikleşmeyi, Kürt sorununun çözümünü, insan haklarını ülkenin ve ulusun parçalanması gibi gösteriyorlar.

Biz, Kürdistan Sosyalist Partisi olarak Avrupa Birliği'ni normlarına sahip çıkmaya çağırıyoruz.

Türkiye'nin bu normları ve Kopenhag Kriterleri'ni dejenere etmesine, uluslararası kamuoyunu oyalayıp aldatmasına izin verilmemelidir.

Türkiye'nin hangi yönde yürüyeceği, barış, demokrasi ve değişim güçleriyle tutucu, şoven ve ırkçı güçler arasındaki mücadelenin sonucuna bağlıdır. Eğer değişimden yana güçler ağır basarsa Türkiye Avrupa Birliği'ne girmeyi başaracak ve gerçekten çağ atlayacaktır.

Aksi halde rejim daha da gericileşip despot, militarist, hatta faşist bir nitelik kazanacak, Türkiye uygar dünya ile köprüleri atacaktır.

Bu da rejimin soyutlanması, uluslararası desteklerini yitirmesi olur. Böyle bir rejim çağımız dünyasında uzun ömürlü olamaz ve onun için erken bir çöküş kaçınılmazdır. Sonuç olarak, Türkiye'de bugünkü çağdışı sistemi koruma çabalarının geleceği ve başarı şansı yoktur.

Kürdistan Sosyalist Partisi 6. Kongresi, ülkemizin Kürt-Türk tüm emekçilerini, aydınları, barış ve demokrasiden yana insanları, Kürt ve Türk halkları için iyi bir gelecek isteyen herkesi değişim yönünde tavır almaya çağırır.

Ülkemizde insan haklarını, özgürlükleri tam olarak hayata geçirmek, ülkeyi ekonomik, sosyal, kültürel her alanda geliştirip ileri ülkeler düzeyine çıkarmak, yanyana kardeşçe, ama eşitlik içinde, özgürce yaşamak için el ele verelim.

Bunun siyasal biçimi Kürt-Türk federasyonudur.

✔ Güney Kürdistan'da silahlar susmalı

✔ PKK güneyin işlerine karışmamalı

Kongremizin toplandığı şu günlerde Güney Kürdistan'da PKK ile Kürdistan Yurtsever Birliği arasında çatışmalar yaşanıyor ve bu durum Kürt kamuoyunu birkez daha üzüyor.

Biz, geleneksel politikamıza uygun olarak her zaman kardeş kavgasına karşı olduk ve bugün de, iki tarafın gerekçeleri ne olursa olsun, bu çatışmanın da biran önce durmasını istiyoruz.

Öte yandan, bir Kuzey Kürdistan örgütü olan, öyle olması gereken PKK'nın, Türkiye'ye karşı silahlı eyleme son verdiğine ve -eğer söyleminde samimiyse- artık tümüyle barışçı siyasal çalışmayı önüne koyduğuna, hele hele, Kürt halkının tüm temel istemlerini bir yana bıraktığına göre, Güney Kürdistan'da silahlı güç bulundurmasının bir nedeni yoktur. Güney'li örgütlerin içişlerine karışmaya, Güney parçası üzerinde hak iddia etmeye ise hiç hakkı yoktur.

O kanıdayız ki PKK, bu parçanın içişlerine karışmaz, Güney'deki ulusal yönetime karşı –Türkiye'nin Irak'ın veya başka bölge devletlerinin çıkarına olarak- hasmane bir tutum takınmaz, ordaki ulusal yönetimin otoritesine saygı gösterirse çatışmak için bir neden kalmaz. PKK geçmişte bu anlamda büyük yanlışlar yaptı ve şimdi de bu tutumunu sürdürüyor, İmralı'daki Öcalan'ın yönlendirmesine ve kışkırtmalarına uygun olarak bu parçadaki ulusal yönetimi ve önde gelen Kürt partilerini, KDP ve KYB'yi suçluyor, onlara karşı hasmane bir tavır takınıyor. Bu tutum Kürt halkının çıkarlarına hizmet etmez ve kabul edilemez.

1 Ekim 2000

Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK)

Şerefname ve Çemişkezek Hükümdarlığı

İran Sarayı'nda okuyup eğitim gören, önemli İran eyeletlerinde hükümdarlık yapan, okuyan, araştıran ve İran arşivlerini karıştıran Şeref Han, tarih biliminden başka bir çok dalda bilgin bir yöneticidir. Bunun için Şerefname'nin değeri büyüktür ve Kürtler için "Şerefname", bir onurdur, bir şereftir.

Kalecıwan

✔ Şerefname

Şerefname, Bitlis Hükümdarı Şeref Han tarafından 1597 yılında yazılmış bir Kürt tarihidir. 403 yıl önce, bir yönetici ve bilim adamı tarafından yazılmış bulunan bu eser, Kürtler için gerçekten paha biçilmez bir değerdedir. Kürtlerle ilgilenen tüm Kürdoloğ ve araştırmacılar, Şerefname'nin önemini vurgulamaktadırlar.

Tarih boyu var olan, ancak İslamiyet'ten sonra, özellikle 9. yüzyıldan bu yana Kürtlük damgasını taşıyan kimi devlet, kimi sultanlık, kimi hükümdarlık veya beylik şeklinde ortaya çıkan kurum ve statüleri birer birer ortaya çıkarmaya çalışan Şeref Han'a; Kürt halkı minnet ve şükran borçludur.

Şeref Han, Şemseddin Han'ın oğlu ve Osmanlılarla 1514'te ittifak andlaşmasını imzalıyan ünlü Şeref Han'ın torunudur. Bitlis hükümdarlarının ünvanları "Emir" veya "Hakim" olarak geçer. Ancak isimlerini saydığım 3 hükümdarın her üçüne de İran Şahı Tahmasp tarafından ve emirname ile bu "Hanlık" rütbeleri verilmiştir. İşin ilginç yanı bu 3 önemli hükümdar Osmanlılara büyük hizmetler görmüş, ancak rütbe ve ünvanlarını İran Şahlarından almışlardır.

Birinci Şeref Han 1508'lerde bir gurup Kürdistan Melik, Emir ve Beylerine öncülük yaparak, bağlılıklarını bildirmek ve Şah İsmail'le anlaşmak üzere gittiğinde, Safevi Şah'ı tarafından zindana atılıyor; bir yolunu bulupta kaçtığında, Bitlis'in Safevi işgalini kaldırmaya çalışarak Roşkanlıkların güçle-

rinin bir imparatorluğa yetmiyeceğini görüyor; bunun üzerine zaman, mekan ve fırsatları çok iyi değerlendirerek; Mevlana İdris'i ve Muhammed Ağa Keloki'yi görevlendirerek Sultan Selim Han'la diyalog kurarak, 1514 Amasya Andlaşması'nın gerçekleşmesinde önemli öncülük görevinde büyük bir başarı sağlıyor.

1533'te, İran'ın Azerbeycan Genel Valisi Ulame Tekelu adındaki bir fesat, Osmanlı tahtına iltica ederken; Şeref Han'a karşı bir tutum alarak, O'nu Kanuni Sultan Süleyman'a kötülüyor, Sultan kuşkuya düşerek, Bitlis yönetimini keyfi bir kararla ve Amasya şartlarına uymuyan bir tutumla Ulame'ye veriyor, Osmanlılarla Roşkililer arasında 1533 ve 1534 yıllarında iki savaş oluyor; birinci savaş 3 ay sürüyor ve İran Şahı, Şah Tahmasp, Bitlis'in imdadına geliyor, Şah'ın geldiğini duyan Osmanlı ve Kürt Beylerinin orduları ablukayı kaldırıp Bitlis'i terkediyor ve bu münasebetle İran tarafına geçen Şeref Han, Şah Tahmasp'tan hem "Hanlık" ünvanını ve hem de bütün Kürdistan'ın "Beylerbeyliği" ve "Kürdistan ordularının başkomutanı" görevlerini dalıyor. Bu rütbe ve makamını bir "fermanname" ile resmileştiriyor.(1)

Ertesi yıl (1534) Tatık Ovası'nda katledilen bu Şeref Han'ın oğlu Emir Şemseddin, babasının yerine tahta çıktı. Şeref Han'ı katleden Osmanlı ordusu korkudan Bitlis'e girmedi. Daha doğrusu tahta çıkması gereken Ulame, böyle bir riski göze alamadı. Ordu ve beraberindeki Kürdistan Hükümdarları'nın kuvvetleri Van'a doğru hareket ettiler.(Bu tarihte Gevaştan ve Adılcevazdan başlayarak, Hakkari ve tüm o bölgeler İran Şahlığı'nın egemenliğinde idi.)

1535'te Osmanlı ve Kürdistan orduları İran'a ve Irak'a sefer yapmak üzere Kürdistan'da toplandığında, Bitlis Hakimi Emir Şemseddin, Osmanlı Sultanlığı'na bağlılığını bildirmek üzere İbrahim Paşa'nın karargahına gitti, ilgi gördü, hükümdarlığı onaylandı ve bu sefere kendisi de katılarak, daha sonra sefere katılan Sultan Süleyman'ın yanında aylarca kaldı ve Sultanın ilgisini gördü.

Dönüşte ve Bitlis bölgesinde Osmanlı Ordusu karargahını kurup dinlenirken, Sadrazam İbrahim Paşa, Sultanın iradesi ile Bitlis'i saraya bırakıp Malatya ve Maraş vilayetlerini almalarını istedi. Emir Şemseddin teklifi kerhen kabul ederek, Bitlis'i terketti, ancak, Malatya'ya gitmedi. Bütün hızıyla Şah Tahmasp'a iltica etti.

Emir Şemseddin İran'da öldü. Şah'ın maiyetinde bir çok bölgede valilik yaptı. "Hanlık" rütbesini Şah Tahmasp'tan aldı. Orda evlendi. Torun Şeref Han, orda doğdu, büyüdü, Şahın sarayında okudu, en iyi şekilde eğitildi, Şirvan'a, Geylan'a ve en sonunda Nehcivan'a hükümdarlık yaptı. "Hanlık" rütbesini aynı Şah'tan aldı ve 1579'da Osmanlı Sultanı III. Murad tarafından "baba ve atalarından miras kalan Bitlis Hükümdarlığı'nın yönetiminin başına geçmek üzere O'nu ülkesine çağırdı ve affetti."

İran Sarayı'nda okuyup eğitim gören, önemli İran eyeletlerinde hükümdarlık yapan, okuyan, araştıran ve İran arşivlerini karıştıran Şeref Han, tarih biliminden başka bir çok dalda bilgin bir yöneticidir. Bunun için Şerefname'nin değeri büyüktür ve Kürtler için "Şerefname", bir onurdur, bir şereftir.

✔ Çemişkezek hükümdarlığı ve Melkişiler

"-3 guruba ayrılan Melkişiler, Kürdistan'da, büyük ihtişamları vardır. Hizmetçilerinin, taraftarlarının ve kendilerine bağlı olanların çokluğuyla ün yapmışlardır. Onlar'dan 1000 kadar aile İran hükümdarlarına katıldıları gibi, bir grubu da Şah'ın muhafız subayları arasına katıldılar. Bunların bir kısmı eyaletlerde muhafız oldu. Ülkeleri ise genişlik ve önem bakımından uzak-yakın herkesçe; "Kürdistan" özel adıyla tanınır. Öyleki; Berat ve Emirnameler'de ve diğer sultanlık belgelerinde bu ad geçtiği zaman yalnız bu önemli vilayet anlaşılır. Ayrıca Kürtler arasında Kürdistan sözcüğü geçince, bundan yalnız Çemişkezek vilayeti kastedilir. Bu ülkenin 32 kale ve 16 nahiyesi vardır ve uzun zamandan beri Melkişiler'in egemenliği altındadır. Cengizhan, Timurleng, Şahruh ve Kara Yusuf dahil hiç bir kuvvet bu ülkeyi istila etme fırsatını bulamamıştır. Uzun Hasan döneminde kısa bir zaman Akkoyunlar'ın yönetiminde kaldı, ancak Melkişi Hükümdarı Emir Şeyh Hasan tarafından tekrar kurtarıldı ve bağımsızlığını elde etti.(Şerefname/M.E.Bozaslan s:189/201)

Yine aynı sayfalardan Şeref Han'dan aktarıyorum:

"-(...) Emir Şeyh Hasan, önce Allah'a tevekkül ederek, sonra da etrafında toplanmış olan ülkenin cesur ve kahraman

Kürtlerine güvenerek, ülkesini gaspedenlere karşı ansızın harekete geçti ve onları ülkeden çıkardı.(...) O'nun yerine oğlu Sohrab geçti ve bir süre hüküm sürdü. O'nun da yerine en doğru yolda olan oğlu Hacı Rüstem Bey geçti.

Bunun zamanında, ünlü İran hükümdarı Şah İsmail-i Safevi ortaya çıktı. Şah İsmail, Kızılbaş Beylerinden Nur Ali Halife'yi Çemişkezek vilayetini istila etmeye gönderdi. Hacı Rüstem Bey ise hemen ülkeyi çatışmasız ve savaşsız olarak Nur Ali Halife'ye teslim etti ve Şah İsmail Sarayı'na giderek kendisine itaatını ve boyun eğişini sundu. Şahlık tahtına varınca, Şah, değerli bir hil'atla kendisini taltif etti ve .../ .../

Çemişkezek Vilayeti yerine Irak'a bağlı bazı kesimlere yönetici tayin etti.."

"-Nur Ali Halife ise doğru yoldan saptı ve Çemişkezek Vilayeti'nin halkını sıkıştırmaya, baskı altına almaya başladı, aşiret adamlarından ve Melkişi ailelerinin çocuklarından büyük bir topluluk öldürdü. Bu durum, küçük-büyük bütün ülke halkını ayaklanmaya, karışıklık ve döğüş ateşini alevlendirmeye itti. Halk her şeyden önce Irak ve İsfahan yöresinde bulunan Hacı Rüstem'e haber göndererek gelip ayaklanmanın başına geçmesini istedi. Şah İsmail ise o sırada Irak, Fars ve Azerbaycan ordularıyla birlikte Çaldıran'da Sultan Selim'le savaşmaya gidiyordu. Hacı Rüstem de bu sefer de Şah'ın maiyetinde bulunuyordu...."

Şah İsmail, 23 Ağustos 1514'te Osmanlı Sultanına mağlup olunca, Hacı Rüstem Bey de Merend'e bağlı Yam denilen yerde Sultan Selim Han'a ulaşıyor ve O'na boyun eğiyor. Sultan'ın divanında Ferşah Bey isminde eski bir Akkoyunlu komutan vardır. Bu komutan Hacı Rüstem'i jurnal ediyor, Sultan Selim bu komutanın söylediklerinden dolayı hiddetleniyor ve Hacı Rüstem ile 40 adamının kafalarını vurduruyor. Şeref Han olayı şöyle özetliyor:

"-1474 yılında Rum Hükümdarı Fatih Sultan Mehmet istila için Kemah Kalesi üzerine yürüyünce ve Uzun Hasan kendisiyle savaşıp fena bir yenilgiye uğrayınca kalenin yöneticisi burayı Sultan Mehmet Fatih'e teslim etmek istemiş, fakat Hacı Rüstem buna engel olmuş ve burayı uzun zaman tutmuş, sonunda Şah İsmail'e vermişti. Bayındırlı Ferşah Bey bu fırsattan yararlanarak bu meselenin detaylarını Sultanlık tahtına arzetti ve şöyle dedi: "Hacı Rüstem bey kaleyi büyük atanıza teslim etmekte ciddi bir gevşeklik gösterdi; oysa Şah İsmail'in adamlarına mücadelesiz ve çatışmasız olarak teslim etti." Bu mesele ceberrüt ve intikamcı Sultan'ın gönlünde kötü bir etki bıraktı; Hacı Rüstem Bey'i görür görmez, ceza ve intikam olarak derhal öldürülmesini emretti."

Hacı Rüstem Bey'le birlikte oğulları ve torunları da katledilmişti. Ancak o gün orda olmayan ve Irak tarafında görevli bulunan Hacı Rüstem'in oğlu Pir Hüseyin Bey, bu olayı duyunca hemen Mısır Memlüklerin'e iltica etmek üzere Irak'ı terkediyor. O zaman Malatya vilayeti Mısır Memlükleri'ne bağlıdır. Referans almak için Çerkez sultanlarının valisi Mamey bey'e baş vuruyor. Mamey Bey çok akıllı ve tecrübelidir. O, komşu olmaları bakımından, Çemişkezek yöneticilerini haliyle tanıyor ve vatansız kalmış Kürdistan Prensi Pir Hüseyin Bey'e şu öğütü veriyor:

"-(...) Ali Osman'ın kudreti, azameti ve diğer çağdaş sultanlar üzerindeki üstünlükleri, sürekli olarak artmakta ve devamlı gelişmektedir. Fatihlerinin ünü ve şanlarının yüceliğinin yankısı ufuklara yayılmıştır. Oysa Çerkez sultanlarının durumu, adalet ve insaf yolundan saptıkları için sürekli gerileme ve çökme içindedir; bu yüzden, devletlerinin kısa bir süre sonra ortadan kalkması ve ülkelerinin yabancıların eline geçmesi uzak ihtimal değildir. Bu nedenle senin için yararlı olan, hemen Rum tarafına hareket etmek ve Sultan Selim'in eşiğine sığınmaktır."

Pir Hüseyin Bey, tecrübeli devlet adamı Memay Bey'in öğütlerine kulak vererek Amasya yolunu tutar. Sultan Selim Han, bu yiğit insanın cesaretine hayran kalıyor; O'nu takdir ve taltif ederek ülkesini ve babasından kalan hükümdarlık mirasını kendisine vererek Maraş Beyler Beyi'ne bir fermanla Pir Hüseyin beye yardım etmek için talimat veriyor.

Pir Hüseyin bey, Osmanlı Beyler beyini ve ordusunu beklemeden hemen ülkesine giderek Melkişan Aşiretleri'ni toplayıp Nur Ali Halife'yi yenerek öldürüyor ve Çemişkezek'i düşmandan temizliyor. Bundan sonra Şeref Han şöyle diyor:

"-Böylece Pir Hüseyin, cennet vatanını düşman dikenlerinden temizleme işini tamamladı; kendisi ülkenin tek hakimi ve bağımsız beyi haline geldi;

onunla ne kimse çatışıyor ne de mücadele ediyordu. Tam 30 yıl ülkeyi yönettikten sonra Allah'ın rahmetine kavuştu, arkasında 16 erkek çocuk bıraktı."

Şeref Han, Çemişkezek statüsünü "hükümdarlıkla" adlandırıyor. Hükümdarlar, aynı zaman da "Beylerbeyi" statüsündedirler. Zira birden fazla kaleye hükmediyorlar. Çemişkezek'de 32 kale vardır, bütün bu kalelerde Dizdarlar, muhafızlar ve kimi kalelerde beyler oturur, bu bakımdan "Beylerbeyi" olarak adlandırıyorlar.

Osmanlı döneminde Hakkari, Mahmudi, Pinyanış, Cizre, Bitlis, Hezzo, Palo, Eğil, Genç ve İmadiye hükümet satatüsündedirler. Daha sonra Soran, Baban ve Erdelan gibi hükümet sayıları arttı. Fakat bu seviyede olan diğer Beylikler içinde, Çemişkezek başta gelir. Burada Çemişkezek, Kilis, Çepaxçûr, Hezro (Tercil), Hizan, Findik ve Gurgil hükümdarlıklarını sayabiliriz. Şeref Han, sadece Çemişkezek için değil, ayrıca Pertek ve Sakaman'ı da "hükümdarlık" ünvanı ile adlandırıyor.

Şeref Han'a göre Pir Hüseyin Bey'in ölümünden sonra ülke 16 mirasçı kardeş arasında paylaşılıyor; 2 sancak 14 tımara bölünüyor, fakat 1597'de ki tesbitte bu sancak sayısının 3'e çıktığı görülüyor. Daha sonra bu sancak adedinin 4'e çıktığını biliyoruz ve bu 4 sancak; Çemişkezek, Pertek, Seqeman ve Mazgırt'tır.

Osmanlı-Kürt İlişkileri ve Sömürgecilik kitapçığında M. Kalman (s. 15): Kürdistan'daki beylikler başlığında Çemişkezek, Mecingerd (Mazgırt), Pertek ve Sağmanı veriyor.

Dr. Nuri Dersimli de dile getirdiği Pertek ve Sağman sancakları için; "Bu sancakların Kürt umerasının idaresinde" olduğunu vurguluyor. Benim özellikle yaptığım tesbit ve gözlemlerime göre; Osmanlı-Kürt andlaşmasından önce statüsü olan, beyleri ve yöneticileri Kürt olan ve bu statülere sahip çıkan yerler; gerçek sahiplerine verilmiş ve Kürt sancakları veya hükümetleri olarak kanunnamelere geçmiş; ancak sahibi ve beyi olmayan, Akkoyunlular'ın işgali sırasında tamamen işgalcilerin hakimiyetine geçen ve Şah İsmail'in ortaya çıkmasıyla o tarafa gönüllü geçen merkezler Osmanlıların tasarrufunda kalmışlardır. Buranın yöneticilerini saray tarafından atanır ve buralar birer Osmanlı merkezleri gibidirler. Yine de buralara Kürt ileri gelenlerden ve prenslerinden atamalar yapıldığını görüyoruz.

Aslında bu konu iyice araştırılmalıdır.

Martin Van Bruinessen, Pir Hüseyin döneminin çok iyi geçtiğini (1514-1544) ancak Çemişkezek topraklarının 16 kardeş arasında paylaşılması ve Sağman, Mecingera ile Pertek merkezli 3 sancağa bölünmesini hoş karşılamıyor. Hollandalı sosyolog önemli bir noktaya işaret etmiş; ancak; Osmanlı Sultanı daha 1535'ler de böyle bir icazet vererek, beylik topraklarının bölünmesini kolaylaştırmıştır. Kanuni Sultan Süleyman fermannamesinde aynen şöyle diyor: "-Bey öldüğünde, eyaleti kaldırmayıp bütün hududu ile Mülkname'yi Humayun uyarınca oğlu bir ise, O'na kalacak, eğer müteadit ise, istekleri üzerine kale ve yerleri, aralarında paylaşacaklardır. Uzlaşmazlarsa, Kürdistan beyleri nasıl münasip görürlerse öyle yapacaklar ve mülkiyet yoluyla bunlara ebediyete kadar ila ebeddevran mutaarrıf olacaklardır. Eğer Bey, varissiz, akrabasız ölmüş ise, o zaman eyaleti, hariçten ve yabancılardan hiç kimseye verilmiyecek, Kürdistan beyleri ile görüşülüp ve ittifak edilip, onlar bölgenin Beylerinden veya Beyzadelerinden her kimi uygun görürlerse, ona tevcih edilecektir." (Hükmi Şerif, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi, E. 11960 sayı-İstanbul)

Kürt-Osmanlı Andlaşması'nın mimarı Mevlana İdris'tir. Bu anlaşmayı kabul eden ve gerekli bulan Yavuz Sultan Selim'dir. İkisi de 1520'de maalesef ölmüşlerdir. Sultan Selim, Mevlana İdris'e; "-Git Kürdistan beylerini ve emirlerini topla, kendi aralarında bir beylerbeyi seçsinler" demişti. Mevlana İdris ise, Kürt beylerini çok iyi tanıdığı için kestirmeden bir beylerbeyi Sultan'dan istemiş ve Bıyıklı Mehmet Paşa'yı tavsiye ederek bu işi noktalamış idi. Diyarbakırlı bir Kürt olan Bıyıklı Mehmed Paşa'da çok erken gitti ve bundan sonra "Kürdistan Eyaleti Başkenti'ne" Mekadonlu komutanlar gelmeye başladı.

Kanuni Sultan Süleyman, bilerek veya bilmiyerek 1533-34'lerde, Bitlis'i Şeref Han'dan alıp, bir fermanla Ulame Tekelu'ya veriyor. Direnen Bitlis Beyi'nin üstüne, Diyarbekir Beylerbeyi ve kuvvetleri ile bütün Kürdistan beylerinin kuvvetlerini de katıyor ve Ulame'yi başkomutan olarak atıyor. Aynı Sultan, 1535'ler de Bağdat seferini yaptıktan sonra Kürtleri tanımaya başlıyor veya bunlarsız bir şey yapamıyacağını anlayarak, babasının Amasya'da imzaladığı anlaşmaya yukarda verdi-

ğim arşiv numaralı "Hükm-i Şerif-i" yayınlıyor.

Neticeye baktığımızda, Kürdistan hükümdarları, çoğunlukla topraklarını bölmemiş ve statülerini 1850'lere kadar getirmişlerdir. Örnek olarak; Hakkari, Bitlis, Cizre, İmadiye, Soran, Baban ve Mahmudi hükümdarlıklarını gösterebiliriz.

Çemişkezek başta 2 sancak 14 Timar'dır. Daha sonra sancak adedi 4'e çıkıyor. Demek ki yöneticilerin kabiliyet ve diplomasi başarılarına göre, yine bu yönetimlerin birleştirilmesi mümkün oluyor. Çemişkezek'in 1597'den sonrasını bilemiyoruz. 4 sancağa bölünen ülke, belki de sonradan bir ittifakla birleşmiş veya kendi aralarında 4 sancağın başına bir Emir getirip birleşik sancaklar şeklinde örgütlenmiş de olabilirler.

Erdal Gezik, "Alevi Kürtler" kitabında (s: 50), Çemişkezek ve bu bölgenin beyi Şah Hüseyin olduğunu ve 1860'ta Osmanlıların şiddetli tasfiye harekatına direndiğini, 1863'te öldükten sonra, Çemişkezek'in Osmanlılara geçtiğini kaydetmektedir. Şerefname Çemişkezek aşiretinin asılzadeler ve prenslerin aşireti olduğunu söylüyor. Şerefname 3. sayfanın 3. grubunda İran'ın Goran bölgesinde Çegni, Siyahmansur ve Zengine Beylikleri'ni sayarak, bu beyliklerin etrafındaki aşiretleri dile getirerek, Çemişkezek, Arapkırlu, Pazuki ve Hoy aşiretlerinin beyleri ve emirleri çıkardığını, asilzade ve prenslerin çoğu bu aşiretlerden meydana geldiğini söyler. Daha önce, Şeref Han, "Çemişkezeklilerden bir çok kişinin Şah'ın emrinde ve subayların arasında olduklarını ve bunlardan bir çok kişi kale muhafızlık görevlerinde olduklarını" kaydeder. Şevket Beysanoğlu da, "Koçhisar Savaşı'nda" Çemişkezek hükümdarı Pir Hüseyin beyin Kürdistan beyleri ve hükümdarları yanında Safevi komutan Karahan ordusuyla çarpıştığını kaydeder.(D.Bakır Tarihi-Cilt 2)

✔ 1000 Yıllık Çemişkezek Devleti

Sipan yayınınca yayınlanan ve kıymetli araştırmacı yazarlarımızdan sayın Abdullah Varlı tarafından yazılan (Diroka Dugelên Kurdan 600-1500) adlı eserden esinlenerek yukardaki başlığı attım. Sayın Varlı, bu kıymetli eserinde 64 tane Kürd devletini dile getirmiş ve Çemişkezek Kürt devletini, "Dugelê Çemişkezekiyan" başlığı altında 62 sırada vermiştir.

Buna göre; Azerbaycan'dan Dersim yöresine akın eden bu hanedanlık; İslamiyet'in başlangıcında Ermenilerle ve Gürcülerle savaşarak bu yöreye hakim olmuş, kaleler ve şehirler kurmuş, Abbasilerin himayesinde kurumlaşarak bağımsızlıklarını elde etmişlerdir.

Bir ara Konya Selçuklularıyla savaşarak sınırlarını muhafaza etmiş, Selçuklu Süleyman Şah tarafından bazı kaleleri alınmış; ancak Eyyubilerin ortaya çıkmasıyla tekrar bu kaleleri geri almışlardır.

1201'de Melik Muhammed Melkişi hükümdardır. Bu Melik'in döneminde Eyyubilerce Ahlat, Doğubeyazıd ve Eleşkirt fethedilmektedir. Melik Muhammed'in Eyyubiler yanında savaşa katılmasından dolayı Eleşkirt Çemişkezek topraklarına ilave ediliyor (dahil ediliyor).

Gerek Şerefhan ve gerekse Abddulah Varlı'ya göre Çemişkezek toprakları çok geniştir. 32 kalesi ve 16 nahiyesiyle özgür ve bağımsız yaşamaktadır. Sayın Varlı, 1201'den 1514 Çaldıran Savaşı'na kadar 314 yıllık yöneticiler dönemlerini şu şekilde vermektedir:

1201'de Melik Muhammed (bundan önceki yönetici "Melik Şah Melkişi"dir), 1232'de Melik Mahmud, 1257'de Melik Hasan, 1292'de Melik Feramoz, 1332'de Melik Suhrab, 1357'de Melik Hasan Muhammed, 1391'deki Melik Feramoz Hasan, 1407'de Emir Şeyh Hasan, 1426'da Emir Pir Hüseyin, 1438'de Emir Şeyh Hasan, 1457'de Melik Suhrab ve 1477-1514'te Haci Rüstem Bey yönetimin başındalar.

Varlı'nın tesbitine göre, Moğullar döneminde az zararla kurtarmışlar ve Timurleng döneminde Olcayto Hudabende ile Ebu-Suud Bahadır'la anlaşarak barış yoluyla ülkelerini yağma ve yıkımdan kurtarmışlardır.

Daha sonra Akkoyunlular bölgeye hakim olmaya başlıyor; gerek Akkoyunlular ve gerekse Karakoyunluların kışkırtmasıyla Çemişkezek yönetiminde huzursuzluklar baş göstermeye başlıyor. Ülke, kardeşler arasında paylaşılarak parça pörçük oluyor, 1407-1426 Emir Şeyh Hasan döneminde baş gösteren bu acı olaylar çok kısa sürüyor; aileyi barıştarmak için İran'dan Erdebilli Sultan Hoca Ali, Çemişkezek'e gelip bunları barıştırıyor; "Sultan Eliyê Siyahpuş" denilen bu muhterem zat oradan Hacca giderken yolda vefat ediyor ve aile yine anlaşmayı bozarak biribirleriyle cebelleşiyorlar. Sonunda yönetim hakim oluyor ve ülkeleri dağılmadan birliği

sağlanıyor.

1407'de Emir Şeyh Hasan hükümdardır 1426'da Emir Pir Hüseyin ve 1438'de yine başka bir Emir Şeyh Hasan hükümetin başındadır. Dikkat edilirse 1201'lerde Melikler, 1400'lerde Emirler, daha sonra Pirler, Şeyhler ve Hacılar ortaya çıkmıştır. Çemişkezek'in son hükümdarı 1863'te vefat eden Şah Hüseyin Bey'dir.(2) Bu durumda Çemişkezek'in yönetimleri ve ünvanları din, mezhep ve tarikat bazına göre şekillenmiş olduğu izlenimi ortaya çıkıyor.

Sayın Varlı'ya göre, Fatih Sultan Mehmet 1456'da Trabzon fethinden dönerken Melkişi prenslerinden Şeyh Muhammed'e misafir oluyor ve o dönemde Çemişkezek yöneticilerle dost olmaya çalışıyor. Bu dönemde gerek Osmanlılar ve gerekse Akkoyunlular korkunç bir şekilde güçlenmişlerdir. Kürdistan'ın diğer yöre ve yönetimleri gibi, Çemişkezek'de Akkoyunluların despot talan ve yıkımlarıyla karşı karşıyadır. Acımasız komutanları Bijenoğlu Süleymanlar, Sofu Haliller ve diğerleri bütün güçleriyle Kürdistan kalelerini, şehirlerini ve köylerini yıkmaktadırlar. Hele Akkoyunlularla iyi geçinen ve onlara yakınlık duyan Kürdistan yönetimleri bu acımasız ve korkunç yıkımdan katmerli olarak nasiplerini olmaktadırlar.

Bitlis hükümdarı Şeref Han, bu dönemi çeşitli vesilelerle vurgulamaktadır. Ama bu acımasız ve güçlü devlete karşı Kürtlerin direnişleri akıllara durgunluk getirecek düzeydedir.(3)

1450-1474 döneminde Akkoyunlu Sultanı Uzun Hasan'ın başkenti Diyarbakır'dan Tebriz'e nakledilmiş, Karakoyunlularla Şah Ruh'u ortadan kaldırarak, bütün İran'a, Azerbeycan, Ermenistan, Irak ve Arran'a hakim olmuştur, Kürdistan'da yönetiminin dışında kalan Cizre, Bitlis, Hakkari ve Çemişkezek gibi güçlü yönetimler de muhasaraya alınmış ve 1460'lı yıllarda tamamına hakim olmuşlardır.

Osmanlılarsa, bütün Balkanlar'a Anadolu'ya, Trabzon'a hakimdirler. Bizans'ın başkenti İstanbul'da taht kurmuşlar ve bu Uzun Hasan denen güçlü sultanı 1470'lerde Erzincan'ın Tercan'ında yenmişlerdir. Savaş meydanından kaçan Uzun Hasan'ı takip etmekte tereddüt ederek, İran ve Kürdistan seferini başka bir mevsime erteleyerek İstanbul'a dönmüşlerdir. Sultan Fatih Mehmet, 1481'de bir "Doğu Seferi"ne çıkarken ve belkide 1473 Otlukbeli Savaşı'nda eksik kalan fütühatını tamamlamak isterken; Maltepe'de hastalandı, biraz daha yol aldı, ancak Gebze'nin Tekür Çayırı'ndan ileri gidemedi ve 3 Mayıs 1481'de 51 yaşında iken öldü.

Sultan Fatih'in Kürtler ve Kürdistan ile ilgili ne düşündüğünü bilemeyiz. Ancak Otlukbeli'nde 1473'de Uzun Hasan'ı yenmesi Kürtler açısından çok faydalı olmuştur. Uzun Hasan yenilmeseydi, belki de Kürtlüğü dünya yüzünden siler süpürürdü. Şeref Han özelilkle bu konuda iddialarımı desteklemektedir.(4)

1457-1477'de Çemişkezek'i yöneten Melik Suhrab, ülkesini Akkoyunlulardan kurtarıyor. 1477'de yönetim Hacı Rüstem Bey'e geçiyor. Kürtler bu dönem de, genellikle Erdebilli Şey Cüneyt'e yaklaşıyorlar. Akrabalıklar kuruluyor ve Safevi Şeyhlerinin Kürtlükleri öne çıkarak "Mamo, Mamolar"la, yani "Amca"lık deyimi Kürt prensleri ile Safevi Şeyhleri arasında öne çıkıyor.(5)

Çemişkezek'te Safevi Tarikatı kökleşiyor ve Hacı Rüstem Bey döneminde, 1490'da, Safevi Tarikatı Şeyhlerinden Nur Ali Halife Çemişkezek'te karargah kurup resmen irşada başlıyor.

1502'de hiç itiraz etmeden ve direnmeden ülkesinin bütün kalelerini, şehirlerini ve 32 kale anahtarını bu Şeyh Nur Ali Halife'ye teslim eden Hacı Rüstem Bey, her halde bu derin irşadın tesirinde almıştır.

Şeref Han'a göre Hacı Rüstem çok önemli ve dirayetli bir önderdir. Varlı'ya göre Hacı Rüstem Bey 1483 yılında Hacca gitmiş, memleketini imar ve adalet bakımından çok ileri götürmüştür.

Şah İsmail Maraş'ta Dulkadırları ortadan kaldırdıtan sonra Harputu da almış ve Çemişezek Hükümdarı Hacı Rüstem Bey'e (1502'de) haber göndererek; tüm ülke ve yönetim haklarını Nur Ali Halife'ye teslim ederek, İran'a gelip kendisine katılmasını buyurmuştur. Hacı Rüstem de Şah'ın buyruğuna karşı çıkmadan, yönetimini, ülkesini ve tüm haklarını Safevi Şeyh'ine bırakıp Şah'a katılmış ve Şah tarafından Sistan'a vali olarak görevlendirilmiştir.

Hacı Rüstem Bey, Çaldıran Savaşı'nda Şah İsmail yanında Osmanlı ve diğer Kürt kuvvetlerine karşı savaşıyor.(6) Safevilerin mağlubiyeti ve Şah İsmail'in Meydan'ı Osmanlılara bırakıp kaçmasından sonra, Sultan Selim Tebriz'i teslim almaya gideren Merend civarında Sultan'a

ulaşıp O'na boyun eğerek, ülke ve ünvanlarını Safevilerden geri alma için yardım ve af talebinde bulunuyor. Sultan'ın meclisinde bulunan eski bir Akkoyunlu komutan daha önce anlatıldığı gibi Hacı Rüstemi Padişah'a jurnallayarak O'nun ve yanındaki 40 adamının kafalarının uçurulmasına ve Sultan'ın gazabına gelmesine sebebiyet veriyor.

Daha sonra Çemişkezek'te Osmanlı dönemi başlamıştır. Sayın Abdullah Varlı, Çemikezek tarihini Hacı Rüstem'e kadar getirmiş ve devamını hala yazılmayan veya basılmayan kitabının 2. cildine bırakmıştır.

Osmanlı dönemini Şeref Han 1597'ye kadar işlemiştir. 1597'ye kadar bu yönetimi kayda alan Şerefname'den sonra belge bulmak gerçekten zordur. Bu zorluk sadece Çemişkezek'te değil, bütün Kürdistan yönetimlerinde vardır. Ancak bazı yöreler, yabancı seyahlar, din misyonerleri, tüccarlar ve diplomatların az çok tesbitleriyle biraz daha görmemize olanak sağlamıştır. Mevcut imkanlardan anladığımız kadarıyla, başta tek "Hükümdarlık" olan Çemişkezek, daha sonra 4 sancağa bölünmüştür. Şeref Han, bu sancakları "hükümdarlık" adıyla adlandırıyor. Yani 4 sancak, 4 hükümet durumunda görülüyor. Başta 2 sancak 14 timara bölünen ülke, daha sonra 4 sancakta toplanıyor. Erdal Gezik'in "Alevi Kürter" kitabından anladığım kadarıyla 1863'te Çemişkezek'in tek hakimi Şah Hüseyin Bey'dir. Bu tesbit doğru ise Çemişkezek ülkesi daha sonra birleşerek tek yönetime kavuşmuştur ve bu durum, Osmanlı-Kürt ilişkilerinde Sultan II. Mahmud'a kadar mümkündür. Saraya intikal eden bütün haklı ve "Amasya Andlaşmasına" göre geçerli talepler sarayca genellikle kabul ve ilgi görüyordu.

Dr. Nuri rahmetli "Kürdistan Tarihinde Dersim" adlı yapıtında Çemişkezek'i sıradan bir ilçe olarak gösteriyor; Pertek Kalesi'nin resmini kitabına alıyor ve Pertek'le ilgili şu açıklamada bulunuyor: "-Yavuz Sultan Selim devrinde Molla İdrisê Bitlis'i idaresinde, Diyarbekir 19 sancak iken, bunların 10'u Türk idaresinde ve 9'u da resmen Kürt umerasının idaresi altında olarak Osmanlılara bağlı iken, bu 9 sancaktan birincisi Pertek ve ikincisi de sırası gelince kendisinden bahsedilecek Sağman idi." diyor.(7)

Sayın Kemal Burkay; "Kürtler ve Kürdistan Tarihi" adlı çok kıymetli yapıtının 171. sayfasında şunları kaydediyor: "-Uzun Hasan, Kürdistan'a hakim olmak için Sünn-i-Şii çelişkisini ustaca kullandı. Örneğin Dersim yöresindeki Dinbilli Aşiretleri'ni Botan'dakilerle savaştırdı. Kendisi Sünni inancında olduğu halde nüfuzlu Safevi Şeyhi Güneyt Safevi ile Karakoyunlular'a karşı ittifak yaptı. Ve kızkardeşini bu Şeyh'e verdi. (...)Kürt beyleri arasındaki çelişkilerden faydalanarak onları biribirlerine karşı kullandı. Böylece Bitlis'i, Hakari'yi, Cizre'yi, Siirt'i ve bir dizi yeri ele geçirerek Kürt beylerini bir bir ezdi. Uzun Hasan'ın gözü daha ötelerde idi. Mısır'ı ve Osmanlı ülkesini ele geçirmeyi hedeflemişti. Ancak 1473 yılında Osmanlı Padişahı Fatih Sultan Mehmet'le yaptığı Otlukbeli Savaşı, O'nun bu düşüncelerinin sonu oldu..."

Erdal Gezik'in; "Alevi Kürtler" yapıtının 48. sayfasında şunları okuyoruz: "-Çemişkezekliler, Şah İsmail'den önceki tüm istilalara karşı başarılı bir şekilde ülkelerini savunmuşlardır. Şah İsmail Doğu Anadolu'yu eline geçirdiğinde, Çemişkezekliler O'na besledikleri dinsel sempatiden dolayı, bölgelerini sorunsuz bir şekilde O'nun halifelerinden Nur Ali'ye açtılar. Tıpkı diğer Kürt beyleri gibi, Hacı Rüstem Şah'a bağlılığını bildirmek için İran'a gidince, Şah İsmail Onu da ülkesinden uzaklaştırdı ve Irak'ta bir bölgeye yönetici olarak atadı.(8)

Nur Ali, bölge idaresini devraldıktan sonra baskıcı bir politika izledi. Uygulamalarının ilk kurbanları, Hacı Rüstem ailesi ve diğer aşiret reislerinden bir çok kişi oldu. Baskılara karşı bölge halkı kısa süre sonra ayaklanıp Hacı Rüstem'i geri istedi. Bu dönemde Hacı Rüstem, Çaldıran Savaşı'nda Şah İsmail'in birlikleri içindeydi. Yenilgiden sonra Rüstem, Selim'den affını istedi. Fakat o, Rüstem'i, Kemah Kalesi'ni kendisine karşı savunduğu (dedesi Fatih Sultan Mehmed'e karşı olacak-Kalecıwan) ama Şah İsmail'e direnç göstermeden açtığı için, kırk kişilik ailesiyle birlikte ölümle cezalandırdı. Rüstem'in oğlu Pir Hüseyin, kısa bir zaman sonra yeniden Selim'den af istediğinde, onun isteği kabul edildi. Hüseyin, bölge aşiretlerini örgütleyip, halen Safevi ordusunca işgal altında tutulan ülkesini Osmanlı askerleri gelmeden kurtardı. Hüseyin, Çemişkezek'i otuz yıl boyunca yönettikten sonra, oğluna devretti.

Selim'in bu dönem boyunca; Çaldıran seferi öncesi ve sonrası daha çok İç ve Güney Anadolu

Bölgesi'nde yaptığı Alevi katliamı ve sürgünleri, Dersim bölgesinde de uyguladığını belirten kaynak yoktur. Pir Hüseyin'in, Selim'in onayını alarak, kendi beyliğini Kızılbaş Safevilerden kurtarması, bölgenin savaş sonrasında bu türden uygulamalardan uzak tutulmasında etkili olmuştur. Ayrıca bir Kürt beyliği olarak, Çemişkezek Beyliği de, İdris-i Bitlisi'nin yaptığı anlaşma doğrultusunda, Diyarbekir eyaletine bağlı sancak statüsüyle resmi düzeyde bir özerklik kazanmıştı. Saraydan istenilen senbolik bağlılığı Çemişkezek beyleri gösterdikleri sürece, kendi içişlerine karışılmadı. Böylelikle, beylik sınırları içinde yaşayan Alevi aşiretler faaliyetlerini ayrıcalıklı konumları sayesinde sürdürebildiler.

16. yüzyıl ve sonrasında, Anadolu Alevileri'nde yenilgi sonrası görülen geri çekilme ve pasifleşmenin aksine, Dersimli Aleviler farklı bir gelişim gösterdi." diyor sayın Gezik ve 50. sayfada konumuzu yakından ilgilendiren şu satırları ekliyor:

"- 19. yüzyılda, bölgedeki Mirler'in özel statülerine şiddetle son verilmesi, geç de olsa Dersim'de de kendisini gösterdi. Bölgenin beyi Şah Hüseyin'in, 1860'ların başında Osmanlının kendisini tamamen bağlı kılma çabalarına karşı direnci, yenilgiyle sonuçlandı. O'nun 1863'te ölümü, İstanbul'un istediği idareyi oluşturabilmesini olanaklı kılmadı. Şah Hüseyin sonrası Dersim içinde liderliğe oynayan ve Osmanlı idaresini tanımaya yanaşmayan birden fazla aşiret reisleri çıktı. Bunlar, İstanbul'a muhalefetleri kadar, kendi aralarındaki sürtüşmeleriyle de bölgenin hızla derin bir anarşiye sürüklenmesine sebep olacaklardı..."

Burada bir noktaya işaret etmek istiyorum. Mirler'in Osmanlılardan önce kurulmuş, kurumlaşmış yönetimleri ister; "Emirlik", ister "Beylik" veya "Hükümet" düzeyinde olsun; o zamanın en geçerli düzen ve kurumlarıdırlar. Osmanlı öncesi de zaman zaman resmiyet kazanmışlardır. Çemişkezek misalinde de gördük ki hem Eyyubilerle ve hem de Tatarlarda Olcayto ve Ebu-suudlarla resmi kabul görmüş ve hele Abbasi Halifeliği'nin resmi ve mütefiki bir devlet konumundadırlar. Bu kurumların; "Tanzimat Fermanları, Nizam-i Cedid ve Meşrutiyet" gibi aldatıcı sloganlarla yıkılıp, onların yerine daha iyi ve geçerli bir düzenlemenin yapılmamasından dolayı, sadece Dersim'de değil, Kürdistan'ın her tarafından; "Aşiretler kargaşası" meydana geldi ve bu döneme Kürtler bir isim buldu: "Zemanê eşirtiyê". Türkçesi aşiretler dönemi Kürdistan'a sadece keşmekeşliği, anarşiyi ve çapulculuğu getirmedi; açlık, yokluk, çaresizlik ve en önemlisi kişiliğimizi ve hafızamızı yoketti. Şu anda bir Kürt yurtseveri olarak ulusal hafızamı zorlayarak; geçmişimizi kurcalıyor; unutulan, unutturulan Çemişkezek'i arıyorum.

Osmanlılar ta 1830'lardan başlayarak Kürdistan statülerini resmen tasfiye etmeye başladıkları ve en son 1847'de Bedir Han Paşa'nın yenilgisiyle bütün Kürdistan yönetimlerini ortadan kaldırdıkları halde; Şah Hüseyin'in Çemişkezek'in 1863'e ayak basması, bu bölgenin stratejik konumu ve buradaki aşiretlerin özgürlüklerine bağlılıklarına ve yiğitliklerine bağlanması gerekir. Böylece Çemişkezek hükümdarlığı, sancağı veya sancakları, tam tamına 350 yıl dertsiz ve tasasız olarak; "Amasya Andlaşması'na göre" yaşadılar.(1514-1863)...

Çemişkezek hükümdarlığı Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim Han tarafından Amasya'da onaylandı, özel bir emirname ile Çemişkezek Vilayeti tüm kale ve nahiyeleriyle ve tüm irsi haklarıyla Hacı Rüstem Bey'in oğlu Pir Hüseyin'e verildi. Pir Hüseyin çok hızlı bir şekilde davranıp, Dersim aşiretlerini ve dağılmış bulunan askeri kuvvetlerini toplayıp Halife Nur Ali'nin işgaline son vererek ülkesini kurtardı ve yönetimin başına geçti. 1514'te Yavuz Selim, Çaldıran Savaşı'ndan dönerek Amasya'da ikamet etmiş ve kışlığını burada geçirmiş idi. Kürdistan beyleri ile burada ittifak andlaşmasını imzaladı. Bu andlaşma Pir Hüseyin Bey'e verilen onaydan öncesi veya sonrasında da olsa fiili olarak Çemişkezek 1514'te kurtuldu ve diğer Kürdistan statüleri Safevi komutanı Kara Han'ın 24 Mayıs 1516'da, bugün Kızıltepe dediğimiz Koçhisar veya eski ismiyle "Kosor" denen mevkide yenilmesi, Safevi ordusunun dağılması ve Osmanlı-Kürt kuvvetlerinin üstün gelmesi sonunda, diğer Kürdistan emir, hakim ve beyleri; Osmanlıların yardımlarına gerek duymadan kale ve şehirlerini Safevilerin işgalindan kurtardılar. Osmanlılar ta 1830'lardan başlayarak Kürdistan statülerini resmen tasfiye etmeye başladıkları ve en son 1847'de Bedir Han Paşa'nın yenilgisiyle bütün Kürdistan yönetimlerini ortadan kaldırdıkları halde; Şah Hüse-

yin'in Çemişkezek'in 1863'e ayak basması, bu bölgenin stratejik konumu ve buradaki aşiretlerin özgürlüklerine, bağlılıklarına ve yiğitliklerine bağlanması gerekir. Böylece Çemişkezek hükümdarlığı, sancağı veya sancakları, tam tamına 350 yıl dertsiz ve tasasız olarak; "Amasya Andlaşması'na göre" yaşadılar.(1514-1863)...

Koçhisar Meydan Muharebesi'ni; "Diyarbakır Tarihi" adlı yapıtının 500-501 sayfalarında anlatan sayın Şevket Beysanoğlu, Çemişkezek Hakimi Pir Hüseyin Bey'in savaş düzeninde Mevlana İdris-i Bitlisi'nin sağında ve Kürdistan ümerasının yanında savaştığını kaydetmektedir. Sayın Beysanoğlu'nun bu konudaki anlatışını aynen alıyorum:

"-(...) İdris-i Bitlisi, Yavuz Sultan Selim'e muharebeden bir müddet sonra gönderdiği uzun arzında (TKSA, E. 8333) Osmanlı Ordusu'nun bu cenahını teşkil eden kuvvetleri sayarken evvelce Hısn-ı Keyfa (Hasankeyf) hakimi olan Sultan Halil Eyyûbi'nin, Sason Hakimi Mıhemed Bey'in, Eğil Hakimi Kasım Bey'in, Bekir Bey Bohti'nin, Mehmed Bey Zeraki'nin, Şah Ali Bey Mirdasi'nin Nasır Bey Süleyman'ın, Emir Sarım'ın oğlu Kasım Bey'in kendisinin solunda, Bitlis Hakimi Şeref Bey'in, Hizan Hakimi Davut Bey'in, Şah Veled Bey Süleyman'ın, Atak Hakimi Ahmed Bey'in, Hizan Hakimi Davut Bey'in ve kardeşi İsfahan Bey'in, Çemişkezek Hakimi Emir Pir Hüseyin Bey'in sağında bulunduklarını, kendisinin bu iki kısım arasında irtibat temin etmekte olduğunu kaydetmiş..." diye Mevlana İdris'in Yavuz'a gönderdiği arznamesinden bu bilgileri aktarıyor. Kitabın 503. sayfasında, bu mektubun Türkçe tercümesinden ilginç bulduğum bir kaç satır da ben almak istiyorum.

Mevlana İdris, arznamesinde, daha önce kendisini dinlemedikleri için Osmanlı ordusunun Safeviler tarafından hırpalandığını, ordu umerası, yani komutanları arasında tatsızlıklar olduğunu, bu yüzden bütün bunların üstesinden gelip bu komutanların arasını bulduğunu; tam bir birlik ve uyum sağladığını ve savaş planını yaparak, ordunun merkezine Yeniçeri ve Saray muhafızlarını yerleştirdiğini; ordunun sağ kanadına Anadolu askerleri ve Karaman Emirleri'ni yerleştirdiğini ve solunda da Kürdistan emir ve mülüklerini yerleştirdiğini vurgulamakta; yukarda saydığımız emir ve mülüklerini yerleştirdiğini vurgulamta; yukarda saydığmız emir ve mülüklerin isimlerini unvanlarıyla saymakta, bu mektupta tıpkı Osmanlı ordusundan, Anadolu askerlerinden ve Karaman Emirliği'den sözettiği gibi; Kürdistan ordularından, Kürdistan emir ve hakimlerinden sözetmektedir. İdris, savaş safında Kürtlerin yanında yer almıştır. "Kürtlerin birliği için tereddütlerinden de olsa" Kürdistan kuvvetlerini sağına ve soluna alarak diplomasi kabiliyeti gibi komutanlık maharetini de göstermiştir. Bu arznameyi her Kürdün okuması ve derin derin düşündükten sonra büyük diplomat ve bilim adamından özür dilemesi lazımdır.

Gerçi bunları söylemenin yeri değildi, ancak benim gibi hiç bir rütbe ve makam peşinde olmayanların, gördükleri doğruları müsbet yöne aktarmaları gerekliliğine inanıyorum. Yoksa en azından 150 yıldır kafalarımıza şırınga edilmiş yanlışlardan hemen kurtulmamız olası değildir...

Çok mahdut ve sınırlı imkanlarımla Çemişkezek'i IX. yüzyıldan alıp XIX. yüzyılın üçüncü çeyreğine, yani 1863'e kadar getirdim. Bu statü bir Kürt, bir Kürdistan kurumudur. 1000 yıldan fazla yaşamıştır. Kimine göre bağımsız bir devlettir.

Şeref Han'a göre de, bağımsız yaşamış, kendi adına hutbe okumuş, bütün sultanlar ve kralarca kabul görmüş bir hükümdarlıktır. Sanki dünyadaki bütün halklar Osmanlı ve İran gibi imparatorluktu da sadece Kürdistan bu tip kurumlarla yetinmişti. Ortadoğu'da kimin kendi ulusu adına devleti var idi de Kürtler geri kalmıştı?

Kendi coğrafyanda ve bellki bir sınırda kurumlaşmışsın. Tabanında aşiretler federasyonu başta olmak üzere, halkın, şehirlisi ve köylüsüyle herkes yer almış. Her tarafta bir düzen ve disiplin hakimdir. Din ve mezhep farkı gözetilmiyor. Gayri Müslimlerin ibadet, eğitim, çalışma ve gelişmeleri önünde hiç bir engel yoktur. Sadece asker olmuyor, savaşa katılmıyor ve idareci olmuyorlar. Sadece devletine veya hükümetine bir vergi karşılığında yıllar yılı ve belki 1000 yılı aşkın Kürdistan şehirlerinde ve en güzel köylerinde özgür yaşıyorlar.

Gayri müslimlerin, Ermenisi, Süryanisi, Keldani ve Nasturisiyle hiç kuşkusuz Kürdistan'da ve Kürdistan mirlerinin hakimiyetinde tarihin en iyi dönemlerini yaşadılar. İslam olan

Alevi ve Sünni taraflarla, İslam olmayan ama Kürtlüğün bir gerçeği olan Yezidilerin, aynı hakları ve aynı statüleri temsil ettikleri gerçeğini kimse inkar edemez. Sünni-Alevi, veya Sünni-Ezidi çatışmaları, vuruşmaları olmuştur, olacaktır ve her zaman çelişkilerin, çıkarların, kışkırtmaların var olduğunu, olacağını bilmekteyiz. Bugün de Sünni olan ve biribirleriyle çelişen aşiretler, hatta siyasetler arası çatışmalar, savaşlar revaçtadır. Tasvip etmediğimiz bu realite hepimizin gözü önünde cereyan ediyor ve tarafların hiç birisi; "ayranım ekşidir" demiyor, diyemiyor.

Çemişkezek Aşireti asil bir aşirettir. Asilzadelerin, krallar, yöneticiler ve komutanların bu aşiretten çıktığını Şeref Han vurguluyor.

Melkişiler; Melikleri çağrıştırıyor. Kürtler önderlerine; "pêşkêş" de diyorlar. Pêşkêş, öncü demektir. Melik olan bir kişiye kolaylıkla Melkişi, yani sorumlu veya hakim öncü manasında Melkişiler de demek mümkündür. Genellikle Kürdistan beyleri bölge aşiretlerinin dışından geldikleri halde, Mirlerin kadroları "Vekil-Melik", "Lala", "Emir", "Ağa", "Dizdar" gibi kimseler bu aşiret federasyonunun belli kollarından gelmektedir. Mesela Bitlis'te Bilbasi ve Kavalisi aşiret kolları hep önder ve yardımcı kadro yetiştirdiler. İdrisê Bedlisi bu aşiretlerden değildir, Bitlis bilgini Hüsameddin'in oğludur, Bitlis, her zaman çok iyi bilginler yetiştirmiştir, fakat bu bilginler, saray işlerine karışmazlar ve genellikle hükümdarların yardımcıları Bilbasi ve Kavalisiler'den seçilirdi. Bunun için Çemişkezek'te böyle bir kalburüstü aşiret olabilir.

Genelde tarihle ilgilenen Kürt aydınlarının kafasında yer etmiş bir görüşde Eyyûbiler meselesidir. Güya Kürdistan Mirlikleri Eyyûbilerden sonra kurulmuş, daha önce böylesine oluşumlar ya hiç yokmuş veya tektük kenar da, köşede varmış. Eyyûbilerin, Kürtlerle ilgili bir eğitim ve medrese düzeni getirdiklerini, yüzyıla yakın uzun bir dönemde Kürdistan kurumlarıyla ilişki kurduğunu, bunları Selçuklular'dan kurtardığını veya koruduğunu, dayanışma ve birliktelikler kurduğunu ve Kürdistan'da iz bıraktıklarını biliyoruz. Bugün aklımızda olan, yukarda bir çoğunun isimleri geçen tüm Kürdistan kurumları içinde Farqin (Silvan) ve Hasankeyf'ten başka Eyyûbiler tarafından yeni baştan bir statünün kurumlaştığına hiç bir yerde rastlamadım. Silvan, Mervaniler'in başkenti olup, Selçuklulara daha sonra Aktukluoğullarına geçtiğini, hem burayı ve hem de Hasankeyf'i Eyyûbilerce geri alındığını biliyoruz. Ama statüler ve beyliklerin sadece Eyyûbilerin eserleri olduğunu söylemek, bence yanlıştır.

Şeref Han, bu konuyu en iyi bir şekilde özetlemiş. Zenginlerin Bitlis'i daha önce aldıklarını ama 1180'lerde ve Bitlis 40 yıla aşkın bunların istilasında kaldıktan sonra, Sultan Selahaddin'in üstün gelmesi zenginlere hakim olmasıyla bu işgalcilerin yıldızlarının söndüğünü ve Roşkan Aşireti ayaklanarak ülkelerini bağımsızlığa kavuşturduklarını M. E. Bozaslan'ın Türkçeye çevirdiği Şerefname'nin 423. sayfalarında vurguluyor.

Med İmparatorluğu kurulmadan evvel de, Kürt devletleri, Strapları, Mirlik ve Aşiret federasyon, konfederasyon ve örgütlü kurumları var idi ki, bu imparatorluk için herkesin söylediği "federasyonlar imparatorluğu" yakıştırması ortada dolaşıyor. Bir düzine devletleri bir araya getiren Medler, bu geleneği ondan sonra gelen Perslere, Partlara, Sasanilere ve İslama da miras bıraktı. Romalılar ve Bizanslılar'da yerli halktan yöneticiler atadılar veya bölgesel statüler kurarak, yaşatarak düzenlerini sürdürdüler. Medlerden sonra 640'larda İslamla tanıştığımız döneme kadar 1000 yıl geçmiştir. Bu bin yıllık uzun zaman birimi boyunca eğer Kürtlerin özerk kurumları olmasaydı veya en azından bir aşiret örgütü içinde kendilerini korumasaydı, acaba bu uzun dönemde Kürtlük diye bir şey kalır mıydı?

Kürtler; 640'larda Roma-Bizans'ı ve Sasanileri çok kısa bir sürede yenen ve çok güçlü bir kuvvet olan İslam ordularına karşı Kürtlük adına ve kendi kadim din ve gelenekleri uğruna savaştılar, direndiler ve ülkelerini kurmaya çalıştılar. 750'lerde Eba Müslim-i Horesani gibi büyük komutan ve siyaset adamlarını ortaya çıkardılar. 750'lerde Emeviler'in son halifesi Mervan'ın anası Kürttür ve Cizre hükümdarı Mir Ahmed'in kızıdır. 750-755'lerde Eba Müslim-i Horesani'nin kısa bir dönem kurduğu; "Horesan Hakimliği"ni ölümsüz şairimiz Cigerxwin tarafından; "Kürt Devleti" diye niteliyor.(Bak: Kemal Burkay, Kürtler ve Kürdistan Tarihi, s: 122).

Kürtler, 21. yüzyıla girdiğimiz bugünlere tesadüfen gelmediler. Bizi bu günlere kavuşturan sadece yüksek dağlar, derin

vadiler ve bereketli topraklar değil, en önemli faktörlerin başında aşiret örgütleri, Straplar, Beylikler ve özerk kurumlaşmalardır. Varlığımızı muhafaza eden din, inanç ve mezhep faktörü de gereken rolü oynamıştır. Zerdüşilik nasıl ki bizleri Roma'nın Bizans'ın bin yıllık hakimiyeti karşısında korumuşsa, İslamiyet de Kürtlerin Sasani ve Bizanas despotluklarından kurtulmaları için büyük bir fırsat olmuş ve bizlere gerçekten yaramıştır. Kürtlerin Şafii mezhebini seçmeleri, onları bir arada tutmuş, gerek Osmanlı ve gerekse daha önceki Türkmen, Fas ve diğer yabancı işgalcilerden korumuştur.

İslamiyet'ten sonra Kürt dilini ve geleneklerini ayakta tutan en büyük etken yüzyıllarca ayakta kalmaya direnen özerk statü ve küçük bulduğumuz, küçük düşürdüğümüz Mirliklerdir. Ve Mirlerin Kürdistan şehirlerinde baştan başa donattıkları medreseler ve okuma olanaklarıdır.

O dönemde çağdaş sayılan ve zamanın üniversiteleri düzeyinde eğitim olanaklarına kavuşturulan külliyeler, medreseler ve okullarda okuyan Kürtler, seslerini ve saygınlıklarını bütün İslam memleketlerine duyurdular ve eğer bugün Müslüman ülkelerde Kürtlere karşı bir sempati emaresi varsa bu sayededir. Bana göre gerek Kadirilik ve gerek Nakşibendilik tarikatlarıda bu konuda katkı sunmuştur. Konuşmaları, vaizleri, zikir ve tüm ayinleri Kürtçe olan ve kendileri de Kürt olan bu müesseselerin bize zarar verdiklerine inanamıyorum. Konumuzu yakından ilgilendiren ve Dr. Naci Kutlay'ın İslami Bakış Dergisi'nin 4/14 sayı ve sayfasından okuduğum bir alıntıyı aktarayım:

"- Hollandalı Martin Van Bruniessen, Hammer'den alıntı yaparak, İdris-i Bitlisi'nin oğlu Ebu Fazıl'ın, babasının Heşt-behişt kitabına yazdığı; 'zeyl' yani 'ek'ten bir bölüm aktarır; 'Dimdik ve sarsılmaz bir şekilde, gerçek Sünni ve dağ insanı olan Kürtler, mezhep ve topraklarını savunmuşlardır. 14 yıl boyunca onları fetheden Farslarla savaş içindeydiler..." Dr. Naci Bey, satır aralarında Martin'in değindiği bir konuyu araştırmaya değer buluyor ve dikkatimizi çekiyor: '- Şiiliği seçen Kürtler neden Türkleşme ve Farslaşma eğilimi taşıdılar?' Şafii Kürtler; 'Kürtlüğü' daha uzun süre sürdürdüler..."

Sonuç olarak Çemişkezek hükümdarlığı ülkesini korumuş, statüsünü yüzyıllarca muhafaza etmiş, dilini, örf ve adetlerini, inanç ve geleneklerini ve Kürtlüğünü bu günlere getirmiştir. Belki mezhep farklılığından dolayı Sünni Kürt bölgeleriyle fazla ilişki kurmamış; ama tarih boyunca tek başına ve kapalı bir topluluk olarak da yaşamamıştır.

Eyyûbilerle birlik olan, Kürtlerin Osmanlılarla ittifakında yer alan, Amasya şartlarına diğer Kürt statüleriyle beraber riayet eden, savaşlara katılan ve bu düzenlemeyi 1863'lere kadar getiren bir toplum. Koçgiri'de ve 1930'lardaki Dersim hareketlerinde Kürtlüğün, Kürdistanlılığın ağır bastığını ve en az Sünni Kürt önderlikleri kadar Kürt olduklarını gördük, okuduk. Bunun için herhangi bir endişem yoktur. Ancak dünümüzü öğrenirsek, bugünümüzü daha iyi anlar ve yarınlar gerçekten bizim olur.

(1) Şerefnamenin bu faslında Şah Tahmasp'ın Fermannamesi'nin tam metni var.

(2) Erdal Gezik, Alevi Kürtler.

(3) Bak, Nûbıhar sayı: 84, Gulan-Tebax 2000, sayfa: 22, Kalecıwan; "Peyayê Hıkımdariya Roşkan, Mıhemed Axayê Kelhoki" başlıklı makalede Akkoyunlu despotluğu iyice işlenmiştir.

(4) Şeref Han, Roşkanlıları anlatırken bu konuyu işlemiştir.

(5) Şerefname, Hakari Hükümdarlığı faslında, Şenbo hanedanlığını dile getiriren, Şah İsmail'in Bura yöneticisine "amca" lakabıyla hitap ettiğini ve kendisine saygı duyduğunu vurgular.

(6) Çeşitli kaynaklar, Çaldıran Savaşı'nda 14 ile 16 Kürt beyi kuvvetlerinin Osmanlılar yanında yer aldıklarını kaydetmektedirler.

(7) Nuri Dersimi rahmetli yazdığı; "Kürdistan Tarihinde Dersim" adlı yapıtının 142. sayfasında kayda değer bulduğum şu tesbitlerini almıştır: "-Umraniye'deki savaş durumu ciddi tedbirler alınmasını gerektirdiğini Dersim, Erzincan ve Malatya aşiretlerine bildirildi. Bunlardan imdat istendi. Hal bu iken mevsim kış olduğundan, acil bir imdadın yetişmesine imkan olmadığı anlaşılıyordu; Antep ve Urfa'ya kadar yetişmiş olan Fransızlardan yardım istemek düşünüldü, fakat Kürt gençliği bu ecnebi kuvvetten yardım istemenin Kürt şerefine bir zül sayarak bu teklifi reddetti ve yalnız başımıza savaşma kararı oy birliğiyle alındı."

(8) Hacı Rüstem Bey; 1502'de İran'a bağlılığını bildirmek için gitmiyor. Şah İsmail'in maiyetine giriyor. Diğer Kürt beyleri, Şah ile ittifak etmek ve Şahlığa bağlı özerk kalmak için gitmişlerdi.

AB ilkelerine sahip çıkmalı

Avrupa Komisyonu Türkiye ile ilgili Katılım Ortaklığı Belgesi'ni 8 kasım günü yayınladı. "Yol haritası" diye de nitelenen bu belge, Türkiye'nin kendisini AB tam üyeliğine hazırlaması için ekonomik ve siyasal alanda yapması gereken bir dizi kısa ve orta vadeli reformları, bir başka deyişle, ev ödevlerini içeriyor.

Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği için, demokrasi ve insan hakları alanında köklü iyileşmelerin yanısıra, Kıbrıs sorunu gibi, Kürt sorununa da barışçı bir çözüm bulunması zorunludur. Bunu AB sözcüleri ve kurumları, en başta da Avrupa Parlamentosu daha önceki çeşitli açıklama ve kararlarında dile getirdiler.

Ancak AB'nin Kürt sorununun çözümüne ilişkin önerileri sözkonusu Katılım Ortaklığı Belgesi'ne ancak sınırlı ve üstü örtülü biçimde yansıdı. AB, Türkiye'nin hassasiyetlerini göz önüne alarak azınlık tabirini, hatta Kürt adını bile kullanmaktan kaçındı. AB böylece, Türkiye'de Kürt sorununun varlığını bile kabul etmeyen, çözüm yolunda en basit adımları atmaktan kaçınan şoven, inkarcı ve baskıcı çevrelerin gönlüne göre davranmıştır.

Türkiye, Kopenhag kriterlerine uyum sağlamak için hiçbir şey yapmadığı, AB'nin daha önce aday üyelik için öngördüğü adımların hiç birini atmadığı halde, 1999 Aralık ayında, Helsinki Zirvesi'nde aday üyeliğe alındı. Bununla sözde, Türkiye aday üyelik sürecinde Kopenhag Kriterleri'ne uyum sağlaması için teşvik edilecekti. Oysa aradan geçen bir yıla yakın süre bu beklentinin boşuna olduğunu gösterdi. Türkiye bu süre zarfından olumlu hiçbir adım atmadı.

Kürt sorunuyla ilgili olarak belgedeki aşırı tavizkar üslup, AB karşıtlarının eline koz vermemek, yani üyelik sürecini zora sokmamak için yapılmış olabilir. Böyle de olsa da ilkesel bir tutum değildir. Bu tutum sorunun çözümüne yardımcı olmaz; aksine, Kürt kimliğini tanımadan, Kürtlere hiçbir hak vermeden AB'ye girmeye çalışan Türkiye'deki tutucu çevrelere cesaret verir.

Kuşkusuz, Katılım Ortaklığı Belgesi'nde, üstü örtülü biçimde de dile getirilmiş olsa, doğrudan Kürtleri ilgilendiren maddeler de var. Örneğin kısa vade için anadilde radyo ve televizyon hakkı, orta vadede ise eğitim hakkı. Bunlar elbet Kürt sorununun boyutları göz önüne alındığında son derece sınırlı ve basit haklardır. Ama önemsiz değil. Bunların gerçekleşmesi bile bu inkarcı, baskıcı sistemde bir gedik ve Kürtler bakımından bir kazanım olacaktır. Ancak bunlar bile, salt Türkiye'nin belgeyi benimsediğini açıklamasıyla kolayca kağıt üzerinden hayata geçmez. Bu hakların pratikte kullanımını sağlamak için ciddi bir sahiplenme ve mücadele gerekir.

Ama Kürt sorunu, besbelli ne Türkiye'nin göstermeye çalıştığı gibidir ne de hatta AB'nin uygun gördüğü sınırlarda bir sorundur. Bu, parçalanmış 40 milyonluk koca bir ulusun ve ülkenin sorunudur. Bu, ne bireysel haklar gibi komik çerçevelere sığar, ne de bir azınlık sorunudur. Yaklaşık yarısı, yani 20 milyonu, Kuzey Kürdistan'da ve Türkiye'de yaşayan bu koca ulusu yok saymak, haklarını vermekten kaçınmak, bunun için –nice zulmün, kırımın ve sürgünün yanısıra- binbir hile ve oyuna başvurmak çözüm değildir. Türk rejimi kendi kendisini kandırmasın.

Biz Türk yönetiminin yanısıra, Avrupa Birliği'ni de bu konuda daha gerçekçi olmaya çağırıyoruz. Herkes bu sorunu gerçek boyutlarıyla ele almalıdır. Sorunun çözümü ise, Kürt halkının kimliğini ve haklarını tanımak ve eşitlik temelinde yeni, köklü bir yapılanma ile mümkündür.

Kuşkusuz böylesine gerçekçi ve köklü bir çözümü ne Türkiye'den bir lütuf olarak, ne de AB belgelerinden beklemiyoruz. Bu en başta halkımızın mücadelesiyle başarılacaktır. Öte yandan, Avrupa Birliği de herhalde Türkiye'yi böylesine büyük bir baş ağrısıyla içine almayı düşünmüyordur.. O zaman sorunun adını koymakta, önerileri açık seçik yapmakta, ilkeli davranmakta yarar var.

Biz demokratikleşmeye, insan haklarının sınırlarının genişlemesine ilişkin olarak AB'nin Türkiye'den istediği değişiklikleri destekliyoruz. Örneğin düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellerin kalkması, işkencenin son bulması, toplantı ve gösteri haklarının bugünkü binbir engelden kurtarılıp rahatça kullanılabilir bir ortama kavuşması; sivil yönetim üzerinde asker vesayetinin son bulması vb...

Bütün sorun bu hakların ve verilen sözlerin daha önce olduğu gibi kağıt üzerinde kalmaması. Örneğin işkenceyi yasaklayan sözleşmelere Türkiye yıllar önce imza atmıştı; ama bu durumu değiştirmedi. Bu hak ve özgürlüklerin pratik işlerliğe kavuşması, aynı zamanda toplumun onlara sahip çıkmasına, kimi kemikleşmiş alışkanlıkların ve değer yargılarının değişmesine bağlı. Yani uzun, sabırlı bir mücadele ve bedel gerekiyor.

Sonuç olarak, Kürt sorunu konusundaki ürkek tutumuna rağmen, sözkonusu belge ve bu doğrultuda yapılacak çalışmalar, atılacak adımlar, Türkiye'nin demokratikleşmesine ve Kürt halkının mücadele olanaklarının gelişmesine, hatta kimi kazanımlar sağlamasına yardımcı olacaktır. Avrupa Birliği'nin denetimi ve katkıları, tutucu ve şoven güçlerin tüm çabalarına rağmen, bu mücadeleyi ve değişimi kolaylaştıracaktır. Ama bundan böyle de asıl görev, Kürt ya da Türk olsun, ülkemizin değişimde yararı olan geniş halk kesimlerine düşüyor.

Atılan her ileri adım, bu ilkel ve çağdışı rejimin kale duvarlarında gedikler açarak toplumun ileri doğru yürüyüşüne hız kazandıracaktır.

Biz, Kürdistan Sosyalist Partisi olarak, barış, özgürlük, temiz toplum, insanca bir yaşam isteyen herkesi değişim için çaba göstermeye çağırıyoruz. Tutucu, şoven güçlerin değişim sürecini engelleme çabalarını boşa çıkarmak, reformları dejenere etmelerini önlemek için el ele verelim. ***11 Kasım 2000***

Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK)

Weşanên DENG

M. Emin Bozarslan

GURÊ BILÛRVAN

Weşanên DENG

M. Emin Bozarslan

DİTINHEZAR

Weşanên DENG

NUH ATEŞ

FEDERAL ÇÖZÜM

* Belçika
* İspanya
* Türkiye

DENG Yayınları